

495,0107
พ. 69 (P. 69)
1. 3

การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและทัศนคติต่อวิธีสอน
ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 (ปวช. 1) ที่เรียนโดย
วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ

ปริญญาพนธ์

ของ

พจนافر เชียงว่อง

23 เม.ย. 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

พฤศจิกายน 2528

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

177658

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำคณะนิติศาสตร์และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....ผู้ช่วยศาสตราจารย์.....ประธาน
.....กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

.....ผู้ช่วยศาสตราจารย์.....ประธาน
.....กรรมการ
.....รองศาสตราจารย์.....กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยคำแนะนำและความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง
จากผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานัน รุ่งเรืองธรรม รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล หวังพานิช
และผู้ช่วยศาสตราจารย์วดี ชาคิอุทิศ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็น
อย่างสูง ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์พิศศรี แจ่มไพร และอาจารย์จันทิมา พรหมโชติกุล
ที่กรุณาให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการสร้างเครื่องมือสำหรับการศึกษาครั้งนี้

ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการ คณาจารย์วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ และขอบใจ
นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 (ปวช.1) ปีการศึกษา 2528 ที่ได้
อนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการทดลองวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนให้ความร่วมมือ
ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณพี่ ๆ และเพื่อน ๆ เอกการมัธยมศึกษาและคุณพิศเพลิน หมายน้อย
ที่ช่วยเป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ท้ายที่สุดขอขอบคุณมูลนิธิมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่กรุณา
ให้ทุนอุดหนุนการศึกษาสำหรับการทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้

คุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณบิดามารดาและครูอาจารย์
ทุกท่านของผู้วิจัย

พจนานพร เขียงว่อง

สารบัญ

บทที่	หน้า		
1		บทนำ	1
		ภูมิหลัง	1
		ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
		ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
		ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
		นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2		เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
		เอกสารที่เกี่ยวกับความหมายของกลุ่มสัมพันธ์	8
		เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ...	9
		เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคู่มือครูของกรมวิชาการ	24
		เอกสารที่เกี่ยวกับทัศนคติ	26
		งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ...	31
		/ สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	38
3		วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	39
		/ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	39
		เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	39
		เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	40
		การรวบรวมข้อมูล	45
		การวิเคราะห์ข้อมูล	46
		สถิติที่ใช้ในการวิจัย	46

4	การวิเคราะห์ข้อมูล	50
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	50
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
	การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลอง	
	กับกลุ่มควบคุม	51
	การเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิธีสอนระหว่างกลุ่มทดลองกับ	
	กลุ่มควบคุม	52
	การเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิธีสอนระหว่างก่อนการเรียนกับ	
	หลังการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	53
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	54
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	54
	สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	54
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	55
	การวิเคราะห์ข้อมูล	56
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	56
	อภิปรายผล	57
	ข้อเสนอแนะ	60
	บรรณานุกรม	61
	ภาคผนวก	69

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง	45
2 เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุม	51
3 เปรียบเทียบทัศนคติต่อวิธีสอนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ...	52
4 เปรียบเทียบทัศนคติต่อวิธีสอนก่อนการเรี้นกับหลังการเรี้นของกลุ่ม ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	53

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 หลักการเขียนการสอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์	15
--	----

ภูมิหลัง

ภาษาไทยไม่ได้มีความสำคัญในฐานะที่เป็นเพียงภาษาประจำชาติและมรดกทางสังคมเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือในการสื่อสารความหมาย ความรู้สึกนึกคิดของคนไทยทั้งประเทศอีกด้วย (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ 2525 : 348) รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญในข้อนี้ จึงได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยไว้อย่างชัดเจนในแผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2520 ว่า "รัฐพึงจัดการศึกษาให้ประชาชนชาวไทยทุกคนสามารถใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดีในการติดต่อทำความเข้าใจกัน" (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 3) และได้กำหนดให้วิชาภาษาไทยเป็นวิชาพื้นฐานบังคับในการเรียนทุกระดับชั้นและกำหนดเป็นวิชาบังคับในการสอบเข้าเรียนต่อระดับมหาวิทยาลัย แสดงให้เห็นว่า การเรียนการสอนภาษาไทยในระดับต่าง ๆ มีความสำคัญมาก แต่ในเชิงปฏิบัติผลการเรียนการสอนภาษาไทยเท่าที่ผ่านมาและที่เป็นอยู่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาหลายประการ เช่น พื้นฐานความรู้ของนักเรียนแตกต่างกัน จำนวนนักเรียนในชั้นมีมากเกินไป ครูขาดอุปกรณ์และความรู้เกี่ยวกับการวัดผล (ปองจิต อ่อนเฒ่า 2522 : 96) นอกจากนั้นยังมีงานวิจัยที่ดีให้เห็นว่าสิ่งที่ปัญหาที่สุดในการสอนภาษาไทย คือวิธีสอนของครู ซึ่งมีผลทำให้ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในวิชาภาษาไทย เพราะครูไม่ใช่อุปกรณ์การสอน ใช้แต่หนังสือเรียนและกระดานดำ (ลัดดา อิมประภา 2505 : 51) นักเรียนต้องการให้ครูปรับปรุงวิธีสอน รู้จักจิตวิทยาในการสอนและรู้จักจิตใจของนักเรียน (พรสวรรค์ วงศ์วิไลทอง 2515 : 51) นอกจากนี้ยังต้องการให้ครูใช้อุปกรณ์การสอน และจัดกิจกรรมในเวลาสอน (ณาสรี หงส์นาค 2518 : 105) ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวิธีสอนภาษาไทยของครูดังกล่าวสืบเนื่องมาจากครูภาษาไทยร้อยละ 88 สอนภาษาไทยด้วยวิธีสอนแบบบรรยาย (ณรงค์ อุยทอง 2521 : ค)

ไม่ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้การสอน (วิมลศิริ ร่วมสุข 2522 : 77) การสอนมักมุ่งให้นักเรียนท่องจำอย่างเดียวน ไม่ได้นำนักเรียนนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน (สุจริต เพียรชอบ 2523 : 6) และไม่คำนึงถึงการสอนให้สัมพันธ์ทักษะทั้ง 4 ซึ่งได้แก่ การฟัง พูด อ่าน เขียน (นพคุณ คุณาชีวะ 2524 : 6)

การเรียนการสอนภาษาไทยในระดับอาชีวศึกษายังมีปัญหามากหลายประการนอกเหนือจากที่กล่าวมา จากงานวิจัยของจุฬาลักษณ์ โกศลนันท์ (จุฬาลักษณ์ โกศลนันท์ 2515 : 78) พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ในโรงเรียนพณิชยการราชดำเนิน แสดงความคิดเห็นว่า เกือบการเรียนวิชาภาษาไทยมากที่สุดเพราะไม่ชอบวิธีสอนที่น่าเบื่อหน่ายของครู และไม่เห็นประโยชน์ในการเรียนวิชานี้ และสังวร หล้าพระบาง (สังวร หล้าพระบาง 2526 : 110) ศึกษาพบว่าครูอาจารย์บางท่านยังแสดงความคิดเห็นคัดค้านในการบรรจุวิชาภาษาไทยเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรระดับอาชีวศึกษา ทั้งนี้เพราะนักเรียนและครูอาจารย์เกิดความรู้สึกว่า เวลาเรียนในระดับอาชีวศึกษานั้นสั้นมาก ควรเรียนวิชาอื่นอย่างเดียวน่าจะดีกว่า

จากปัญหาคำคิดเห็นข้างต้นทำให้ผู้วิจัยคิดว่าสภาพการเรียนการสอนภาษาไทยควรได้รับการปรับปรุงในเรื่องวิธีสอนของครูมากที่สุด เพราะวิธีสอนของครูเป็นปัจจัยสำคัญจะสร้างทัศนคติของนักเรียนต่อวิชาภาษาไทย (บุญเหลือ เทพยสุวรรณ 2520 : 11) ชนุ บุญรัตพันธ์ (ชนุ บุญรัตพันธ์ 2515 : คำนำ) ได้แสดงความคิดเห็นว่าการที่ครูทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาภาษาไทย เพราะครูมีวิธีการสอนที่น่าเบื่อหน่าย หากนักเรียนเหล่านั้นมีโอกาสเป็นครูภาษาไทยคนต่อไปก็อาจจะใช้วิธีการสอนที่ตนเคยได้รับมาก่อนถ่ายทอดต่อไปอีก ซึ่งจะทำให้เขาชนรุ่นหลังเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาภาษาไทยไม่มีที่สิ้นสุด

การปรับปรุงการเรียนการสอนนั้นทำได้หลายวิธี วิธีหนึ่งที่มีบทบาทมากในปัจจุบันได้แก่ การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา (Innovation) เช่น บทเรียนสำเร็จรูป (Program learning) การสอนเป็นคณะ (Team teaching) ฯลฯ

รวมทั้งการหาวิธีส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด เช่น ใช้วิธีแบบสืบสวนสอบสวน การสอนแบบแก้ปัญหา เป็นต้น

นอกจากวิธีการดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีวิธีสอนอีกวิธีหนึ่งซึ่งจัดเป็นเทคโนโลยีทางการสอนที่อาจจะช่วยลดปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทยได้ คือการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ (Group process method) ทั้งนี้เพราะหลักสำคัญของการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนด้วยตนเองในกลุ่มจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ผู้เรียนจะต้องรับผิดชอบต่อการเรียนด้วยตนเอง การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้กับผู้อื่น ได้มีโอกาสวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาภายในกลุ่ม เช่น พฤติกรรมความคิดความรู้สึกของตนเองและของผู้อื่น ตลอดจนเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ เป็นต้น ทำให้เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียน เพราะผู้เรียนได้เรียนรู้การกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง (เขาวงกต เศษคุปต์ 2522 : 231) การเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ยังสอดคล้องกับแนวคิดทางจิตวิทยา ส่วนหนึ่งที่ว่า การเรียนรู้เป็นผลมาจากกระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมหรือการมีส่วนร่วมในกระบวนการ (Bonner. 1959 : 10) และสิ่งเหล่านี้จะเป็นประโยชน์กับผู้เรียนอย่างยิ่ง สภาพปัญหาและแนวคิดดังกล่าว นับเป็นแรงจูงใจที่สำคัญซึ่งทำให้ผู้วิจัยคิดจะนำกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาประยุกต์สอนวิชาภาษาไทยในระดับอาชีวศึกษา

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ
3. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ระหว่างก่อนเรียนกับหลังการเรียน

4. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยโดยวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ ระหว่างก่อนเรียนกับหลังการเรียน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้านี้จะเป็นการเสริมสร้างแนวความคิดในการนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในการเรียนการสอนและแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทย และจัดว่าเป็นความพยายามที่จะก่อประโยชน์โดยตรงต่อการสืบทอดภาษา อันจะเป็นมรดกของสังคมไทยต่อไป

ขอบเขตในการศึกษาค้นคว้า

1. ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งเฉพาะการสอนภาษาไทย ตามหลักสูตรแผนกพลศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเท่านั้น
2. การศึกษาค้นคว้านี้ ทำการทดลองการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 โดยใช้เนื้อหา ดังนี้
 - 2.1 หนังสือชุดวรรณวิจักขณ์ เรื่อง พระบรมราโชวาท หนังสือชุดทักษะพัฒนา เรื่อง ทักษะภาษาในการส่งและรับสาร การพัฒนาสมรรถภาพการฟัง การสื่อสารผ่านจดหมาย
 - 2.2 หนังสือชุดวรรณวิจักขณ์ เรื่อง นิราศพระบาท หนังสือชุดทักษะพัฒนา เรื่อง การสื่อสารด้วยภาษาไทย (การออกเสียงคำ การสะกดคำ ความหมายของคำ การใช้คำในสถานการณ์ต่าง ๆ) และการพูดขึ้นพื้นฐาน
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีสอน 2 วิธี คือ
 - 3.1.1 วิธีสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
 - 3.1.2 วิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ

3.2 ตัวแปรตาม ไคแก

3.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2.2 ทักษะการคิดวิเคราะห์

นิยามศัพท์เฉพาะ

วิธีสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง การเรียนการสอนที่จัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งมีทั้งกลุ่มขนาดเล็กและกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อยนั้นแบ่งเป็นกลุ่มละประมาณ 5 - 10 คน เพื่อร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้านเนื้อหาและความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยอาจใช้กิจกรรมการอภิปราย ชักถาม เกม บทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง เป็นต้น สมาชิกในกลุ่มจะมีอิสระในการปรึกษาหารือวางแผนการทำงาน ช่วยคิดปัญหาแสดงความคิดเห็น เพื่อให้งานของกลุ่มบรรลุผลสำเร็จ จากนั้นผู้เรียนจึงจะรวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ทั้งชั้นเพื่อร่วมกันอภิปรายวิเคราะห์ประเด็นผลการเรียนรู้ สรุปหลักการเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ ตลอดจนประเมินผลตนเองและของกลุ่ม โดยมีครูเป็นเพียงผู้ประสานงานในการทำกิจกรรมกลุ่มของผู้เรียนเท่านั้น

วิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ หมายถึง การเรียนการสอนโดยใช้วิธีสอนตามคู่มือครูชุดทักษะพัฒนา และวรรณวิจักขณ์ เล่ม 1 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ โดยอาจใช้กิจกรรมการอภิปราย ชักถาม สรุปบทเรียนร่วมกัน เป็นต้น

เปรียบเทียบแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ

ลำดับที่	วิธีสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์	วิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ
1	จุดมุ่งหมายทั่วไป	จุดประสงค์ปลายทาง
2	จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมมี 3 ด้านคือ 1. ด้านเนื้อหา 2. ด้านมนุษยสัมพันธ์ 3. ด้านประยุกต์ใช้	จุดประสงค์นำทาง
3	เนื้อหา	เนื้อหา
4	การดำเนินกิจกรรมมี 4 ขั้นตอนคือ 1. ขั้นนำ 2. ขั้นปฏิบัติ 3. ขั้นอภิปรายวิเคราะห์ 4. ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้	การดำเนินกิจกรรมมี 3 ขั้นตอนคือ 1. ขั้นนำ 2. ขั้นสอน 3. ขั้นสรุป
5	การประเมินผล ต้องประเมิน 3 ด้านคือ 1. ด้านเนื้อหา 2. ด้านมนุษยสัมพันธ์ 3. ด้านประยุกต์ใช้	การประเมินผล ประเมินตามจุดประสงค์นำทาง

ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 (ปวช. 1) หมายถึง ระดับการศึกษาในชั้น
 ปีที่ 1 ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 ของกรมอาชีวศึกษา
 กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเทียบเท่าระดับการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ม. 4)
 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ของกรมสามัญศึกษา กระทรวง
 ศึกษาธิการ และมีสาระสำคัญของหลักสูตรและรายวิชาสอดคล้องกันในวิชาบังคับคือวิชา
 ภาษาไทย สังคมศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ 2524 : 10)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนภายหลังการเรียนการสอนตามบทเรียนที่กำหนด ซึ่งวัดได้จากการให้นักเรียนตอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ทัศนคติต่อวิธีสอน หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีต่อวิธีสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และความรู้สึก ความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่มีต่อวิธีการสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามทัศนคติต่อวิธีสอน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็นหัวข้อ ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหมายของกลุ่มสัมพันธ์
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคู่มือครูภาษาไทยของกรมวิชาการ
4. เอกสารเกี่ยวกับทัศนคติ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหมายของกลุ่มสัมพันธ์

"กลุ่มสัมพันธ์" หรือ Group Dynamics หรือ Group Process ในภาษาไทยใช้คำต่างออกไป ได้แก่ พลวัตรของกลุ่ม กลศาสตร์ของกลุ่ม กระบวนการกลุ่ม กลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น

กู๊ด (Good. 1959 : 256) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง รูปแบบของการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันภายในกลุ่ม หรือแนวทางในการดำเนินงานของกลุ่ม

คาร์ทไรท์ และแซนเดอร์ (Cartwright and Zander. 1960 : 4) ได้ให้ความหมายที่ต่างออกไปว่าหมายถึง ชุดของเทคนิค เช่น บทบาทสมมุติ การอภิปราย การสังเกต การให้ข้อวิจารณ์ต่อกัน และการตัดสินใจร่วมกันของกลุ่ม ซึ่งทักษะเหล่านี้ช่วยปรับปรุงทักษะเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์

กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เป็นวิทยาการแขนงใหม่ที่จะช่วยสร้างความเข้าใจในเรื่องกลุ่ม วิทยาการนี้ครอบคลุมเนื้อหาในเรื่องพฤติกรรมมนุษย์ ลักษณะของกลุ่ม การรวมกลุ่ม กระบวนการในการทำงานเป็นกลุ่ม การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การสร้างสัมพันธภาพอันดี

ในกลุ่ม ตลอดจนพัฒนาความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น (ทีศนา แชนมณี 2522 : 26)

เมื่อมีการรวมกลุ่มกัน กลุ่มจะช่วยให้คนรู้จักตนเอง รู้จักจุดเด่น จุดด้อย และ จุดอ่อนในตัวเอง ความเข้าใจและความรู้จักตัวเองมีส่วนช่วยให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ที่เป็นจุดอ่อนและแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น ผลที่ได้จากสิ่งเหล่านี้จะทำให้คนเข้าใจผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่นได้ เมื่อต่างมีความเข้าใจ เต็มใจที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน งานกลุ่มก็จะดำเนินไปด้วยดีและบรรลุผล สมดังเจตนาของกระบวนการกลุ่ม (จันทิภา ลิ้มปิเจริญ 2522 : 1)

นอกจากนั้น พนม ลิ้มอารีย์ (พนม ลิ้มอารีย์ 2522 : 62) ยังให้ความหมายของกระบวนการกลุ่มไว้ว่า หมายถึง ปฏิบัติร่วมกันอย่างเสรี ซึ่งสมาชิกในกลุ่มต่างช่วยกระตุ้นซึ่งกันและกัน เพื่อจะใช้ความรู้ความสามารถพิเศษที่มีอยู่ในสมาชิกแต่ละคน นำกลุ่มไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายของกลุ่มและของสมาชิกแต่ละคนด้วย โดยมีหัวหน้าหรือผู้นำเป็นผู้คอยกระตุ้นให้เกิดปฏิบัตินี้ร่วมกันและกัน เมื่อกลุ่มประสบปัญหา สมาชิกจะต้องช่วยกันแก้ปัญหา นั้น โดยใช้ความรู้ ความสามารถของตน เช่น การตั้งจุดมุ่งหมายของกลุ่ม การกำหนดวิธีการที่จะนำกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

กล่าวโดยสรุป กลุ่มสัมพันธ์ เป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลมีความสัมพันธ์กัน และใช้พลังกลุ่มในการแก้ปัญหาหรือตัดสินใจกระทำการใดสิ่งหนึ่งร่วมกันเพื่อเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ซึ่งผลจากการรวมกลุ่มนั้นจะทำให้บุคคลในกลุ่มรู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่น และรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา โดยเริ่มจากการปฏิรูปการศึกษาในสหรัฐอเมริกาของ จอห์น ดีวอี้ (John Dewey) จากหลักการของ ดีวอี้ ที่ว่า “โรงเรียนควรมีหน้าที่ในการเตรียมเด็กให้สามารถเผชิญชีวิตในสังคมได้ ไม่ใช่มีหน้าที่เพียงการถ่ายทอดความรู้เท่านั้น” จากคำพูดที่สำคัญของเขาก็คือ การเรียน โดยการทำจริง (Learning by doing) ได้กลายมาเป็นหลักการสำคัญในการศึกษา

ที่เน้นการรวมกลุ่มเพื่อการเรียนรู้และทำงาน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการให้นักเรียนปกครองกันเอง เป็นต้น กระบวนการกลุ่มจะช่วยส่งเสริมผู้เรียนในการฝึกทักษะการทำงานร่วมกัน เช่น ความร่วมมือในการทำงาน ความเป็นผู้นำ การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม รวมทั้งทักษะในการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีได้อย่างมาก (ทิสนา แชนมณี 2522 : 6)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

ทิสนา แชนมณี (ทิสนา แชนมณี 2522 : 10 - 12) ได้กล่าวถึงทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีสถาน (Field Theory) ของเคิร์ต เลวิน (Kert Lewin) ซึ่งมีแนวคิดโดยสรุปดังนี้คือ

- 1.1 พฤติกรรมจะมีผลมาจากพลังความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม
- 1.2 โครงสร้างของกลุ่มจะเกิดจากการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีลักษณะต่างกัน
- 1.3 การรวมกลุ่มแต่ละครั้งจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม

ในรูปของการกระทำ (Act) ความรู้สึก (Feel) และความคิด (Think)

1.4 องค์ประกอบต่าง ๆ ในข้อ 1.3 จะทำให้เกิดโครงสร้างของกลุ่มแต่ละครั้ง ซึ่งมีความแตกต่างกันตามลักษณะของสมาชิกในกลุ่ม

1.5 สมาชิกในกลุ่มจะมีการปรับตัวเข้าหากันและพยายามช่วยกันทำงาน

2. ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ (Interaction Theory) ของ เบลล์ (Bales) โฮมาน (Homans) และไวท์ (Whyte) แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีนี้คือ

2.1 กลุ่มจะมีปฏิสัมพันธ์โดยการกระทำกิจกรรมอย่างหนึ่ง หรือมีปฏิสัมพันธ์กันทางร่างกาย ทางวาจา และจิตใจ

2.2 กิจกรรมต่าง ๆ ที่กระทำผ่านการมีปฏิสัมพันธ์นี้จะก่อให้เกิดอารมณ์ความรู้สึก

3. ทฤษฎีระบบ (System Theory) มีแนวคิดที่สำคัญดังนี้

3.1 กลุ่มจะต้องประกอบด้วยโครงสร้างหรือระบบ ซึ่งมีการแสดงบทบาท การกำหนดบทบาท และตำแหน่งหน้าที่ของสมาชิก ซึ่งถือเป็นการลงทุน (Input) เพื่อให้ ได้ผลลัพธ์ (Output) อย่างใดอย่างหนึ่ง

3.2 การแสดงบทบาท ตำแหน่งหน้าที่ของสมาชิก จะกระทำโดยการสื่อสาร ระหว่างกัน (Communication) และจากการเปิดเผยตัวในกลุ่ม (Open system)

4. ทฤษฎีสังคมมิติ (Sociometric Theory) ของ โมเรโน (Moreno) ซึ่งมีแนวคิดสำคัญดังนี้

4.1 การกระทำและจริยธรรม หรือขอบเขตการกระทำของกลุ่มจะเกิด ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์คือ การแสดงบทบาทจำลอง หรือการใช้เครื่องมือวัดการเลือกทางสังคม

5. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Orientation) ของ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) มีแนวคิดที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

5.1 เมื่อบุคคลอยู่รวมกันเป็นกลุ่มจะต้องอาศัยแรงจูงใจ ซึ่งอาจเป็นรางวัล หรือความสำเร็จภายในกลุ่มที่เป็นผลมาจากการทำงานกลุ่ม

5.2 การรวมกลุ่มจะทำให้บุคคลมีโอกาสดำเนินการ หรืออาจพยายามปิดบัง ตนโดยวิธีต่าง ๆ การจะให้บุคคลแสดงออกอาจใช้วิธีจิตบำบัด ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกในกลุ่ม เข้าใจตนเองและกลุ่มมากขึ้น

6. ทฤษฎีจิตวิทยาทั่วไป (General Psychology)

ทฤษฎีนี้มีแนวคิดว่าการใช้หลักจิตวิทยาต่าง ๆ เกี่ยวกับการรับรู้ การเรียนรู้ ความคิด ความเข้าใจ การใช้แรงจูงใจ ฯลฯ จะช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของบุคคลในแง่ การรวบรวมข้อมูล

ทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ในการสอน

ทิสนา แชนมณี (ทิสนา แชนมณี 2522 : 200 - 201) ได้อธิบายคำว่า ทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ในการสอน ว่า หมายถึงการสอนที่ยึดหลักทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน กล่าวคือ เป็นการสอนที่เน้นหรือให้ความสนใจเป็นพิเศษในเรื่องของพฤติกรรมของคนที่มีผลกระทบต่อกันและกัน โดยครูผู้สอนพยายามจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ เป็นไปตามหลักการสอนตามหลักการเรียนรู้ของทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์

หลักการสอนตามหลักการเรียนรู้ของทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ มีดังนี้คือ

1. หลักการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเน้นให้ครูพยายามจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ให้ทั่วถึงกันและกันมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีบทบาทต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อม ความกระตือรือร้นที่จะเรียนและเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
2. หลักการสอนที่ยึด กลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญซึ่งเน้นให้ครูพยายามจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากกลุ่มให้มากที่สุด ทั้งนี้เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม จำเป็นต้องอาศัยอยู่รวมกับผู้อื่น ซึ่งความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมมีผลกระทบต่อกันและกันเสมอ การให้ผู้เรียนได้ฝึกการเรียนรู้ในลักษณะกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้สามารถอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
3. หลักการสอนที่ยึดการค้นพบด้วยตนเอง เป็นกระบวนการสำคัญในการเรียนรู้ ซึ่งเน้นให้ครูพยายามจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนพยายามค้นหา และพบคำตอบด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะการค้นพบความจริงใด ๆ ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนมักจะจดจำได้ดี และมักจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้มากกว่าการเรียนรู้ที่ได้รับจากการบอกเล่าจากผู้อื่น
4. หลักการสอนที่ยึดความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ว่า เป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการแสวงหาความรู้และคำตอบต่าง ๆ เพราะฉะนั้นครูจึงควรพยายามเน้นให้

ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการต่าง ๆ ในการแสวงหาคำตอบ ไม่ใช่มุ่งอยู่แต่ที่คำตอบ
อย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงกระบวนการและวิธีการที่ได้คำตอบนั้นมา

5. หลักการสอนที่ให้ความสำคัญของการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันว่าเป็น
สิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายยิ่งขึ้น ดังนั้นครูจึงควรจัดกระบวนการเรียน
การสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดค้นแนวทางที่จะนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจาก
การเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งพยายามติดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียนด้วย

จากหลักการสอนดังกล่าว เบาเวฟา เคเซคุปต์ (เบาเวฟา เคเซคุปต์ 2517 :
156 - 183) ได้นำมาสร้างแบบอย่างการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในระดับ
ประถมศึกษา โดยวางแนวทางไว้ดังนี้

1. การตั้งจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน

ในการสอนจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายไว้เสมอ ซึ่งจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอน
จะต้องมีทั้งจุดมุ่งหมายทั่วไป และจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หรือกิจกรรมควรเป็นประสบการณ์ที่ช่วยให้
ผู้เรียนสามารถเข้าใจตนเองได้อย่างถ่องแท้ ซึ่งมีแนวการจัดดังนี้

2.1 เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีส่วนร่วมทั้ง
ทางร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา

2.2 แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย

2.3 กำหนดชั้นกิจกรรมดังนี้

2.3.1 กิจกรรมขั้นเริ่มต้น เป็นการเตรียมตัวล่วงหน้าโดยครูเตรียม
สถานที่ การแบ่งกลุ่ม วิธีทำงาน กติกาหรือกฎเกณฑ์การทำงาน

2.3.2 กิจกรรมขั้นปฏิบัติ ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ดังนี้คือ

2.3.2.1 เกม (Games)

2.3.2.2 บทบาทสมมุติ (Role playing)

2.3.2.3 สถานการณ์จำลอง (Simulation)

2.3.2.4 กรณีตัวอย่าง (Case)

2.3.2.5 ละคร (Action or dramatization)

2.3.2.6 กลุ่มย่อย (Small group)

3. การวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้การเรียนรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น และมีการรับรู้ที่ตรงกัน จึงต้องมีการอภิปรายเพื่อวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถทางปัญญาและมนุษยสัมพันธ์ โดยแบ่งออกเป็น

3.1 การวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม โดยอภิปรายถึงวิธีการทำงาน ความรู้สึกขณะทำงานร่วมกัน พฤติกรรมและการมีปฏิสัมพันธ์ การวิเคราะห์นี้จะช่วยให้เข้าใจตนเองตลอดจนเสริมสร้างแนวคิดค่านิยมของตนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้เข้าใจผู้อื่น พัฒนาค่านิยมสัมพันธ์และความเป็นผู้นำ

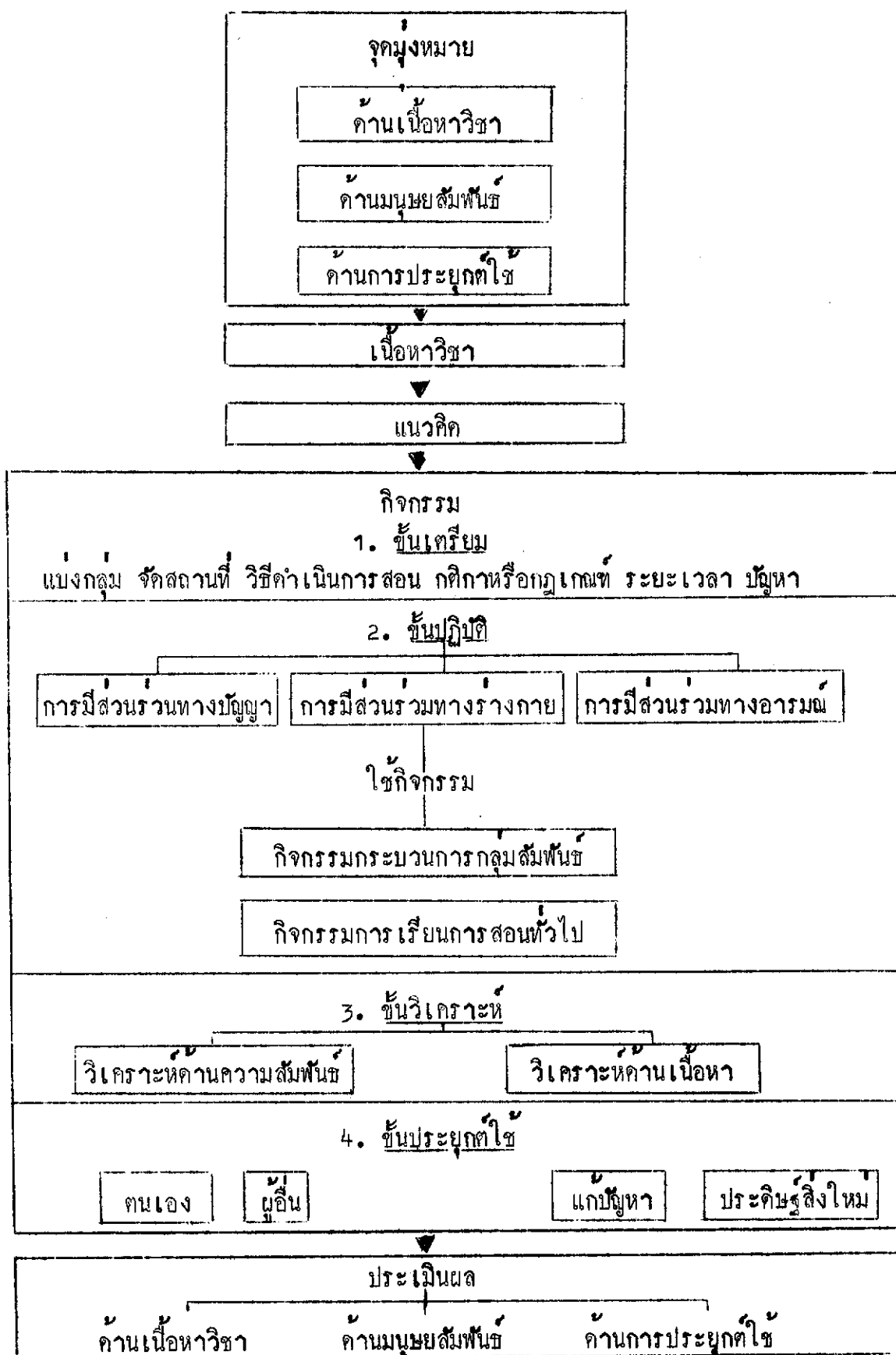
3.2 การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสิ่งที่ได้รับจากการเรียน ถ่ายทอดประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ได้ค้นพบแนวคิดที่ต้องการ และขยายประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมมีความหมายต่อผู้เรียนแต่ละคน

4. การสรุปและการนำหลักการไปประยุกต์ใช้ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสรุปรวบรวมแนวคิดเหล่านั้นเข้าเป็นหมวดหมู่ และเป็นกฎเกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับแต่ละบุคคลโดยครูจะต้องแนะแนวทางให้ผู้เรียนอภิปราย และหาข้อสรุปหลักการของสิ่งที่ได้เรียนมา หลังจากนั้นก็ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดค้น หรือนำหลักการที่มีอยู่ไปประยุกต์ให้เข้ากับตนเองเพื่อใช้ปรับปรุงบุคลิกภาพ และพฤติกรรมของตนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และนำไปใช้เพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ต่อไปในอนาคต

5. การประเมินผล การประเมินผลจะช่วยให้ทราบว่า การสอนตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพียงใด การประเมินผลจะช่วยให้ทราบถึงพัฒนาการของผู้เรียน ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหา และวิธีการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยให้ผู้สอนสามารถประเมินผลการสอนของตนว่าได้ประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงไร

หลักการเรียนการสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ แสดงเป็นภาพประกอบดังนี้

(ฉันทนา ภาคบงกช 2518 : 48)

ภาพประกอบ 1 หลักของการเรียนการสอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

องค์ประกอบของการทำงานกลุ่ม

ประการ โสท์ทองคำ (ประการ โสท์ทองคำ 2522 : 12) ได้สรุปองค์ประกอบของการทำงานกลุ่มที่จะช่วยให้การทำงานบรรลุเป้าหมายไว้ดังต่อไปนี้

1. ผู้นำกลุ่ม ได้แก่ ตัวแทนของกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อสมาชิก ทำหน้าที่ประสานประโยชน์แก่ทุกคนในกลุ่ม
2. เลขานุการ ได้แก่ ผู้ทำหน้าที่ประสานงานในกลุ่ม ช่วยเหลืองานในกลุ่มร่วมกับผู้นำ จัดบันทึกมติและข้อตกลงรวมทั้งการสรุปผลการทำงาน
3. สมาชิกในกลุ่ม เป็นผู้ดำเนินการกิจกรรมกลุ่มร่วมกับผู้นำกลุ่มและสมาชิกในกลุ่มด้วยกัน ทั้งการให้แง่คิด ข้อเสนอแนะ และการดำเนินการกิจกรรมของกลุ่มทุกขั้นตอน
4. วิทยากร ได้แก่ ผู้ทำหน้าที่ช่วยเหลือกลุ่มในการชี้แนะแนวทางแก่กลุ่มเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย
5. ที่ปรึกษาของกลุ่ม ได้แก่ ผู้ที่ให้ข้อคิดเห็นและข้อชี้แนะแก่ที่ประชุมกลุ่ม
6. ผู้สังเกตการณ์ ได้แก่ ผู้คอยสังเกตการประชุมหรือการทำงาน

นอกจากนี้ ครุส และ แอทคินสัน (Kruse and Atkinson. 1961:676-678)

ออกตาเวย์ (Ottaway. 1966 : 6) แกลทฮอร์น (Glatthorn. 1971 : 225 - 235) ชมัค (Schmuck. 1971 : 17 - 25) และ บอร์แมน (Borman. 1969 : 3 - 6) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของกลุ่มอันเป็นพลังช่วยให้กลุ่มมีลักษณะเป็นกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ สรุปได้ดังนี้

1. สภาพทางกายภาพของกลุ่ม การจัดสภาพทางกายภาพของกลุ่มควรให้สมาชิกในกลุ่มหันหน้าพบกัน เพื่อสมาชิกจะได้อภิปรายกันอย่างคล่องตัว ถ้าสมาชิกทุกคนได้ยืนและเห็นหน้าซึ่งกันและกันแล้ว สมาชิกในกลุ่มจะเกิดปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันเป็นอย่างดี นอกจากนี้ควรให้ผู้ชอบพูดนั่งตรงข้ามกับผู้ไม่ชอบพูด และควรให้ผู้ชอบพูดขาดการพูดโดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้อื่นพูดมานั่งด้วยกัน การนั่งควรจัดนั่งเป็นวงกลมและไม่ควรจัดวงกลมที่ใหญ่จนเกินไป เพราะวงกลมยิ่งใหญ่เท่าใดการสื่อสารระหว่างสมาชิกก็จะยิ่งถูกจำกัดลง

เท่านั้น และถ้านักเรียนมีโอกาสเลือกที่นั่งได้แล้ว นักเรียนจะเลือกที่นั่งติดกับผู้นำ ส่วนนักเรียนที่อายุน้อยจะลดความอายเมื่ออยู่ในกลุ่ม

2. บรรยากาศในกลุ่ม บรรยากาศในกลุ่มต้องเป็นกันเองที่สุด เพื่อให้สมาชิกรู้สึกเป็นอิสระในการแสดงออก นอกจากนี้ควรมีการให้กำลังใจ เคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการช่วยให้สมาชิกรู้สึกอบอุ่น และบรรยากาศห้องเรียนควรเป็นไปในทางบวก ซึ่งหมายถึงนักเรียนและครูทางมีอิทธิพลต่อกัน นักเรียนจะร่วมมือกันทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยที่แต่ละคนจะแสดงความเป็นตัวของตัวเองออกมาให้มากที่สุด

3. ผู้นำกลุ่ม ผู้นำกลุ่มมีความสำคัญมากและต้องเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบ ผู้นำกลุ่มควรเป็นผู้ที่สมาชิกเลือกขึ้นมาเพื่อทำประโยชน์ให้กลุ่มได้มากที่สุด และต้องเข้าใจสมาชิกในกลุ่มตลอดจนหน้าที่ของกลุ่ม มีความสามารถทำให้สมาชิกในกลุ่มเข้าใจการแสดงออกของตน มีความสามารถในการฟังและพูดในระดับสูง มีความเห็นอกเห็นใจและเข้าใจคนอื่นได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ทำตัวเป็นกลางไม่ข่มขู่ให้สมาชิกในกลุ่มยอมรับการตัดสินใจของตน มีความสามารถในการสรุปปัญหาและสร้างความสามัคคีในกลุ่ม

4. ขนาดของกลุ่ม จำนวนของสมาชิกในกลุ่มไม่ควรต่ำกว่า 5 คน และไม่ควรมากเกิน 17 คน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายที่จัดด้วยขนาดของกลุ่มที่เหมาะสมควรมี 5 - 7 คน แต่ 5 คนเหมาะสมที่สุด ถ้าน้อยกว่า 5 คน ขนาดของกลุ่มจะเล็กลงไป กลุ่มที่มีขนาดเป็นเลขคู่จะมีแนวโน้มไม่ค่อยได้ผลเหมือนกลุ่มที่มีขนาดเป็นเลขคี่ เช่น 5 หรือ 7 คน

5. สมาชิกในกลุ่ม ในการแบ่งกลุ่มย่อยสิ่งที่ควรคำนึงคือ ลักษณะของสมาชิกในกลุ่มซึ่งจะมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการทำงานของกลุ่ม การแบ่งกลุ่มอาจพิจารณาจากความสนใจ ความพอใจหรือความเป็นมิตรก็ได้ แต่ถ้าจะให้เกิดการเรียนรู้จากกันและกันให้มากที่สุด ควรพิจารณาเกี่ยวกับสมาชิกในกลุ่มจะต้องคำนึงถึงดังต่อไปนี้คือ

5.1 สมรรถนะผลทางการเรียนของสมาชิกแต่ละคน

5.2 ความสามารถในการพูดของสมาชิกแต่ละคน

5.3 วุฒิภาวะทางอารมณ์

- 5.4 ความสม่ำเสมอในการเข้าห้องเรียน
- 5.5 จุดมุ่งหมายในการเรียนของแต่ละคน
- 5.6 ความสามารถในการอ่าน
- 5.7 เพศ
- 5.8 ร้าย

บทบาทของครู นักเรียน และกิจกรรมการเรียนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่ม

สัมพันธ

บทา เทพธำพรศ (บทา เทพธำพรศ 2517 : 16 - 17) ได้ให้คำจำกัดความของการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธไว้ว่า การสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ (Group process) หมายถึง การเรียนการสอนที่มีสภาพการเรียน บทบาทของครู บทบาทของนักเรียน และกิจกรรมการเรียนการสอนดังต่อไปนี้

สภาพการเรียน

1. นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม
2. กิจกรรมที่ให้ทำเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมและอารมณ์ ซึ่งทำให้งิจกรรมนั้นมีความหมายต่อตัวผู้เรียน เพราะค้นพบสิ่งที่เรียนด้วยตนเอง
3. มีการวิเคราะห์พฤติกรรมร่วมกันในกลุ่ม ทำให้เกิดปัญหา
4. สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ภายหลัง

บทบาทของครู

1. มีความเป็นกันเอง มีความเห็นอกเห็นใจนักเรียน
2. คำพูดของครูจะลดลง ครูเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือเมื่อนักเรียนต้องการเท่านั้น
3. ครูเข้าใจปัญหาจุดมุ่งหมาย ความต้องการ แรงจูงใจและทัศนคติของนักเรียน

4. ให้กำลังใจและกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการแสดงออกซึ่งความคิดอิสระ และความสามารถของนักเรียนแต่ละคน
5. ครูเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่ประสานงานให้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เป็นไปด้วยดีเท่านั้น และไม่ถือเอาการตัดสินใจของครูเป็นใหญ่

บทบาทของนักเรียน

1. พยายามค้นพบในสิ่งที่เรียนด้วยตนเอง
2. ให้ความช่วยเหลือกันและกันในหมู่ผู้เรียน ทำงานร่วมกันอย่างมีเหตุผล
3. แสดงความรู้สึกและความคิดอย่างอิสระ
4. สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมตนเองและผู้อื่นได้
5. มีความรับผิดชอบมากขึ้น

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. การอภิปรายกลุ่ม (Group discussion)
2. บทบาทสมมติ (Role playing)
3. เกม (Games)
4. สถานการณ์จำลอง (Simulation)

กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ในกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

ทศนา แคมมณี (ทศนา แคมมณี 2522 : 201 - 202) ได้แนะนำการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไว้หลายวิธี ดังนี้

1. เกม (Games) เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการสอนได้ดี โดยครูสร้างสถานการณ์สมมุติขึ้นให้ผู้เรียนลงเล่นด้วยตนเอง ภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาบางอย่างที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง ผลที่ออกมาจะอยู่ในรูปแพ้ - ชนะ

วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกลึกซึ้งและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

2. บทบาทสมมุติ (Role - play) วิธีนี้เป็นสถานการณ์สมมุติเช่นเดียวกับเกม แต่มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์ที่สมมุติขึ้นมาแล้วให้ผู้เรียนเข้าสวมบทบาทนั้น และแสดงออกโดยธรรมชาติโดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์และความรู้สึกนึกคิดของตนเป็นหลัก วิธีการนี้มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเองอย่างลึกซึ้ง และยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจและน่าติดตามอีกด้วย

3. กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีหนึ่ง ซึ่งใช้กรณีหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงมาดัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ อภิปรายกัน เพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนการหาทางแก้ปัญหาที่นั้น วิธีการนี้จะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งการนำเอากรณีต่าง ๆ ซึ่งคล้ายคลึงกับชีวิตจริงมาใช้ จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียนมากขึ้น

4. สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือ การจำลองสถานการณ์จริงหรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้นและมีปฏิริยาโต้ตอบกัน วิธีการนี้จะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสทดลองและแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งถ้าอยู่ในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจไม่กล้าแสดงออกเพราะอาจเป็นการเสี่ยงต่อผลที่ได้รับมากเกินไป

5. ละคร (Action or dramatization) คือ วิธีการที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทตามบทที่เขียนหรือกำหนดไว้ให้ โดยผู้แสดงต้องแสดงให้สมบทบาทนั้นโดยไม่เอาบุคลิกภาพและความรู้สึกของตนเองมาเกี่ยวข้อง อันจะทำให้เกิดผลเสียต่อการแสดงบทบาทนั้น ละครจะช่วยทำให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการที่จะเข้าใจความรู้สึกเหตุผลและพฤติกรรมของผู้อื่น ซึ่งความเข้าใจนี้จะช่วยเสริมสร้างความเห็นอกเห็นใจ

แก่กัน นอกจากนั้น การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงละครร่วมกันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกชอบในการเรียนรู้ด้วยกัน และได้ฝึกการทำงานร่วมกัน

6. กลุ่มย่อย (Small group) เป็นวิธีการที่ใช้กันมานานแล้ว อาจจะเป็นเพราะเห็นได้ชัดว่าเป็นประโยชน์ในการเรียนของผู้เรียน กลุ่มย่อยจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนในการแสดงออก และช่วยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลมากขึ้น การใช้กลุ่มย่อยมีหลายวิธีการแล้วแต่ผู้จัดจะคิด

หลักการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

ประกาศ โฉนดทองคำ (ประกาศ โฉนดทองคำ 2522 : 61 - 62)

ได้กล่าวถึงหลักการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ได้ดังนี้

1. การสังเกต ควรสังเกตการทำงาน ขบวนการทำงาน พฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม บทบาทผู้นำ ผู้ตามในกลุ่ม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของกลุ่มให้มากกว่าที่จะเพ่งเล็งในเรื่องของผลงาน
2. ชักถาม จะต้องชักถามสมาชิกหรือนักเรียนให้ทั่วถึง ใช้คำถามที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดค้นเพื่อแก้ปัญหาาร่วมกันแทนการเน้นถามเป็นรายบุคคลเพียงอย่างเดียว
3. ให้ทำกิจกรรม กิจกรรมที่ให้นักเรียนทำมีหลายลักษณะ เช่น การแสดง บทบาทสมมุติ การอภิปราย รายงาน ค้นคว้า จัดป้ายนิเทศ เป็นต้น
4. การทดสอบ ถือว่าเป็นกระบวนการหนึ่งของการวัดผลเท่านั้น ไม่ควรให้ความสำคัญกับการทดสอบมากหรือใช้บ่อย การทดสอบอาจทำในหรือนอกเวลาเรียน หรือทดสอบเป็นกลุ่ม
5. การทำงานกลุ่มแต่ละครั้งอาจเกิดจากการที่สมาชิกได้รับมอบหมายงานเป็นกลุ่มหรือได้รับมอบหมายงานไปคนละอย่าง ดังนั้นการวัดผลจึงควรวัดทั้งงานของกลุ่มและบุคคล

6. ไม่ควรผูกขาดการวัดและประเมินผลนักเรียนไว้แต่ฝ่ายเดียว ควรให้นักเรียนได้มีส่วนในการวัดและประเมินผลด้วย เช่น ให้นักเรียนในกลุ่มจัดอันดับประสิทธิภาพในการทำงานของ สมาชิกในกลุ่มหรือจัดอันดับประสิทธิภาพของการทำงานในกลุ่มอื่น ๆ หรือให้นักเรียนประเมินผลโดยเป็นผู้สังเกตการณ์การทำงาน of สมาชิกหรือกลุ่ม

7. ไม่แยกการเรียนรู้กับการสอบออกจากกัน โดยถือว่าการเรียนรู้ที่ไ้หน่ย่อมมีการวัดและประเมินผลอยู่ที่นั้น ทุกครั้งที่มีการเรียนรู้จึงต้องมีการวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผลไม่ควรให้นักเรียนรู้ตัวเพื่อให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามธรรมชาติ

8. งานที่ได้รับนิคชอบของกลุ่ม ถือว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มมีคะแนนหรือสัมฤทธิ์ผลเท่าเทียมกัน

9. ในการจัดพฤติกรรมที่กลุ่มไม่พึงประสงค์ เช่น การขาดความรับผิดชอบ หรือการมีนิสัยที่ไม่ต้องประสงค์ของกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มต้องกำหนดเกณฑ์หรือกติกาในการทำงานร่วมกันขึ้น เพื่อรักษาความเป็นธรรม และเป็นแนวปฏิบัติในการทำงานร่วมกันของกลุ่มมากกว่าที่จะให้ครูเข้าไปดำเนินการเอง โดยครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือเท่านั้น

10. เมื่อประเมินผลแล้วควรนำผลนั้นกลับไปวิเคราะห์ การทำงานของกลุ่ม และผลงานส่วนบุคคล (Feed back) ดังนั้น นักเรียนจึงต้องรู้จักประสงค์หรือสัมฤทธิ์ผลของตนเอง ซึ่งทำได้จากการวิจารณ์ อภิปรายสรุปผลการทำงานของตนเอง และเพื่อนสมาชิก

11. ครูต้องให้การยอมรับ (Accept) การทำงานและผลการวิพากษ์วิจารณ์เพื่อการประเมินผลของเด็ก แม้บางครั้งจะขัดกับความรู้สึก แต่อย่างไรก็ตามครูก็สามารถเสนอความคิดเห็นของตนเองได้ แต่ไม่ใช่เพื่อใช้อิทธิพลของตนไปยังคัับให้นักเรียนเปลี่ยนความคิดของนักเรียนให้เหมือนกับของตน

ประโยชน์ของการเรียนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

จากบทความ เอกสาร และงานวิจัยของ ยิง (Young, 1972 : 634)

ปัทมา เทพจักรพงศ์ (ปัทมา เทพจักรพงศ์ 2516 : 16 - 17) และสุมิตร คุณานุกร (สุมิตร คุณานุกร 2518 : 151) พอลสรุปถึงประโยชน์ของการเรียนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ได้ดังนี้

1. ครูมีโอกาสนำพลังของนักเรียนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ทำให้ครูมีเวลามากขึ้นในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนแต่ละคน เพราะนักเรียนจะเป็นผู้อธิบายกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันในกลุ่มของตน ในขณะที่ครูอธิบายปัญหาที่นักเรียนกลุ่มอื่นสงสัยและแก้ปัญหาไม่ได้
2. การทำงานของครูมีความคล่องตัวมากขึ้น และเมื่อแบ่งกลุ่มนักเรียนแล้ว แทนที่ครูจะต้องคอยตอบปัญหานักเรียน 30 - 45 คนทั้งชั้น ก็จะกลายเป็นว่าครูตอบปัญหาของกลุ่มเพียง 5 - 8 กลุ่มเท่านั้น ปัญหาที่จะมาถึงครูหรือที่ครูอธิบายให้ฟังก็มักจะเป็นปัญหาที่กลุ่มช่วยกันตอบแล้วตอบไม่ได้เท่านั้น
3. บรรยากาศในการเรียนจะมีความเป็นกันเองมากขึ้น นักเรียนจะรู้สึกปลอดภัยและไม่เกรงเกรียงเมื่อทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม
4. ช่วยแก้ปัญหาลำบากให้กับนักเรียนบางคน เพราะการทำงานร่วมกันจะทำให้ทุกคนรู้ดีว่าตนมีความสำคัญต่อกลุ่มเท่ากัน ความเชื่อมั่นในตนเองก็จะถูกกระตุ้นให้มากขึ้น ความเชื่อมั่นในตนเองนี้เริ่มขึ้นภายในกลุ่มก่อน เพราะนักเรียนส่วนใหญ่จะมีความประหม่า น้อยหรือไม่มีเลย เมื่อเสนอปัญหาข้อใจของเขาต่อกลุ่ม แต่จะประหม่ามากถ้าจะต้องเสนอข้อข้อใจต่อนักเรียนทั้งชั้น
5. การเรียน เป็นกลุ่มจะช่วยลดปัญหาเกี่ยวกับระเบียบวินัยของนักเรียน
6. การเรียนเป็นกลุ่มเป็นการเรียนที่เสริมสร้างความสามัคคี การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การรู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบของตนต่อกลุ่ม การทำงานร่วมกันอย่างมีเหตุผล

7. ฝึกให้ผู้เรียนพยายามค้นพบในสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเองเพราะเป็นผู้ที่กว้างขวางในการค้นหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ

8. ฝึกให้นักเรียนรู้จักการอธิบาย การเสนอแนะ และการซักถาม ตลอดจนส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้แก่เรียนอีกด้วย

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคู่มือครูภาษาไทยของกรมวิชาการ

นพคุณ คุณาชีวะ (นพคุณ คุณาชีวะ 2524 : 87) ได้ให้ความหมายของคู่มือครูไว้ว่า หมายถึง หนังสือที่ช่วยขยายความรู้ ขยายเนื้อหาจากหนังสือแบบเรียน เป็นหนังสือที่ช่วยแนะแนวทางในการสอนให้ครู ผู้ที่ทำคู่มือครูก็คือครูและนักวิชาการ ส่วนคู่มือครูของไทย ผู้ที่ทำคู่มือครูคือผู้ที่ทำหนังสือแบบเรียน ซึ่งได้แก่กรมวิชาการ

สำหรับกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 1) ได้ให้ความหมายว่า คู่มือครู คือเอกสารสำหรับช่วยครูให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาของบทเรียนอย่างลึกซึ้งและชัดเจน ตลอดจนทราบแนววิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ

ลักษณะของคู่มือครูวิชาภาษาไทย

นพคุณ คุณาชีวะ (นพคุณ คุณาชีวะ 2524 : 87) ได้สรุปลักษณะของคู่มือครูภาษาไทยว่าประกอบด้วยดังต่อไปนี้

1. คำแนะนำในการใช้หลักสูตรและแบบเรียน
2. คำแนะนำการใช้คู่มือการสอนเฉพาะบทซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้
 - 2.1 จุดประสงค์การสอน
 - 2.2 ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง
 - 2.3 ข้อเสนอแนะในการสอน
 - 2.4 ความรู้ประกอบ
 - 2.5 หนังสืออ่านประกอบ

นอกจากนี้ สุจริต เพียรชอบ (สุจริต เพียรชอบ 2525 : 58 - 63) ได้อธิบายรายละเอียดของคู่มือครูภาษาไทยไว้ว่าประกอบด้วย

1. คำแนะนำในการใช้หลักสูตรและหนังสือแบบเรียน
2. จุดประสงค์ในการใช้คู่มือครู เรียบเรียงขึ้นเพื่อให้ครูใช้หนังสือในการเรียนการสอนได้โดยสะดวก โดยชี้แจงและคลี่คลายความหมายทุกตอนที่เนื้อหาซับซ้อนเกินไปให้เข้าใจแจ่มชัด
3. เนื้อหาสาระประกอบด้วย คำนำ คำชี้แจงในการใช้คู่มือครูในแต่ละบท ซึ่งจะมีโครงสร้างเหมือนกัน คือประกอบด้วยจุดประสงค์ทั่วไป จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหาสาระโดยสรุป เนื้อหาประกอบ ข้อเสนอแนะวิธีสอนและการจัดกิจกรรม สื่อการสอน การวัดและประเมินผล หนังสืออ่านประกอบ หนังสืออุเทศ
4. วิธีใช้คู่มือครู ครูควรใช้คู่มือครูประกอบการสอนโดยตลอด จะทำให้การสอนดำเนินไปโดยสะดวกยิ่งขึ้น

วิธีการใช้คู่มือครู

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษา (กระทรวงศึกษา 2525 : ก - ข) ได้ชี้แจงการใช้คู่มือครูไว้ว่า

1. ผู้สอนควรอ่านข้อสังเขปเนื้อความในตอนต้นของคู่มือครูให้ตลอดเสียก่อน แล้วจึงทำความเข้าใจในรายละเอียดที่กล่าวในหนังสือเรียนต่อไป เพราะการทำสังเขปไม่ได้เรียงไปตามข้อความที่กล่าวตามย่อหน้าในหนังสือเรียน บางตอนในหนังสือมีการแยกเป็นข้อ ๆ อย่างละเอียดอยู่แล้ว ในข้อสังเขปอาจจะรวมข้อย่อย ๆ 2 - 3 ข้อเป็นข้อสังเขปข้อเดียว ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจเป็นสำคัญ ครูจึงควรอ่านสังเขปให้ตลอดเสียก่อน
2. คู่มือสำหรับแต่ละบทก็มีคำชี้แจงเนื้อความสำคัญของบทเรียนในหนังสือเรียน อาจมีตัวอย่างเพิ่มเติมจากที่มีไว้แล้วในหนังสือเรียนนั้น บางบทเห็นว่าเนื้อความชัดเจนอยู่แล้วก็ไม่มีตัวอย่างเพิ่มเติมอีก ตามปกติจะมีข้อเสนอแนะการสอนประจำบท แต่ข้อเสนอแนะ

ไม่ใช่ข้อกำหนดให้กระทำ ดังนั้นเมื่อครูอ่านข้อเสนอแนะแล้ว ถ้าครูคิดวิธีของตนเองปรับปรุงหรือดัดแปลงให้เหมาะสมแก่สภาพในโรงเรียนหรือท้องถิ่นก็เป็นการสมควร

3. สำหรับบางบทมีความรู้เพิ่มเติมขึ้นนอกเหนือไปจากหนังสือเรียน ทั้งนี้ก็โดยมุ่งหวังที่จะให้ครูได้ใช้ประโยชน์แก่ตนเอง หรือถ้าโรงเรียนใดมีนักเรียนบางกลุ่มหรือบางคนมีศักยภาพสูง ครูอาจเพิ่มเติมความรู้ให้แก่เด็กนักเรียนก็ได้ การเสริมความรู้ย่อมไม่ถือเกณฑ์ว่า จะต้องใช้ความรู้เฉพาะที่มีในหนังสือเรียนหรือที่มีในคู่มือครู ครูอาจเสริมความรู้ให้แก่เด็กนักเรียนที่มีศักยภาพสูงให้กว้างขวางหรือลึกซึ้งยิ่งขึ้นจากแหล่งวิทยาการแหล่งใดก็ได้ ด้วยกลวิธีใดก็ได้

จะเห็นได้ว่า การสอนตามคู่มือครูจะสัมฤทธิ์ผลได้ ถ้าครูได้ศึกษาและทำความเข้าใจการใช้อย่างถูกต้อง และรู้จักยืดหยุ่นนำไปใช้ให้เหมาะสมกับสภาพนักเรียนโรงเรียนและท้องถิ่น

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ

คำว่า เจตคติ หรือ เจตณคติ หรือ ทัศนคติ ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้
 ออลพอร์ต (Allport. 1935 : 418) นิวคอมบ์ (Newcomb. 1954 : 128) เคแกน (Kagan. 1967 : 613) และครูซ (Cruze. 1974 : 187) ได้ให้ความหมายของคำว่า "ทัศนคติ" สรุปได้ว่า ทัศนคติ คือความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ที่คนเราได้รับ ซึ่งมีทั้งความรู้สึกในทางบวก (Positive attitude) คือพอใจ เห็นด้วย ชอบ และความรู้สึกในทางลบ (Negative attitude) คือไม่พอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ชอบ ทัศนคติ เป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพอันประกอบด้วยความรู้ ความเข้าใจ และอารมณ์

ส่วน เชิคส์คี้ โฆวาสินธุ์ (เชิคส์คี้ โฆวาสินธุ์ 2520 : 38) และ ประภาเพ็ญ สุวรรณ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2520 : 1) ได้ให้ความหมายว่า ทัศนคติ คือ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้

ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้น ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจเป็นไปในทางสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้

สำหรับสมคักดิ์ สินธุระเวชญ์ (สมคักดิ์ สินธุระเวชญ์ 2522 : 11) กล่าวว่า หัตถคติ หมายถึง ท่าที ความคิดเห็น ความรู้สึกเอนเอียงทางจิตใจที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ภายหลังจากการที่บุคคลได้มีประสบการณ์ในสิ่งนั้น พฤติกรรมเช่นนี้ไม่อาจวัดได้โดยตรง แต่สามารถสังเกตและวัดได้จากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกต่อสิ่งนั้น โดยอาจแสดงให้เห็นในลักษณะ

1. หัตถคติเชิงนิมาน เป็นการแสดงออกในลักษณะพึงพอใจ เห็นด้วย ชอบ สนับสนุน ปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ
2. หัตถคติเชิงนิเสธ เป็นการแสดงออกในลักษณะตรงข้ามกับหัตถคติเชิงนิมาน เช่น ไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ยินดี ไม่ร่วมมือ ไม่ทำตาม
3. หัตถคติที่เป็นกลาง เป็นการแสดงออกที่ไม่เป็นทั้งหัตถคติเชิงนิมานและเชิงนิเสธ แต่อยู่ระหว่างกลางไม่เข้าข้างใดข้างหนึ่ง เช่น รู้สึกเฉย ๆ ไม่ชอบและไม่เกลียด เป็นต้น

สรุปได้ว่า หัตถคติ คือ ความคิดเห็นความรู้สึกเอนเอียงทางจิตใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจแสดงให้เห็นในลักษณะทางบวก (ชอบ พพอใจ เห็นด้วย) ทางลบ (ไม่ชอบ ไม่พอใจ ไม่เห็นด้วย) และเป็นกลาง (เฉย ๆ ไม่รักไม่เกลียด)

องค์ประกอบของหัตถคติ

หัตถคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ (ประเทัญ สุวรรณ 2520 : 3)

1. องค์ประกอบทางด้านพุทธิปัญญา (Cognitive component) เป็นองค์ประกอบด้านความคิด ความคิดนี้จะอยู่ในรูปใดรูปหนึ่งแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

2. องค์ประกอบทางค่าน้ำที่ความรู้สึก (Affective component) เป็นองค์ประกอบทางอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งเป็นตัวเร้าความคิดให้บุคคลแสดงความรู้สึกออกมาค่านบวกหรือลบ

3. องค์ประกอบด้านการปฏิบัติ (Behavioral component) เป็นองค์ประกอบที่มีแนวโน้มในทางปฏิบัติหรือถ้ามีสิ่งเร้าที่เหมาะสมจะเกิดการปฏิบัติหรือมีปฏิกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่ง

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

เคลแมน (ซูซีฟ อ่อนโคกสูง 2518 : 7 อ้างอิงมาจาก Calman. n.d.) อธิบายการเปลี่ยนแปลงทัศนคติว่า เป็นไปตามสภาพแวดล้อมทางสังคม ภายใต้กระบวนการดังนี้

1. การยินยอม (Compliance) คือ การยอมรับอิทธิพลจากผู้อื่น เพื่อให้เขาปฏิบัติต่อตัวในทางที่ตนต้องการหรือพอใจ
2. การเลียนแบบ (Identification) คือ การแสดงพฤติกรรมเพื่อให้เหมือนสมาชิกในสังคม หรือเพื่อให้คนอื่นเห็นว่าตนเป็นคนเก่ง เพื่อจะมีสัมพันธภาพอันดีกับคนอื่น
3. รับอิทธิพลจากสิ่งต่าง ๆ เนื่องจากตรงกับค่านิยมที่มีอยู่ในตัวของบุคคลเอง

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

ทริแอนด์ส (ซูซีฟ อ่อนโคกสูง 2518 : 7 อ้างอิงมาจาก Triandis. 1971 : 3) กล่าวถึงสาเหตุถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติว่า

1. ได้รับข้อมูลใหม่จากบุคคลหรือสื่อมวลชน
2. ได้รับประสบการณ์ตรง หรือความกระทบกระเทือนใจ
3. ถูกบังคับให้ปฏิบัติตรงกับทัศนคติของตน
4. การรักษาทางจิตใจเพื่อให้เข้าใจเหตุผลที่ถูกต้องขึ้น
5. เปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมใหม่

ประโยชน์ของทัศนคติ (The functions of attitudes)

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2520 : 4) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของทัศนคติไว้ดังนี้

1. ช่วยให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว โดยการจัดรูปหรือจัดระบบสิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเขา
2. ช่วยให้ความมั่นใจกับตนเอง โดยช่วยให้บุคคลหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดี หรือปกป้องความจริงบางอย่างซึ่งนำความไม่พอใจมาสู่ตัวเขา
3. ช่วยการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่สลับซับซ้อน ซึ่งการมีปฏิกริยาโต้ตอบหรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดออกไปนั้น ส่วนมากจะกระทำในสิ่งที่นำความพอใจมาให้ หรือเป็นบำเหน็จรางวัลจากสิ่งแวดล้อม
4. ช่วยให้บุคคลสามารถแสดงออกถึงค่านิยมของตน ซึ่งแสดงว่าทัศนคตินั้นนำความพอใจมาให้บุคคลนั้น

การสร้างเครื่องมือวัดทัศนคติตามวิธีของ เรนีส ลิเคอร์ต (Rensis Likert)

เชิดศักดิ์ โฆวาลินธุ์ (เชิดศักดิ์ โฆวาลินธุ์ 2520 : 50 - 56) และประภาเพ็ญ สุวรรณ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2520 : 27 - 32) ได้กล่าวถึงลำดับของการสร้างเครื่องมือวัดทัศนคติตามวิธีของ เรนีส ลิเคอร์ต (Rensis Likert) ไว้เป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

1. พิจารณาว่าต้องการจะวัดทัศนคติของใครที่มีต่ออะไร และให้ความหมายของทัศนคติและสิ่งที่จะวัดนั้นให้แน่นอน
2. เมื่อตีความหมายของสิ่งที่จะวัดแน่นอนแล้ว ก็สร้างข้อความในแต่ละหัวข้อนั้น ๆ โดยให้คลุมหัวข้อเหล่านั้น ข้อความนี้อาจเขียนขึ้นเองหรือนำมาจากที่อื่น จากหนังสือพิมพ์ หรือจากผู้ที่ทรงคุณวุฒิในท่านั้น ๆ ก็ได้ แต่จะต้องมีลักษณะดังนี้

2.1 ต้องเป็นข้อความที่เขียนในแง่ความรู้สึก ความเชื่อ หรือความตั้งใจที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ใช่เป็นข้อเท็จจริง (Fact) เช่น ไม่ใช่ ประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี ในประเทศไทยมีประมาณร้อยละ 45

2.2 ข้อความที่บรรจุลงในสเกลจะต้องประกอบด้วยข้อความที่เป็นบวกและลบละกันไป

2.3 ข้อความแต่ละข้อความจะต้องสั้น เข้าใจง่าย ชัดเจน ไม่กำกวม จำนวนข้อความที่สร้างขึ้นครั้งแรกนี้ควรมีประมาณ 30 ข้อความขึ้นไป เพราะจะต้องเลือกข้อความให้เหลือประมาณ 20 - 25 ข้อความ ในแต่ละหัวข้อของสิ่งที่จะวัด

3. เมื่อได้ข้อความเพียงพอกับบรรจุลงในสเกล โดยให้มีข้อเลือก 5 ข้อเลือก ดังนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4. การกำหนดน้ำหนักในการตอบข้อเลือกต่าง ๆ แต่ละข้อความ ซึ่งในการกำหนดน้ำหนักว่าข้อเลือกใดควรจะให้น้ำหนักเท่าใดนั้นมีวิธีการอยู่ 3 วิธี แต่ที่นิยมใช้กันมากที่สุดคือวิธี Arbitrary Weighting Method ซึ่งกำหนดให้แต่ละข้อเลือกมีน้ำหนักเป็น 5, 4, 3, 2 และ 1 หรือ 1, 2, 3, 4 และ 5 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดของข้อความว่าจะ เป็นทางบวกหรือทางลบ

5. นำข้อความที่สร้างขึ้นไปทดสอบกับบุคคลที่มีลักษณะพื้นฐานคล้าย ๆ กันกับกลุ่มที่จะศึกษาเพื่อเป็นการปรับปรุงข้อความและคัดเลือกข้อความโดยวิธีวิเคราะห์ข้อความ เหตุที่ต้องวิเคราะห์ข้อความแต่ละข้อความก็เพื่อจะเลือกเอาเฉพาะข้อความที่มีความแตกต่างของคะแนนในกลุ่มที่ใดคะแนนสูงที่สุดกับกลุ่มที่ใดคะแนนต่ำสุด เพราะถือว่าข้อความเหล่านี้สามารถจะวัดความรู้สึกที่แตกต่างกันได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ได้มีผู้ทำการวิจัยเปรียบเทียบกับการสอนแบบปกติ (ธรรมดา) โดยศึกษาตัวแปรหลายด้าน เช่น ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นงลักษณ์ สิทธิชัย (นงลักษณ์ สิทธิชัย 2523 : 65) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิทยาศาสตร์ทั่วไป 101 เรื่อง "ระบบที่สำคัญของร่างกาย" ของนักศึกษาระดับ ป.กศ.ชั้นสูง โดยใช้วิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการเรียนวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กมลทิพย์ กลิการ์ (กมลทิพย์ กลิการ์ 2524 : 46) ซึ่งได้ทำการวิจัยในวิชาวิทยาศาสตร์หน่วย: แรงธรรมชาติ: กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าวิธีสอนแบบปกติ แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของ เสริมศิริ เมนะเศวต (เสริมศิริ เมนะเศวต 2519 : 49 - 51) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลการสอนวิชาหลักการสอนหน่วย: โรงเรียนประถมศึกษา" ในชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยวิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมดาไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

ส่วนตัวแปรด้านมนุษยสัมพันธ์ งานวิจัยเท่าที่ผ่านมาให้ผลสอดคล้องกันว่า การสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ช่วยพัฒนาความสัมพันธ์ให้แก่ผู้เรียน ดังงานวิจัยของ สุภาพรรณ พวงจันทเพชร (สุภาพรรณ พวงจันทเพชร 2519 : จ) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลการสอนวิชาศีลธรรมหน่วยคุณธรรมเสริมสร้างลักษณะนิสัยโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมดา ผลปรากฏว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบธรรมดาและ มณฑา ชงอินเนตร (มณฑา ชงอินเนตร 2521 :

56 - 58) ก็ได้ผลการวิจัยในทำนองเดียวกัน โดยทำการวิจัยในวิชาเรขาคณิตชั้นประถม ปีที่ 5 พบว่า การเรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการด้าน มนุษยสัมพันธ์ดีกว่าการเรียนด้วยวิธีการสอนแบบธรรมดา

สำหรับตัวแปรด้านทัศนคติต่อวิธีสอน ปัทมา เทพอักษรพงศ์ (ปัทมา เทพอักษรพงศ์ 2517 : 85) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสอนอ่านเอาเรื่องภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของวิวรรณ์ มุขคี (วิวรรณ์ มุขคี 2523:74) ซึ่งได้ทำการวิจัย ในวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องสภาวะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลปรากฏว่า นักเรียน กลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติที่ดีต่อการสอนด้วยวิธีนี้ แต่เมื่อ สมเกียรติ สุริยะกุล (สมเกียรติ สุริยะกุล 2527 : 61) ได้วิจัยเปรียบเทียบเจตคติ ต่อวิธีสอนในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้องค์กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และการใช้คู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ผลการวิจัย ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมในด้าน เจตคติต่อวิธีสอนวิชาสังคมศึกษา แต่พบว่านักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อ วิธีสอนสังคมศึกษาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากนี้ยังได้มีผู้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาตัวแปรด้านทัศนคติต่อวิชา คือ ชวชัย แสงจักร์ (ชวชัย แสงจักร์ 2525 : 44) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาทัศนคติต่อวิชา สังคมศึกษา เรื่อง "สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย" ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบปกติ ผลการวิจัยปรากฏว่า ทัศนคติต่อ วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าทัศนคติของนักเรียน ที่เรียนโดยวิธีสอนแบบปกติ

ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ใน วิชาภาษาไทยนั้น มีผู้ทำการวิจัยและได้ผลสอดคล้องกันดังนี้

วิไลวรรณ สันตะโกมล (วิไลวรรณ สันตะโกมล 2521 : 7) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการสอนวิชาวรรณคดีไทย เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และกระบวนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลางในชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา ผลปรากฏว่า นักศึกษาทั้งสองกลุ่มมีพัฒนาการทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษากลุ่มทดลองมีความเห็นว่า การเรียนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ทำให้บรรยากาศในการเรียนสนุกสนานไม่เบื่อง่าย ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น และยังได้ฝึกคุณสมบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และกล้าแสดงความคิดเห็นตลอดจนได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตด้วย

จิตภัทร อุปราวิทยานันท์ (จิตภัทร อุปราวิทยานันท์ 2523 : 66 - 67) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาภาษาไทย เรื่อง "รายยาวมหาเวสสันดรชาดก" ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบธรรมคา ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีพัฒนาการทางด้าน การเรียนสูงขึ้นที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีการสอนแบบธรรมคาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างไรก็ตาม นักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์แสดงให้เห็นว่าการเรียนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ช่วยฝึกให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติในการเรียนรู้ด้วยตนเอง การแก้ปัญหาด้วยตนเอง การเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี การทำงานร่วมกับผู้อื่นตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตย การใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ช่วยเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกลุ่ม ตลอดจนฝึกทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะคุณสมบัติที่ผู้เรียนได้ฝึกมากที่สุดคือ การเห็นความสำคัญของการให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และรู้จักรับผิดชอบร่วมกัน

สมถวิล วิเศษสมบัติ (สมถวิล วิเศษสมบัติ 2523 : 67 - 68) ได้ทำการทดลองเปรียบเทียบผลการสอนวิชาภาษาไทยบทละคร เรื่อง พระร่วง จากหนังสือชุดทักษะสัมพันธ์ สำหรับมัธยมศึกษาตอนต้น เล่ม 2 โดยวิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมชาติในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการทดลองปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบธรรมชาติไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 แต่นักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ได้แสดงความคิดเห็นว่า บรรยายภาคในการเรียนเพลินเพลินสนุกสนานกว่าการเรียนแบบเดิมได้ฝึกคุณสมบัติในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง การรู้จักรับผิดชอบทำงานร่วมกัน การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีและเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

สะอาด เลิศหิรัญ (สะอาด เลิศหิรัญ 2523 : 57 - 58) ได้ทำการทดลองเปรียบเทียบผลการสอนวิชาภาษาไทยเรื่อง "ลูกน้อยหอยสังข์" ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบธรรมชาติ ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 แต่นักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ได้แสดงความคิดเห็นว่า การเรียนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ทำให้บรรยายภาคในการเรียนสนุกสนานฝึกฝนคุณสมบัติในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวัน เสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามวิถีทางแห่งระบอบประชาธิปไตยโดยเฉพาะการฝึกให้ผู้อื่นมีความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกันมากที่สุด

วาสนี ชูสงค์ (วาสนี ชูสงค์ 2525 : 51) ได้ทำการวิจัยศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนที่ไม่ใช่กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผลปรากฏว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนในกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้นในการวิจัยของ วิไลวรรณ สันถะโกลม และจิตภัทร์ อุปราวิทยานนท์ จึงให้ผลของการวิจัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมถวิล วิเศษสมบัติ สะอาด เลิศศิริบุญ และวาสนีย์ ชูสงค์ แต่ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ จินตนา เพ็ชรพิจิตร (จินตนา เพ็ชรพิจิตร 2523 : 47) ซึ่งทำการวิจัยเปรียบเทียบการสอนภาษาไทยด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนปกติระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการวิจัยปรากฏว่าการเรียนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่าการเรียนแบบปกติ และนักเรียนที่เรียนภาษาไทยด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม และมีแนวโน้มที่จะชอบการสอนภาษาไทยโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

งานวิจัยในต่างประเทศ

อีแวน (Evan. 1964 : 124) กล่าวถึงผลงานของ ริชาร์ดสัน และ ฮอลล์วอร์ท (Richardson and Hallworth) ในปี ค.ศ. 1948 ซึ่งได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการทำงานของนักเรียน เขาได้แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยใช้วิธีสอน 2 แบบ คือ กลุ่มทดลองสอนด้วยกระบวนการกลุ่ม กลุ่มควบคุมสอนด้วยวิธีเก่า (Convention method) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2 ในวิชาเรียงความภาษาอังกฤษ การทดลองมุ่งศึกษาสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ทักษะคิด และผลทางสังคม ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะคิดที่ดีต่อการเรียนมากกว่ากลุ่มควบคุม และเรียนเนื้อหาได้มากกว่า ผู้วิจัยสรุปว่าสมาชิกในกลุ่มจะทำงานได้ดีถ้ามีการจัดจำนวนในแต่ละกลุ่มย่อยให้มีขนาดพอเหมาะที่จะทำงานแต่ละอย่าง และครูควรกระตุ้นให้เด็กเป็นผู้นำและทำงานร่วมกัน

ฮีนด์ (Hyne. 1970 : 429 - 432) ได้ทำการสอนเรื่องสั้น (Short story) ที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาแห่งหนึ่งในรัฐมินเนโซตา โดยกำหนดให้นักเรียนเรียนด้วยวิธีสอน 3 แบบ คือ การสอนในห้องใหญ่ (Large group instruction) การเรียนอย่างอิสระ (Independent study) และการเรียนแบบอภิปรายกลุ่ม

(Small group discussion) ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนมีความสนใจในการเรียนแบบอภิปรายมาก แม้แต่เด็กซึ่งอายุต่ำกว่าการอภิปราย นักเรียนที่ไม่เห็นด้วยจะคัดค้านในกลุ่ม เกิดบรรยากาศทางวิชาการและนักเรียนได้เรียนรู้จากกันและกัน นักเรียนถูกกระตุ้นให้คิดอย่างมีนิพจน์วิเคราะห์และเถียงอย่างมีเหตุผล ครูอาจอยู่ดูแลนักเรียนในกลุ่มย่อยในระหว่างการอภิปรายก็ได้แต่ผู้วิจัยกล่าวว่า ถ้าครูไม่อยู่ในห้องนักเรียนจะอภิปรายกันได้ดีกว่า และการอภิปรายกลุ่มย่อยไม่ควรเกิน 10 คน

ฮอท์ (Haught, 1962 : 4622-A) ได้ทำการเปรียบเทียบการสอนระหว่างการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อย นำโดยนักเรียน (Studented small group discussion) กับการสอนแบบอภิปรายกลุ่มใหญ่ที่นำโดยครู (Teacher - led large group discussion) โดยใช้นักเรียน 11 ห้อง 253 คน 4 ระดับชั้น ในวิชาวรรณคดี เพื่อศึกษาถึงความแตกต่างของปริมาณความคิดและกระสวนความคิดของนักเรียน ทั้ง 2 กลุ่ม มีการวิเคราะห์และแยกแยะคำพูดของสมาชิกทั้ง 2 กลุ่ม ปรากฏว่า

1. เมื่อเรียนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยนักเรียนพูดมากกว่าแบบอภิปรายกลุ่มใหญ่
2. เมื่อเรียนแบบอภิปรายในกลุ่มย่อยที่นำโดยนักเรียน นักเรียนสามารถบอกลักษณะตัวละคร สถานการณ์ในวรรณคดีได้มากกว่าการเรียนแบบอภิปรายกลุ่มใหญ่ที่นำโดยครู
3. นักเรียนมีอิสระในการแสดงออกกว่าเมื่ออยู่ในกลุ่มย่อย
4. ในกลุ่มใหญ่ที่ครูนำการอภิปราย ครูมักเน้นความคิดสรุป (Convergent thinking)
5. กลุ่มย่อยที่นำโดยนักเรียน มักเน้นเกี่ยวกับการประเมินผล
6. การท่องจำลดลง 10 % เมื่ออยู่ในกลุ่มย่อย
7. นักเรียนมักคล้อยตามความคิดครูเมื่ออยู่ในกลุ่มใหญ่
8. การพูดคุยเกี่ยวกับชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้น 10 % เมื่ออยู่ในกลุ่มย่อย
9. นักเรียนเก่งอภิปรายในกลุ่มย่อยไคนานกว่านักเรียนอ่อน
10. นักเรียนที่เรียนเก่งมักจะพูดมากในการเรียนทั้งสองแบบ

11. การพูดแบบน้ำท่วมทุ่ง สไตล์การสอนของครูและเนื้อหาที่เรียนล้วนมีผลต่อปริมาณ และกระบวนการคิดในระหว่างการอภิปราย

เล็กซ์ (Lex. 1973 : 6093-A) ได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อวิชาเรียนของนักศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนเน้นหนักทางศาสนาและปรัชญาในมหาวิทยาลัยในรัฐอินเดียนา 2 กลุ่ม โดยใช้วิธีเรียนแตกต่างกันคือ กลุ่มทดลองเรียนแบบกระบวนการ กลุ่มสัมพันธ์และกลุ่มควบคุมเรียนแบบเดิม ผลการทดลองปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ แต่นักศึกษาในกลุ่มทดลองรู้สึกพอใจต่อประสบการณ์ที่ได้รับ และชอบการเรียนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์นี้มาก เพราะมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นของตนเองและรู้สึกอิสระในการเรียน

เวบบ์ (Webb. 1978 : 7248-A) ได้ศึกษาเรื่องการเรียนเป็นรายบุคคลและกลุ่มย่อย โดยศึกษาจากผู้นับถือศาสนาคริสต์นิกายอื่นกัน ได้ผลสรุปว่า การเรียนขึ้นอยู่กับความสามารถของนักเรียนและความสามารถของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับสมาชิกในกลุ่มด้วย

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศจะเห็นได้ว่า การสอนด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ทำให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาและต่อวิธีสอน อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมาก ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจจะสรุปได้ว่า การสอนโดยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนโดยวิธีแบบปกติในวิชาอื่น ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา เป็นต้น แต่กับวิชาภาษาไทยยังสรุปแน่ชัดไม่ได้ เพราะงานวิจัยที่ใช้วิธีสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในวิชาภาษาไทยยังมีผู้ทำการวิจัยน้อยมากเมื่อเทียบกับวิชาอื่น และผลการวิจัยเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยมีทั้งให้ผลแตกต่างและไม่แตกต่างกับการสอนโดยวิธีแบบปกติ แต่ส่วนมากจะให้ผลไม่แตกต่างกัน (5 : 1) โดยที่ผู้วิจัยหลายท่านให้ข้อสังเกตว่า อาจเป็นเพราะการเลือกเนื้อหาเรื่องที่นำมาทดลอง ก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนแก่ผลการวิจัย กล่าวคือ นักเรียนรู้เรื่อง

นั้น ๆ มาก่อน เช่น เรื่องลูกน้อยหอยสังข์ มหาเวสสันดรชาดก ลิลิตตะเลงพ่าย เป็นต้น นอกจากนั้นในการวิจัยทดลองเท่าที่ผ่านมาเป็นการทดลองในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ยังไม่มีผู้ใดทำการวิจัยในเรื่องนี้ในระดับอาชีวศึกษามาก่อน จากข้อมูลและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มาทดลองใช้กับระดับอาชีวศึกษา ส่วนเหตุผลสนับสนุนอีกประการหนึ่งที่ทำให้ผู้วิจัยประสงค์จะนำวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ในการสอนภาษาไทยในระดับนี้ ก็เนื่องจากนักเรียนระดับอาชีวศึกษาส่วนใหญ่มักมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาภาษาไทย ด้วยเห็นว่าไม่ใช่วิชาชีพที่ตนสนใจ ผู้วิจัยจึงอยากจะศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาไทยและทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนระดับอาชีวศึกษาในชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 (ปวช.1) ที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการแตกต่างกัน
2. ทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการแตกต่างกัน
3. ทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน
4. ทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยโดยวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการก่อนและหลังการเรียนแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 (ปวช.1) แผนกพัฒนบริหาร วิทยาลัยอาชีวศึกษาศุรินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2528 จำนวน 180 คน ซึ่งแบ่งเป็น 6 ห้องเรียน ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มนักเรียน 2 ห้องเรียนจำนวน 60 คน จากนั้นนำนักเรียน 2 ห้องเรียนนั้นมาคละกัน แล้วสุ่มเพื่อแยกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 30 คน และใช้วิธีสุ่มเพื่อกำหนดวิธีการสอนให้แก่แต่ละกลุ่มคือ

1. กลุ่มทดลอง สอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
2. กลุ่มควบคุม สอนโดยวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วยแผนการสอน 2 แบบคือ แผนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และแผนการสอนโดยวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ ซึ่งดำเนินการสร้างดังนี้

1. แผนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

1.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการสร้างบทเรียนแบบกลุ่มสัมพันธ์จากเอกสาร ตำรา งานวิจัยต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสม

1.2 สร้างแผนการสอนเป็นรายคาบแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ทำการตรวจสอบในเรื่องความสอดคล้องของวิธีการ เนื้อหา และจุดมุ่งหมาย

1.3 นำแผนการสอนที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 (ปวช.1) ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อค้นหาข้อบกพร่องในด้านการใช้ภาษาและขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม แล้วปรับปรุงแก้ไข

1.4 นำแผนการสอนที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปดำเนินการวิจัยต่อไป

2. แผนการสอนโดยวิธีสอนตามคู่มือครู

2.1 สร้างแผนการสอนโดยวิธีสอนตามคู่มือครู โดยยึดคู่มือครูวิชาการ วรรณวิจักขณ์และทักษะพัฒนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหลักในการสร้าง

2.2 นำแผนการสอนที่สร้างขึ้นนี้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญการสอนภาษาไทย ตรวจสอบความสอดคล้องของกิจกรรม เนื้อหา และจุดมุ่งหมาย

2.3 นำแผนการสอนที่ตรวจแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองกับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 (ปวช.1) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อค้นหาข้อบกพร่องในด้านการใช้ภาษาและขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมแล้วปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปดำเนินการวิจัยต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ผลในการศึกษาค้นคว้านี้ ประกอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและแบบสอบถามทัศนคติต่อวิธีสอน โดยมีขั้นตอนในการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพดังนี้

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย

1.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบจากหนังสือเทคนิคการวัดผลของ
ชวาล แพร์ติกุล (ชวาล แพร์ติกุล 2522 : 1 - 407) และหนังสือวิธีสร้าง
และวิเคราะห์ข้อสอบของวิเชียร เกตุสิงห์ (วิเชียร เกตุสิงห์ 2518 : 20 - 37)

1.2 ทำการวิเคราะห์หลักสูตรตามเนื้อหาที่นำมาทดลองสอนโดย
วิเคราะห์ร่วมกับนิสิตปริญญาโท เอกการมัธยมศึกษา (การสอนภาษาไทย) 7 คน

1.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย
แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ โดยออกข้อสอบให้ครอบคลุม
เนื้อหาตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร

1.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยไปให้
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

1.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยไปทดลอง
ใช้กับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์
อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยทดลองกับนักเรียนที่ผ่านการเรียนเรื่องนี้มาแล้ว
จำนวน 100 คน

1.6 นำแบบทดสอบที่นักเรียนทำแล้วมาตรวจให้คะแนนโดยให้คะแนน
ข้อมูลที่ถูกต้องละ 1 คะแนน ข้อที่ผิดหรือไม่ได้ทำไม่ให้คะแนน เมื่อตรวจและรวมคะแนน
จากการทดสอบเรียบร้อยแล้ว จึงทำการวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย และค่า
อำนาจจำแนกของข้อทดสอบเป็นรายข้อ โดยใช้วิธี 27% แล้วเลือกข้อที่มีความยากง่าย
ระหว่าง .20 - .80 และมีค่าอำนาจจำแนก .20 ขึ้นไป

1.7 นำข้อทดสอบที่เลือกไว้จากข้อ 1.6 ไปหาค่าความเชื่อมั่นของ
แบบทดสอบ โดยใช้สูตรการหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยวิธี KR 20

(Kuder - Richardson 20)

ตัวอย่าง ลักษณะของข้อสอบ

- ข้อ 1 เจ้าของศาลรักหวานขึ้นปิ่นคัน ระวังตนคืนมือระมัดมัน
เหมือนคนคนคำหวานรำคาญกรัน ถ้าพลั้งพลันเจ็บอกเหมือนตกลาด
จากคำกลอนนี้แสดงว่าสุนทรภู่ได้มทเรียนในเรื่องใดมาแล้ว
ก. การสมาคม	ข. การครองเรือน
ค. การเลือกอาชีพ	ง. การศึกษาเล่าเรียน
จ. การป้องกันอุบัติเหตุ	

2. แบบสอบถามทัศนคติต่อวิธีสอน

แบบสอบถามทัศนคติต่อวิธีสอนเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวของ ลิเคอร์ต (Likert) โดยมีลำดับการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาการสร้างแบบสอบถามวัดทัศนคติตามวิธีการ ลิเคอร์ต (Likert) จากหนังสือการวัดทัศนคติและบุคลิภาพของ เชิดศักดิ์ โฆวาสินธ์ (เชิดศักดิ์ โฆวาสินธ์ 2520 : 38 - 70) หนังสือ ทัศนคติ การวัดการเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมอนามัยของ ประภาเพ็ญ สุวรรณ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2520 : 27 - 32) รวมทั้งศึกษาแบบสอบถามในงานวิจัยของนางลักขณ์ สิทธิชัย (นางลักขณ์ สิทธิชัย 2523 : 57 - 59) และสมเกียรติ สุริยะกุล (สมเกียรติ สุริยะกุล 2527 : 153 - 155)

2.2 สร้างแบบสอบถามทัศนคติต่อวิธีสอนเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า จำนวน 30 ข้อความ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย พิจารณาความถูกต้องและตรงใจ ทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจว่าแบบสอบถามนี้เขียนได้สอดคล้องและเหมาะสมกับการสอน

2.3 นำแบบสอบถามทัศนคติต่อวิธีสอนไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 (ปวช.1) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ อำเภอเมือง
จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 100 คน

2.4 นำผลจากการกรอกแบบสอบถามทัศนคติต่อวิธีสอนมาตรวจให้
คะแนน ถ้าข้อความนั้นไปในทางบวก (Positive) ให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน

ถ้าข้อความนั้นเป็นไปในทางลบ (Negative) ให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน

2.5 นำผลจากการตรวจให้คะแนนของแบบสอบถามมาหาค่าอำนาจจำแนก
เป็นรายข้อ โดยใช้ t -test โดยแบ่งเป็นกลุ่มสูง 25% และกลุ่มต่ำ 25% แล้วเลือก
เฉพาะข้อที่มีอำนาจจำแนกสูงคือ มีค่า t มากกว่าหรือเท่ากับ 1.75

2.6 หาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)
ของครอนบาค (Cronbach. 1970 : 161)

ตัวอย่าง แบบสอบถามทัศนคติต่อวิธีสอน

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือในแต่ละข้อ เพียงข้อเดียว
ตามความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนของครู

ข้อความ \ ความรู้สึก	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
จากการเรียนภาษาไทยด้วยวิธีสอนที่ผ่านมานักเรียนรู้สึกวิธีสอนของครู...					
(๐) ทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนสนุกสนานไม่น่าเบื่อ					
(๐๐) ทำให้นักเรียนมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหา					
(๐๐๐) กิจกรรมการเรียนการสอนมีขั้นตอนมากโดยไม่จำเป็น					

การรวบรวมข้อมูล

1. แบบแผนการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยจึงใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control-Group Pretest-Posttest Design (พจน์ สะเพียรชัย และคนอื่น ๆ 2519 : 202 - 203) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่มทดลอง	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
RE	T_{E1}	X	T_{E2}
RC	T_{C1}	$\sim X$	T_{C2}

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

X	แทน	การสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
$\sim X$	แทน	การสอนโดยวิธีสอนตามคู่มือของกรมวิชาการ
E	แทน	กลุ่มทดลอง
C	แทน	กลุ่มควบคุม
T_1	แทน	การทดสอบก่อนทำการทดลอง
T_2	แทน	การทดสอบหลังทำการทดลอง
R	แทน	การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม

2. วิธีรวบรวมข้อมูล

2.1 ทำการทดสอบก่อนการเรียน (Pre-test) ทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและแบบสอบถามทัศนคติต่อวิธีสอน

2.2 ดำเนินการสอน โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนเองทั้ง 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มควบคุมสอนโดยวิธีสอนตามคู่มือครู โดยใช้เนื้อหาเดียวกัน ระยะเวลาในการสอนเท่ากัน คือใช้เวลาสอนกลุ่มละ 14 คาบ คาบละ 50 นาที แต่ละกลุ่มสอน 2 คาบต่อสัปดาห์ ใช้เวลาในการทดลองรวม 7 สัปดาห์

2.3 ทำการทดสอบหลังการเรียน (Post-test) ทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และแบบสอบถามทัศนคติต่อวิธีสอนชุดเดิมที่ใช้ทดสอบก่อนการเรียน (Pre-test)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้ t-test แบบ Dependent Group ทดสอบสมมุติฐานข้อ 1 และ 2 และใช้ t-test แบบ Independent Group ทดสอบสมมุติฐานข้อ 3 และ 4

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติสำหรับตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คำนวณจากสูตร KR-20 ของ Kuder Richardson (ลวัน สายยศ และอังคณา สายยศ 2524 : 169)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
	n	แทน	จำนวนข้อสอบ
	p	แทน	สัดส่วนของผู้ทำได้ในข้อหนึ่ง ๆ = $\frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$
	q	แทน	สัดส่วนที่ทำผิดในข้อหนึ่ง คือ $1 - p$
	s_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

1.2 ค่าอำนาจจำแนกความยากง่ายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้หลักการตัดกลุ่ม 27% แบ่งเป็นกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ หาค่า P_H และ P_L โดยใช้ตาราง จุง เท ฟาน (Fan. 1952 : 6 - 32)

1.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทัศนคติต่อวิธีสอน ใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) จากสูตร (Cronbach. 1960 : 161)

$$\alpha_K = \frac{K}{K-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ	α_K	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบ สอบถาม
	s_t	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนของแบบ สอบถามทั้งฉบับ
	$\sum s_i^2$	แทน	ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนแบบ สอบถามแต่ละข้อ
	K	แทน	จำนวนข้อของแบบ สอบถาม

1.4 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามทัศนคติต่อวิธีสอน ใช้วิธีการแจกแจงแบบที (t-distribution) แบ่งกลุ่มคะแนนสูง 25% และกลุ่มคะแนนต่ำ 25% โดยใช้สูตร (ลวัน สายยศ และอังคณา สายยศ 2524 : 184 - 188)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{s_H^2}{n_H} + \frac{s_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ	$\bar{X}_H$	แทน	คะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อของกลุ่มสูง
	$\bar{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อของกลุ่มต่ำ
	S_H^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มสูง
	S_L^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มต่ำ
	n_H	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูง
	n_L	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มต่ำ

2.4 สถิติสำหรับการทดสอบสมมุติฐาน

2.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาภาษาไทยและทัศนคติต่อวิธีสอนของทั้งสองกลุ่ม คำนวณจากสูตร t -test ในรูป
Different scores (Edward. 1954 : 256)

$$t = \frac{\bar{X}_{D1} - \bar{X}_{D2}}{\sqrt{\frac{S_{D1}^2}{N_1} + \frac{S_{D2}^2}{N_2}}} \quad df = \frac{\left\{ \frac{S_{D1}^2}{N_1} + \frac{S_{D2}^2}{N_2} \right\}^2}{\frac{\left[\frac{S_{D1}^2}{N_1} \right]^2}{N_1 - 1} + \frac{\left[\frac{S_{D2}^2}{N_2} \right]^2}{N_2 - 1}}$$

เมื่อ	$\bar{X}_{D1}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างการทดสอบ หลังการเรียนกับการทดสอบก่อนการเรียนของกลุ่ม ทดลอง
	$\bar{X}_{D2}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างการทดสอบ หลังการเรียนกับการทดสอบก่อนการเรียนของกลุ่ม ควบคุม

s_{D1}^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่างระหว่างการทดสอบหลังการเขียนกับก่อนการเขียนของกลุ่มทดลอง

s_{D2}^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่างระหว่างการเขียนของกลุ่มควบคุม

N_1 แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง

N_2 แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุม

2.2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนทัศนคติต่อวิธีสอนที่ได้จากการทดสอบก่อนการเขียนและการทดสอบหลังการเขียนภายในกลุ่มเดียวกัน คำนวณจากสูตร (ลวน สายยศ และอังคณา สายยศ 2524 : 99)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N - 1}}}, \quad df = N - 1$$

เมื่อ t แทน ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่

N แทน จำนวนคู่

$\sum D$ แทน ผลรวมของความแตกต่างจากการเปรียบเทียบเป็นรายบุคคลระหว่างคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนกับหลังการเขียน

$\sum D^2$ แทน ผลรวมกำลังสองของความแตกต่างจากการเปรียบเทียบเป็นรายบุคคลระหว่างคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนการเขียนกับหลังการเขียน

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ในการนำเสนอผลดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
$\bar{X}_{T1}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลอง
$\bar{X}_{T2}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลอง
$\bar{X}_D$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างการทดสอบก่อน การเรียนกับหลังการเรียน
S_D^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่างระหว่างการ ทดสอบก่อนการเรียนกับหลังการเรียน
t	แทน	ค่าอัตราส่วนวิกฤติ t ใน t -distribution
df	แทน	ความเป็นอิสระที่คะแนนจะแปรไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เสนอผลตามลำดับดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม
2. การเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิธีสอนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม
3. การเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิธีสอนระหว่างก่อนการเรียนกับหลังการเรียน
ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

ผู้วิจัยได้นำผลต่างของคะแนนเฉลี่ยหลังการเรียนกับก่อนการเรียนของทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมาเปรียบเทียบกัน โดยใช้ t-test ได้ผลดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_{T_1}$	$\bar{X}_{T_2}$	$\bar{X}_D$	s_D^2	t
กลุ่มทดลอง	30	24.13	33.93	9.80	27.20	2.213 *
กลุ่มควบคุม	30	24.07	31.17	7.10	16.99	

* $P < .05$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 1 พบว่าผลต่างของคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนกับก่อนการเรียนของนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการแตกต่างกัน โดยกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม

การเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิธีสอนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

ผู้วิจัยได้นำผลต่างของคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อวิธีสอนหลังการทดลองกับก่อนการทดลองของนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมาเปรียบเทียบกันโดยใช้ t-test ได้ผลดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบทัศนคติต่อวิธีสอนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_{T_1}$	$\bar{X}_{T_2}$	$\bar{X}_D$	S_D^2	t
กลุ่มทดลอง	30	98.33	129.86	31.53	359.22	2.305*
กลุ่มควบคุม	30	95.40	114.37	18.97	530.99	

$$* P < .05$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 3 พบว่าผลต่างของคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม หลังการเรียนกับก่อนการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยโดยวิธีการบูรณาการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการแตกต่างกัน โดยกลุ่มทดลองมีทัศนคติต่อวิธีสอนสูงกว่ากลุ่มควบคุม

การเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิธีสอนระหว่างการเรียนกับหลังการเรียนของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

ผู้วิจัยได้นำคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติต่อวิธีสอนระหว่างการเรียนกับหลังการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมาเปรียบเทียบกันภายในกลุ่ม โดยใช้ t-test ได้ผลดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบทัศนคติต่อวิธีสอนก่อนการเรียนกับหลังการเรียนของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_{T_1}$	$\bar{X}_{T_2}$	$\bar{X}_D$	S_D^2	t
กลุ่มทดลอง	30	98.33	129.86	31.53	359.22	9.113**
กลุ่มควบคุม	30	95.40	114.37	18.97	530.99	4.508**

** $P < .01$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 3 พบว่า ทัศนคติต่อวิธีสอนก่อนการทดลอง และหลังการทดลองของนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทย โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน และแสดงว่าทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยโดยวิธีสอนตามคู่มือของกรมวิชาการก่อน และหลังการเรียนแตกต่างกัน โดยมีทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนกลุ่มควบคุมหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 (ปวช.1) ที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ ซึ่งได้ผลสรุปการศึกษาดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ
3. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ระหว่างก่อนการเรียนกับหลังการเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยโดยวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ ระหว่างก่อนการเรียนกับหลังการเรียน

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการแตกต่างกัน
2. ทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการแตกต่างกัน

3. พัฒนาคติต่อวิธีสอนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน

4. พัฒนาคติต่อวิธีสอนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยโดยวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการก่อนและหลังการเรียนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 (ปวท.1) แผนกพาณิชยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2528 จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.1 แผนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์วิชาภาษาไทย ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง 2 เรื่องคือ นิราศพระบาทและพระบรมราโชวาท

2.2 แผนการสอนโดยวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวการสอนในคู่มือครูภาษาไทย กรมวิชาการ 2 เรื่อง คือ นิราศพระบาทและพระบรมราโชวาท

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่อง นิราศพระบาทและพระบรมราโชวาท เป็นแบบปรนัยชนิด 5 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นซึ่งหาโดยค่า KR-20 เท่ากับ .8163

2.4 แบบสอบถามพัฒนาคติต่อวิธีสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert type scale) จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นซึ่งหาโดยค่า α -Coefficient เท่ากับ .9310

3. การดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้เป็นการทดลองแบบ Randomized Control-Group Pretest-Posttest Design ซึ่งวิธีการทดลองผู้วิจัยเป็นผู้สอนทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มควบคุมสอนโดยวิธีสอนตามคู่มือครู โดยใช้เนื้อหาเดียวกัน ระยะเวลาในการสอนเท่ากัน คือใช้เวลาสอนกลุ่มละ 14 คาบ คาบละ 50 นาที แต่ละกลุ่มสอน 2 คาบต่อสัปดาห์ ใช้เวลาในการทดลองรวม 7 สัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้ t-test แบบ Dependent Group ทดสอบสมมุติฐานข้อ 1 และ 2 และใช้ t-test แบบ Independent Group ทดสอบสมมุติฐานข้อ 3 และ 4

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม
2. ทักษะการคิดวิธีสอนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองมีทักษะการคิดวิธีสอนสูงกว่ากลุ่มควบคุม
3. ทักษะการคิดวิธีสอนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ทศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยโดยวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการก่อนและหลังการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดย ทศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน

อภิปรายผล

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนซึ่งเรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา เพียรพิจิตร (จินตนา เพียรพิจิตร 2523 : 47) ที่พบว่า การเรียนภาษาไทยด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่าการเรียนแบบปกติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงลักษณ์ ลิทธิชัย (นงลักษณ์ ลิทธิชัย 2523 : 65) ซึ่งได้ผลการวิจัยว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการเรียนวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เหตุผลที่ทำให้งานวิจัยครั้งนี้ปรากฏผลดังกล่าวอาจเป็นเพราะว่าการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์นั้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทของตนในกิจกรรมกลุ่มซึ่งวิธีสอนดังกล่าว เหมาะสมกับลักษณะนิสัยและสภาพของนักเรียนระดับอาชีวศึกษา ซึ่งชอบรวมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความสนุกสนานในขณะที่เรียนมากกว่าที่จะเรียนเนื้อหาวิชาเพียงอย่างเดียว

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ดีกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ

2. ทศนคติต่อวิธีสอน

2.1 การเปรียบเทียบทศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทย โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ

ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการคิดวิธีสอนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทย โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

การที่ทักษะการคิดวิธีสอนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าวิธีสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เป็นวิธีสอนที่แปลกใหม่แตกต่างไป จากวิธีการสอนเดิมที่นักเรียนได้เคยเรียนมาเพราะมีการเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคน ได้แสดงความคิดเห็นและมีบทบาทในการเรียนมากกว่าครู ดังนั้นในระหว่างการทดลอง ผู้วิจัยได้พบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้น สนใจและแสดงออกอย่างสนุกสนานใน กิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม กลุ่มสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 (ปวช.1) ซึ่งเป็นเด็กวัยรุ่นอันเป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็นอยากมีส่วนร่วมในกิจกรรม ต้องการแสดงออก ฯลฯ ซึ่งกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สามารถเอื้ออำนวยได้มากกว่ากิจกรรมในวิธีสอนตาม คู่มือครู ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ทักษะการคิดวิธีสอนของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการ กลุ่มสัมพันธ์ดีกว่าทักษะการคิดวิธีสอนของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนตามคู่มือครูของกรม วิชาการ

2.2 การเปรียบเทียบทักษะการคิดวิธีสอนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทย โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ ระหว่างก่อน การเรียนกับหลังการเรียน

ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้คือทักษะการคิดวิธีสอนของนักเรียน ที่เรียนวิชาภาษาไทยโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และทักษะการคิดวิธีสอนของนักเรียนที่เรียนวิชา ภาษาไทยโดยวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการก่อนและหลังการเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตภัทร์ อุปราวิทยานันท์ (จิตภัทร์ อุปราวิทยานันท์ 2523 : 66 - 67) ที่วิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนโดย

วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติที่ดีต่อวิธีสอนแบบนี้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเกียรติ สุริยะกุล (สมเกียรติ สุริยะกุล 2527 : 61) ซึ่งได้ผลการวิจัยว่า นักเรียนที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนตามคู่มือครูมีการเปลี่ยนแปลง เจตคติต่อวิธีสอนตั้งคมศึกษาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การที่นักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีทัศนคติต่อวิธีสอนไปในทาง ที่ดีขึ้นหลังการเรียนอาจเป็นเพราะว่า

2.2.1 กลุ่มทดลองซึ่งสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์นั้น มีแผนการสอนที่มีระบบขั้นตอนซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญและผ่านการทดลอง (Try out) กับนักเรียนที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งได้ ปรับปรุงแก้ไขด้านเนื้อหา เวลา กระบวนการใช้และความสัมพันธ์ให้มีความกลมกลืน โดยเน้นบทบาทผู้เรียนให้ศึกษาค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง นักเรียนแต่ละคนมีโอกา สแบ่งปันความรู้และรับความรู้จากผู้อื่นและมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ทำให้บรรยากาศในการเรียนสนุกสนานไม่ตึงเครียด เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับวิธีเรียน ที่นักเรียนเคยเรียนมา ซึ่งเน้นบทบาทของครู-อาจารย์เป็นหลัก จึงเป็นสาเหตุให้ ทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนหลังการเรียนดีกว่าก่อนการเรียนอย่างเห็นได้ชัดเจน

2.2.2 สำหรับกลุ่มควบคุมซึ่งสอนโดยวิธีสอนตามคู่มือครูของ กรมวิชาการนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาต่าง ๆ ทางกรเรียนการสอนวิชาภาษาไทย จากงานวิจัยและจากเพื่อนครูรวมทั้งปัญหาที่ผู้วิจัยเคยพบด้วยตนเองแล้วจึงนำมาสร้าง เป็นแผนการสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ จากนั้นได้ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ นำไปทดลอง (Try out) กับนักเรียนที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง เมื่อได้ปรับปรุง แก้ไขแล้วจึงนำไปทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง การที่นักเรียนได้เรียนจากแผนการสอน ที่เป็นระบบตามแบบแผนที่ได้แก้ไขปรับปรุงดีแล้วก็อปกับผู้วิจัยพยายามสร้างบรรยากาศ ในการเรียนให้สนุกสนานไม่ตึงเครียดจนเกินไป จึงทำให้ทัศนคติของนักเรียนเปลี่ยนแปลง ไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า การสอนภาษาไทยโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ก่อให้เกิดผลดีแก่นักเรียนทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อวิธีสอน ดังนั้นครูผู้สอนภาษาไทยควรได้นำวิธีสอนแบบนี้ไปใช้เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศในการเรียนการสอนอันจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนยิ่งขึ้น

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาควรเผยแพร่การสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการสร้างแผนการสอนวิชาภาษาไทยโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับรายวิชาเลือก เช่น รายวิชา ท.๐๗๑ (ภาษาไทยเพื่อประโยชน์เฉพาะ) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยในรายวิชาเลือกโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

2.2 ควรนำการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไปใช้ทดลองสอนอีก โดยมุ่งศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เช่น ขนาดของกลุ่ม เพศ ระดับสติปัญญา แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ความสนใจในวิชา ความรับผิดชอบ ความมีวินัยในตนเอง การใช้คำสั่ง การเสริมแรง การจัดชั้นเรียน ฯลฯ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ กลิการ์ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หน่วย "แรงธรรมชาติ" โดยวิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนปกติระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2523, 155 หน้า อุดສຳເນາ
- จันทิกา ลิ้มปิเจริญ กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในการเรียนการสอน เคอะ บิสสิเนสการพิมพ์ พระนคร 2522, 101 หน้า
- จิตภัทร์ อุปราวิชานันท์ การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาภาษาไทย เรื่อง "รายยาวมหาเวสสันดรชาดก" ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบธรรมชาติ วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2523, 244 หน้า อุดສຳເນາ
- จินตนา เพียรพิจิตร เปรียบเทียบการสอนภาษาไทยด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบปกติระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2523, 151 หน้า อุดສຳເນາ
- จุฬาลักษณ์ โกศลฉานนท์ การสอนภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนพลิชยการราชดำเนิน วิทยานิพนธ์ ค.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2515, 99 หน้า อุดສຳເນາ
- ฉันทนา ภาควงกช การสอนสังคมศึกษาหน่วย "วันสำคัญของชาติ" ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ วิทยานิพนธ์ ค.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518, 164 หน้า อุดສຳເນາ
- ทวาด แพร์ทกุล เทคนิคการเขียนข้อสอบ โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2520, 407 หน้า
- ฐีฬ อ่อนโคกสูง ทัศนคติต่อการสัมภาษณ์ ม.ป.ท. 2518, 32 หน้า อุดສຳເນາ

- เจดิสักดิ์ โฆวาสินธ์ การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ สำนักทดสอบทางการศึกษาและ
จิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520, 130 หน้า อัดสำเนา
กระดาษปรุ๊ นาคกรรพ "การสอนทักษะเพื่อการสื่อสารระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" ใน
การสอนภาษาไทย หน้า 348 สาขาศึกษาศาสตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2525
- ณรงค์ อ้วนอง การผลิตและการใช้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา วิทยานิพนธ์ ค.ม.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521, 183 หน้า อัดสำเนา
- ทิศนา แคมมณี กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ บุรพาธิลปการพิมพ์ 2522,
249 หน้า
- ชญ มุญยรัตพันธ์ หลักภาษาไทยฉบับสนุก อนุฤทธกิจการพิมพ์ 2515, 40 หน้า
- ทวีชัย แสงจักร์ การศึกษานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาเรื่อง
"สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมไทย" ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยวิธีกระบวนการ
กลุ่มสัมพันธ์ ปรินญาธิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2525, 151 หน้า อัดสำเนา
- นงลักษณ์ สิทธิชัย การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ทั่วไปเรื่อง
"ระบบที่สำคัญของร่างกาย" ของนักเรียนระดับ ป.กศ. ชั้นสูง โดยวิธีสอนแบบ
กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบปกติ วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ 2523, 236 หน้า อัดสำเนา
- นพคุณ คุณาธิระ และวรรณ บัวเกิด ระเบียบวิธีสอนภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษา
ภาคหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2524, 289 หน้า
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. ภาษาไทยวิชาที่ถูกลืม ชุมชุมส่งเสริมการใช้ภาษาไทย
2520, 109 หน้า
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย
ไทยวัฒนาพานิช 2520, 143 หน้า

- ประกาศ โล่ห์ทองคำ กลุ่ม : การสอนกลุ่มสัมพันธ์ในโรงเรียน ภาควิชาหลักสูตร
และการสอน คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครุราชสีมา 2522, 57 หน้า
- ปองจิต อ่อนเภา ปัญหาการวัดและประเมินผลการสอนการเรียนรู้วิชาภาษาไทยในระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลาย วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522, 135 หน้า
- ปัทมา เทพอักษรพงศ์ การสอนอ่านเอาเรื่องภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการกลุ่ม วิทยานิพนธ์
ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517, 183 หน้า อักสำเนา
- ณกาศรี หงส์นาค การเรียนการสอนภาษาไทยในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา
วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518, 155 หน้า อักสำเนา
- พจน์ สะเพียรชัย และคนอื่น ๆ การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2519, 210 หน้า
- พนม ลิมอารีย์ กลุ่มสัมพันธ์ กาฬสินธุ์ : โรงพิมพ์จิตรภักดีการพิมพ์ 2522, 116 หน้า
- พรสวรรค์ วงศ์วิไลทอง ปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลายในกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2515,
64 หน้า อักสำเนา
- มณฑา ชงอินเนตร การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาเรขาคณิตโดยวิธีกระบวนการกลุ่ม
สัมพันธ์และวิธีแบบธรรมดาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย 2521, 201 หน้า อักสำเนา
- เขาวพา เคชะคุปต์ ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา
วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2513, 297 หน้า อักสำเนา
- _____ "ทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอน" ใน กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ
หน้า 231 บุรพาศิลป์การพิมพ์ 2522
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2
ทวีกิจการพิมพ์ 2524, 287 หน้า
- ลัดดา อิมประภา ทัศนคติของนักเรียนพลศึกษาต่อการเรียนวิชาภาษาไทย วิทยานิพนธ์ ค.ม.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2505, 62 หน้า อักสำเนา

- วาสนี ชูสงค์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสาร
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ปรินญาณพนธ์ กศ.ม.
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525, 188 หน้า อัดสำเนา
- วิเชียร เกตุสิงห์ คู่มือการสร้างและวิเคราะห์ข้อสอบ โอเคียนการพิมพ์ 2518,
 164 หน้า
- วิมลศิริ ร่วมสุข การสอนภาษาไทย โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด 2522,
 128 หน้า
- วิวรรณ มุขี การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เรื่อง
"สภาวะ" ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยวิธีแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
กับวิธีสอนแบบปกติ วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2523,
 190 หน้า อัดสำเนา
- วิไลวรรณ สันตะโกมล การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาวรรณคดีไทยเรื่อง "ลิลิต
ตะเลงพ่าย" โดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และกระบวนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง
ในชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 2522, 151 หน้า อัดสำเนา
- วิชาการ, กระหวาง หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 โรงพิมพ์
 ศุภกาลาฉพรว 2525, 314 หน้า
- _____ คู่มือครูภาษาไทย ท.401, ท.402 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ม.4) โรงพิมพ์
 ศุภกาลาฉพรว 2525, 206 หน้า
- _____ แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต 2520,
 35 หน้า
- สมเกียรติ สุริยะกุล การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อ
วิธีสอนในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการกลุ่ม
สัมพันธ์และการใช้คู่มือครูแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
 ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527, 155 หน้า
 อัดสำเนา

สมถวิล วิเศษสมบัติ การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาภาษาไทยบทละครว่าเรื่อง
"พระร่วง" จากหนังสือแบบเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
เล่ม 2 โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมชาติ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
(ม.2) วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2523, 283 หน้า อุดรธานี
 สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ "การวัดเจตคติในวิชาคณิตศาสตร์" มิตรครู 13 : 11 - 15
 กรกฎาคม 2522

สะอาค เลิศใหญ่ การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาภาษาไทยเรื่อง "ลูกน้อยหอยสังข์"
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบธรรมชาติ
 วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2523, 186 หน้า อุดรธานี
 สังวร หล้าพระบาง "ทำไมนักศึกษาอาชีวะต้องเรียนวิชาวรรณคดีไทย" วารสาร
วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา 1 : 110 - 112, 2526

สุจริต เพียรชอบ "การใช้หนังสือเรียนภาษาไทยและคู่มือครูระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย"
 ใน การสอนภาษาไทย หน้า 58 - 63 สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย
 ธรรมมาธิราช 2525

สุจริต เพียรชอบ และลายใจ อินทร์พรมย์ วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา
ไทยวัฒนาพานิช 2523, 277 หน้า

สุภาพรณ พวงจันทเพชร การเปรียบเทียบการสอนวิชาศีลธรรม หน่วย "คุณธรรม
เสริมสร้างลักษณะนิสัย" โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบธรรมชาติ
 วิทยานิพนธ์ ศ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519, 145 หน้า อุดรธานี

สุมิตร คุณานุภร หลักสูตรและการสอน : หลักการและแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตร
การสอนแบบต่าง ๆ ขบวนการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการกลุ่ม กรุงเทพมหานครพิมพ์
 2518, 259 หน้า

เสริมศิริ เมนะเศวต การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาหลักการสอนหน่วย "โรงเรียน
ประถมศึกษา" โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบธรรมชาติในชั้นประถมศึกษาปีที่
วิชาการศึกษา วิทยานิพนธ์ ศ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519, 134 หน้า
 อุดรธานี

- Allport, Gordon W. "Attitude," in C. Machison ed., Handbook of Social Psychology. Check University Press, 1935. 1226 p.
- Bonner, Hubert. Group Dynamics : Principle and Application. 2nd. ed., New York, The Ronald Press Company, 1959. 531 p.
- Borman, Brunest. Discussion and Group Methods : Theory and Practice. New York, Harper and Row Publisher, 1969. 367 p.
- Cartwright, Darwin and Zander, Alvin. Group Dynamics. New York, Harper and Row Publisher, 1969. 342 p.
- Cronbach, Lee Joseph. Essentials of Psychological testing. 2nd. ed., New York, Harper and Brother, Publisher, 1960. 650 p.
- Cruze, Wendel W. Educational Psychology. New York, The Ronald Press Company, 1974. 572 p.
- Edward, Allen L. Statistical Methods for the Behavioral Sciences. New York, Rinehart and Co., Inc., 1954. 542 p.
- Evan, K.M. "Sociometry in School - II Application," Educational Research, 2 : 124, February, 1964.
- Fan, Chung-Teh. Item Analysis Table. New Jersey, Education Testing Service Princeton, 1952. 32 p.
- Glatthorn, Allen A. "The Small Group Instruction," Encyclopedia of Education. VIII : 225 - 237, New York, The Macmillan Company and Free Press, 1971.
- Good, Carter V. Dictionary of Education. 3rd. ed., New York, McGraw-Hill Book Company Inc., 1973. 681 p.
- Haught, Evelyn Hunt. "Students' Pattern of Thinking in Teacher-led Large group Discussion and Student-led Small Group Discussion of Literature," Dissertation Abstracts. XXXI : 4622-A, March, 1971.
- Hynes, Sister Nancy. "Learning to Read Short Stories," Journal of Reading. XIII : 429 - 432, March, 1970.

- Kagan, Jerome and Ernest Haveman. Psychology. New York, Harcourt, Brace and World Inc., 1968. 673 p.
- Lex Jame Joseph. "Attitude Change of Seminary students associated with a course in Group Dynamics," Dissertation Abstracts. 11 : 6093 - A, May, 1973.
- Newcomb, Theodor M. Social Psychology. New York, The Dryden Press Inc., 1954. 223 p.
- Ottaway, A.K.C. Learning Through Group Experience. New York, The Humanities Press, 1966. 232 p.
- Regan, B. William and Gene D. Sheperd. Modern Elementary Curriculum. 4th. ed., New York, Holt, Rinehart and Winston Inc., 1971. 197 p.
- Schmuck, Richard A. and Patricia A. Schmuck. Group Process in the Classroom. Iowa, W.N.C. Brown Company, 1971. 88 p.
- Smith, Edward, Standley W. Kruse and Mark M. Attkisson. The Educator's Encyclopedia. New Jersey, Prentice-Hall Inc., 1961. 914 p.
- Webb, Noreen Marie. "Learning in Individual and Small Group Setting," Dissertation Abstracts. 2 : 7248 - A, June, 1978.
- Young, Carolyn. "Team Learning," The Arithmetic Teacher. 19 : 630 - 634, December, 1972.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แผนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

แผนการสอนโดยวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ

แผนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

คาบที่ 1 - 2

วรรณวิจักขณ์ - นิราศพระบาท

เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดมุ่งหมายทั่วไป เพื่อให้นักเรียน

1. เข้าใจรูปแบบของนิราศโดยเฉพาะที่เขียนเป็นกลอน
2. รู้จักวิธีอ่านกลอนนิราศให้เป็นทำนองเสนาะได้ไพเราะถูกต้อง

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

ด้านเนื้อหา

1. บอกความหมายของคำว่า "นิราศ" ได้
2. บอกลักษณะของกลอนนิราศได้
3. อ่านกลอนนิราศเป็นทำนองเสนาะได้ไพเราะถูกต้อง

ด้านมนุษยสัมพันธ์

1. ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
2. รู้จักวิธีการติ - ชม ผู้อื่น
3. รู้จักให้ความร่วมมือกับผู้อื่น

ด้านประยุกต์ใช้

1. ถ่ายทอดความรู้สึกที่มีต่อสถานที่และธรรมชาติที่พบเห็นเป็นภาษาที่สละสลวยได้

2. บอกวิธีประยุกต์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเรื่อง ลักษณะของกลอนนิราศ ไปใช้ได้
3. ยกตัวอย่างประโยชน์ของการยอมรับฟังคำวิจารณ์ของผู้อื่นได้

เนื้อหา

ลักษณะของกลอนนิราศ (เอกสารหมายเลข 1)

การอ่านทำนองเสนาะ (เอกสารหมายเลข 2)

การดำเนินกิจกรรม

กิจกรรม 1 (ลักษณะของกลอนนิราศ)

1. ขั้นนำ

1.1 ครูพูดกับนักเรียนว่า "วันนี้เราจะเรียนเรื่องนิราศกัน นิราศเป็นเรื่องของการบรรยายการท่องเที่ยวของกวี ถึงแม้ว่าเราจะไม่ได้เป็นกวี แต่วันนี้เราจะลองสวมวิญญาณของกวีกันนะ"

1.2 ครูถามนักเรียนว่า

1.2.1 นักเรียนเคยไปท่องเที่ยวทัศนารใหม่ ที่ไคบัง

1.2.2 นักเรียนเกิดความประทับใจในสถานที่ที่นักเรียน

ไปเที่ยวใหม่ เพราะเหตุใด

1.3 ครูให้เวลานักเรียนคิดถึงการท่องเที่ยวที่นักเรียนไปเที่ยวมาแล้วภายในเวลา 2 นาที แล้วครูขออาสาสมัคร 2 คน ออกมาเล่าเรื่องการท่องเที่ยว นั้น ๆ ให้เพื่อน ๆ ฟัง

1.4 ครูบอกกับนักเรียนว่า "มีกวีคนหนึ่ง คือ สุนทรภู่ (แสดงภาพสุนทรภู่) เดินทางไปเที่ยวพระพุทธรูป สระบุรี (แสดงภาพพระพุทธรูป) แล้ว

เกิดความซาบซึ้งใจมาก จึงเขียนเรื่อง นิราศพระบาทขึ้น เพื่อบรรยายการท่องเที่ยวของท่าน โดยเขียนเป็นคำกลอนนิราศ"

2. ชั้นปฏิบัติ

2.1 ครูแจกเอกสารหมายเลข 1 (ลักษณะของกลอนนิราศ)ให้นักเรียนศึกษาในเวลา 3 นาที แล้วเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย

2.2 แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3 - 6 คน ครูบอกกับนักเรียนว่า "วันนี้ครูจะพานักเรียนทั้งหมดไปชมความงามของธรรมชาติรอบวิทยาลัย (โรงเรียน) ให้นักเรียนนำสมุดและปากกาไปด้วย เพื่อวาดแผนที่การเดินทาง บันทึกอารมณ์ และความรู้สึกที่เกิดขึ้นขณะเดินทาง" (หากมีนักเรียนคนใดต้องการไปตามลำพังครูก็อนุญาต) ให้เวลา 15 นาที

2.3 เมื่อกลับมาถึงชั้นเรียนแล้ว ครูแจกกระดาษโรเนียวสีขาวขนาด 8" x 10" ให้นักเรียนคนละ 1 แผ่น ให้นักเรียนทุกคนเขียนบรรยายความประทับใจในการชมวิทยาลัย (โรงเรียน) เป็นกลอนนิราศหรือร้อยแก้วก็ได้ ให้เวลา 10 นาที

2.4 แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน (โดยวิธีนับ 6) แล้วให้นักเรียนในกลุ่มผลัดกันอ่านผลงานของตนให้เพื่อนในกลุ่มฟัง แล้วช่วยกันเรียบเรียงให้เป็นผลงานของกลุ่มลงในกระดาษสีขาวขนาด 15" x 20" ที่ครูแจกให้กลุ่มละ 1 แผ่น พร้อมกับสีเมจิก (เส้นเล็ก) ไว้นิเขียน 1 แท่ง ให้เวลา 15 นาที

2.5 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมาอ่านผลงานของกลุ่มแล้วตีคณผลงานทั้งของบุคคลและของกลุ่ม แล้วให้ช่วยกันหาข้อดีจากงานเขียนของกลุ่มอื่น ๆ

2.6 ครูชมเชยผลงานของทุกคน, ทุกกลุ่ม และให้กำลังใจทั้งโดยวาจา และลายลักษณ์อักษร

3. ขั้นตอนการวิเคราะห์

คำถาม

ครูให้นักเรียนบอกความหมายของคำว่า นิราศ ลักษณะของกลอน นิราศ และสาเหตุการแต่งคำประพันธ์ประเภทนิราศ

คำถามสนทนากลุ่ม ครูตั้งคำถามถามนักเรียนว่า

1. ทำไมเวลาเราชมธรรมชาติเหมือนกัน แต่เวลาเขียนบรรยาย จึงได้ข้อเขียนไม่เหมือนกัน

2. มีวิธีการอย่างไรสมาชิกในกลุ่มจึงจะได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง

3. หากมีข้อขัดแย้งทางความคิดเห็นภายในกลุ่มนักเรียน จะลดความตึงเครียดได้อย่างไร

4. ขั้นสรุป และประยุกต์ใช้ ครูถามนักเรียนว่า

นักเรียนจะประยุกต์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเรื่องลักษณะของกลอน นิราศไปใช้ได้อย่างไร

การประเมินผล

คำถาม

1. การตอบปัญหา
2. ความสนใจ

คำถามนุญสัมพันธ์

1. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถ่ายทอดความรู้สึกที่มีต่อสถานที่ และธรรมชาติที่พบเห็น
2. การอธิบายเวลาวิเคราะห์

คำถามประยุกต์ใช้

1. ผลงานทั้งของบุคคล และของกลุ่มในการเขียนบรรยายธรรมชาติและ ความประทับใจในการท่องเที่ยววิทยาลัย
2. การตอบคำถาม

กิจกรรมที่ 2 (การอ่านทำนองเสนาะ)

1. ขั้นนำ

- 1.1 แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน (โดยวิธี
นับ 6)

- 1.2 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมารับใบสังเกตการณ์ (เอกสาร
หมายเลข 3) กลุ่มละ 5 ใบ ครูอธิบายวิธีสังเกตการณ์ให้นักเรียนซักถามจนเข้าใจ

2. ขั้นปฏิบัติ

- 2.1 ครูให้นักเรียนอ่านกลอนนิราศพระบาทจากหนังสือวรรณวิจิตร
หน้า 92 ตั้งแต่ "โอ้อาลัยใจหายไม่วายห่วง ..." จนถึง "ไม่เหือดหายห่วงห่วงเป็น
ห่วงกรัน" โดยอ่านเป็นทำนองร้อยแก้วพร้อมกันเบา ๆ

- 2.2 ครูอธิบายวิธีการอ่านกลอนนิราศเป็นทำนองเสนาะพร้อมทั้ง
ยกตัวอย่าง (คำอธิบายอยู่ในเอกสารหมายเลข 2)

- 2.3 ครูเปิดเครื่องบันทึกเสียงการอ่านทำนองเสนาะเรื่อง
นิราศพระบาท ตั้งแต่ "โอ้อาลัยใจหายไม่วายห่วง ..." จนถึง "สักแสนคำอย่าให้
เคลื่อนจงเหมือนใจ" แล้วให้ นักเรียนอ่านทำนองเสนาะตามเครื่องบันทึกเสียง

2.4 ให้นักเรียนอ่านทำนองเสนาะภายในกลุ่ม โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ตั้งแต่ "โอ้อาลัยใจหายไม่วายห่าง" จนถึง "ไม่เพื่อคหายุ่งเหยิงเป็นทวงครัน"

ตอนที่ 2 ตั้งแต่ "ถึงคลองขวางบางจากยิ่งตรมจิต" จนถึง "ถึงแสนคำอย่าให้เคลื่อนจงเหมือนใจ"

โดยให้นักเรียนในกลุ่มเลือกอ่านตอนที่ 1 หรือตอนที่ 2 ก็ได้ ตามใจชอบ ผลักกันอ่านให้เพื่อนในกลุ่มฟัง แล้วให้นักเรียนอภิปรายถึงเหตุการณ์ไปด้วย

2.5 ให้แต่ละคนมอบใบสังเกตการณ์ตามรายชื่อที่สังเกตการณ์ การอ่านของเพื่อน ๆ

2.6 ให้นักเรียนฟังเครื่องบันทึกเสียงการอ่านทำนองเสนาะอีกครั้งแล้วให้นักเรียนอ่านตามพร้อมกันเบา ๆ

2.7 ครูสุ่มเลือกตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาอ่านหน้าชั้น ให้นักเรียนช่วยกันสังเกตว่า แต่ละคนที่ออกมาอ่านมีลักษณะเฉพาะตัวอย่างไร

3. ชั้นอภิปรายวิเคราะห์ ครูใช้คำถามว่า

ด้านเนื้อหา

การอ่านและฟังทำนองเสนาะทำให้เกิดความรู้สึก และอารมณ์แตกต่างจากการอ่านและฟังร้อยแก้วอย่างไร

ด้านมนุษยสัมพันธ์

1. นักเรียนคิดว่า เพื่อนคนใดในกลุ่มที่พยายามปรับปรุงการอ่านทำนองเสนาะให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ บอกมากลุ่มละ 1 ชื่อ

2. เหตุใดนักเรียนจึงคิดปรับปรุงการอ่านทำนองเสนาะให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ (คำถามนี้ใช้ถามนักเรียนที่เพื่อนเสนอชื่อมา)
3. ให้นักเรียนยกตัวอย่างวิธีการที่ - ชมผู้อื่นมาคนละ 1 วิธี
4. ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้
ครูให้นักเรียนบอกประโยชน์ของการยอมรับฟังคำวิจารณ์ของผู้อื่นมาคนละ 1 ข้อ

การประเมินผล

ด้านเนื้อหา

1. การตอบคำถาม
2. ความสนใจ

ด้านมนุษยสัมพันธ์

1. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการอ่านทำนองเสนาะ
2. การอภิปรายเวลาวิเคราะห์

ด้านประยุกต์ใช้

1. การบอกประโยชน์ของการยอมรับฟังคำวิจารณ์ของผู้อื่น
2. พฤติกรรมการยอมรับฟังซึ่งกันและกัน ซึ่งควรเกิดขึ้นในการเรียน

คาบต่อไป

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารหมายเลข 1 ลักษณะของกลอนนิราศ
2. เอกสารหมายเลข 2 การอ่านทำนองเสนาะ

3. เอกสารหมายเลข 3 ใบสั่งเกณฑ์
4. ภาพสุนทรภู่
5. ภาพพระพุทธรูป
6. เครื่องบันทึกเสียง
7. แถบบันทึกเสียง
8. กระดาษโรเนียว 8" x 10" จำนวน 30 แผ่น
9. กระดาษสีขาวขนาด 15" x 20" จำนวน 6 แผ่น
10. สีสเมจิก (เส้นเล็ก) 6 แท่ง

มอบหมายการบ้าน

ให้นักเรียนไปอ่านหนังสือทัศนศึกษา หน้า 14 - 20 เรื่องการสื่อสารด้วยภาษาไทย (การออกเสียงคำ การสะกดคำ ความหมายของคำ การใช้คำในสถานการณ์ต่าง ๆ) มาลงหน้า

เอกสารหมายเลข 1 ลักษณะของกลอนนิราศ

คำว่า นิราศ แปลว่า การจากไป การพراقไป หรือการระเหิรระเห่ คำนี้ เพิ่งมีใช้ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ หนังสือนิราศสมัยกรุงศรีอยุธยานั้น ไม่มีคำว่า นิราศนำหน้า คงใช้ชื่อเลย เช่น โคลงกำสรวลศรีปราชญ์ โคลงทวาทศมาส เป็นต้น

ความหมายของคำ นิราศ ในตำราชั้นหลักเกณฑ์ หมายถึง บทประพันธ์ที่พรรณนาถึงการจากถิ่นฐานที่อยู่ไปในที่ต่าง ๆ และต้องรำพึงรำพันถึงการจากนางอันเป็นที่รัก คู่รัก หรือเมียรัก ถ้าไม่มีก็ต้องสมมุติขึ้นเรียกว่า "นางในนิราศ" คือ ผู้หญิงที่กวีนึกขึ้นในความคิด จึงจะนับว่าถูกต้องตามธรรมเนียมการแต่งนิราศ

การแต่งนิราศเกิดขึ้นได้เนื่องจาก การเดินทางไกลของกวีสมัยก่อน ต้องใช้เวลาในการเดินทางนานมาก เพราะใช้ช้างม้า หรือเกวียนเป็นพาหนะ เมื่อเดินทาง

ทางบก ถ้าเดินทาง ทางน้ำ ก็ใช้เรือแจว เรือพาย หรือถ่อแพไป ผู้มีอุปนิสัยทางกวีจึงแต่งคำประพันธ์พรรณนาสิ่งต่าง ๆ ที่โคพบเห็น โดยเปรียบเทียบกับชีวิตมนุษย์หรือหญิงคนรัก

การตั้งชื่อนิราศมี 4 วิธี คือ

1. ตั้งตามเนื้อเรื่อง เช่น นิราศเคื่อน
2. ตั้งตามตัวเอกของเรื่อง เช่น นิราศสีดา นิราศอิเหนา
3. ตั้งตามนามผู้แต่งนิราศ เช่น นิราศนรินทร์ กำศรวลศรีปราชญ์
4. ตั้งตามสถานที่ที่กวีไป แบบนี้เป็นที่นิยมมาก เช่น นิราศเมืองแกลง นิราศ

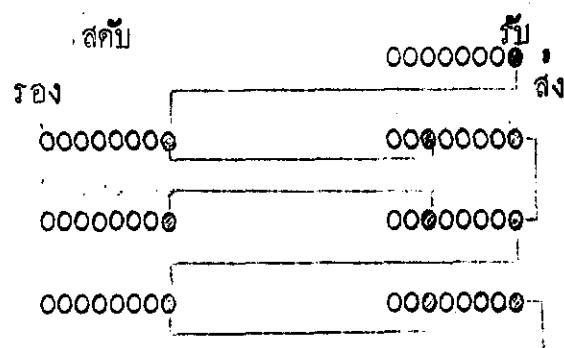
พระบาท นิราศภูเขาทอง นิราศเมืองเพชร นิราศลอนดอน เป็นต้น

คำประพันธ์ที่ใช้ในการแต่งนิราศนั้น ในสมัยอยุธยาใช้โคลง สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ใช้กลอนเพลง เพราะพรรณนาได้ดีกว่าจะเยียดกว่าโคลง และไม่มีทไหว้ครูหรือบทนำเหมือนสมัยอยุธยา

กลอนนิราศมีรูปแบบการแต่งคล้ายกลอนเพลง แตกต่างจากการแต่งกลอนสุภาพ คือ กลอนนิราศ ขึ้นต้นด้วยวรรครับ ส่วนกลอนสุภาพ ขึ้นต้นด้วยวรรคสลับ และกลอนนิราศมักขึ้นต้นด้วยคำว่า "นิราศ" จบลงด้วยคำว่า "เอ๋ย" แต่กลอนของสุนทรภู่มักไม่ขึ้นต้นด้วย "นิราศ" มีขึ้นต้นด้วย "นิราศ" เรื่องเดียว คือ "นิราศอิเหนา"

กลอนนิราศจะมีคำในวรรค 7 - 9 คำ และมีการสัมผัสเหมือนกลอนสุภาพทุกประการ

แผนผังบังคับของกลอนนิราศ

แผนผังบังคับของกลอนสุภาพ

สลับ	รับ
๐๐๐๐๐๐๐๑	๐๐๑๐๐๐๐๐
รอง	ส่ง
๐๐๐๐๐๐๐๐	๐๐๑๐๐๐๐๐
๐๐๐๐๐๐๐๐	๐๐๑๐๐๐๐๐
๐๐๐๐๐๐๐๐	๐๐๑๐๐๐๐๐

เอกสารหมายเลข 2 การอ่านทำนองเสนาะ

การอ่านกลอนนิราศเป็นทำนองเสนาะต้องอ่านตามจังหวะหรือลีลาทำนองทำนอง
ดังนี้ คือ ออกเสียง 2 วรรคแรกเสียงสูง และ 2 วรรคหลังลดเสียงต่ำลง อ่าน
อย่างนี้สลับกันไปเรื่อย ๆ และอ่านในจังหวะ 3/2/3 หรือ 3/3/3 เช่น

วันจะจร/จากบ่อน/สืบสองคำ	พอลานย่า/รุ่งเรือง/ออกจากท่า
รำลึกถึง/ดวงจันทร์/ครรโลลา	ที่คังตา/แดแด/ตามแพราย
ที่ประเทศ/เขตเคย/ไคเห็นเจ้า	ก็แลเงา/เปลี่ยวไป/น้ำใจหาย
แสนสลค/ให้ระทด/ระทวยกาย	ไม่เหือดหาย/ห่วงหวง/เป็นห่วงครัน

หมายเหตุ ข้อความตอนที่ใช้ในการอ่านทำนองเสนาะ

ตั้งศรสักขีกระกำทรง
เจ้าคุมแคนแสนโกรชพิโรชที่
จนพระหนอสุริยวงศ์ทรงพระนาม
ควยเรียบรองมุลิกาเป็นข้าบาท
ตามเสด็จโคยกแคนแสนกันดาร

โอ้อาลัยใจหายไม่วายห่วง

เสียกายดวงจันทร์พาพะงาม
แต่เดือนยี่จนย่างเข้าเดือนสาม
จากอารามแรมร้างทางกันดาร
จำนิราศร้างนุชสุขสงสาร
นมัสการรอยบาทพระศาสดา

วันจะจรจากน้องสิบสองคำ
 รำลึกถึงดวงจันทร์ครรไธลา
 ที่ประเทศเขตเคยได้เห็นเจ้า
 แสนสดคิให้ระหกระหวยกาย
 ถึงคลองขวางบางจากยิ่งตรมจิต
 ว่าชื่อจากแล้วไม่รักรู้จักกัน
 ทั้งจากที่จากคลองเป็นสองข้อ
 โอวจากข้างมารวมประจวบทาง
 แสนวิมาทหลากใจอาลัยเหลือว
 ประสานสองหัตถ์ประนังตั้งประนม
 ขอฝากน้องสองชนกช่วยปกเกศ
 ใครปองชิดขอให้ตายด้วยรายชัง
 ถึงสามเสนแจ้งความตามสำเนียง
 ประชุมจุดพุทธรูปในวารี
 จึงสาปนามสามแสนเป็นชื่อคั่ง
 นีหรือรักจะมิน่าเป็นราสิน
 ขอใจนุชที่ฉันสุจริตรัก
 ถึงแสนคนจะม่าวอนชะอ่อนน้า

พอจวนย่ำรุ่งเร่งออกจากท่า
 ที่ตั้งตาแลแต่ตามแพราย
 ก็แฉเปล้าเปลี่ยวไปน้ำใจหาย
 ไม่เพื่อคหยาห่วงหวงเป็นห่วงครัน
 ใครช่างคิดชื่อมางไว้งากัน
 พิเคราะห์ครันถามาพ้องกับคลองบาง
 ยังจากกอนั้นก็ขึ้นในคลองขวาง
 ทั้งจากมางจากไปใจระบม
 เห็นเวียงวังก็ยิ่งเสียวถึงเคยสม
 น้อมบังคมเทวารักษาวัง
 อย่ามีเหตุอันตรายเมื่อภายหลัง
 เทพทั้งชั้นฟ้าไค้ปราณี
 เมื่อแรกเรียกสามแสนทั้งกรุงศรี
 ไม่เคลื่อนที่ชลธารมาคาลิน
 เอาชาวกรุงกลั้เรียกสามแสนสิ้น
 แต่ชื่อคินเจียวยังกลายเป็นหลายคำ
 ให้แน่นหนักเหมือนพุทธรูปเลขาชา
 ลักแสนคำอย่าให้เคลื่อนจงเหมือนใจ

เอกสารหมายเลข 3 ใบสังเกตการณ์

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนแต่ละคนสังเกตการณ์อ่านซึ่งกันและกันแล้วบันทึกข้อมูลไว้
 โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ช่องที่ต้องการติชม

2. เมื่อแต่ละคนอ่านมาถึงประมาณ 5 คำกลอนให้เขาหยุดอ่านแล้วออกข้อ
 ทิศ-ชมแก่เขา จากนั้นจึงให้อ่านต่อจนจบตามคำสั่ง แล้วให้ผู้สังเกตการณ์ทำเครื่องหมาย ✓
 ลงใน ☐

3. เมื่อให้อ่านกันครบทุกคนแล้วให้ตั้งคำถามตามรอบปรุ ... มอบให้แก่เพื่อน
 ตามรายชื่อที่นักเรียนสังเกตการอ่านของเขา

1. ชื่อผู้อ่าน
 สิ่งที่น่าสนใจ ☐ น้ำเสียง ☐ ท่าทาง ☐ ความถูกต้อง ☐ ความไพเราะ
 สิ่งที่ต้องปรับปรุง ☐ น้ำเสียง ☐ ท่าทาง ☐ ความถูกต้อง ☐ ความไพเราะ
 หลังจากติ - ชมแล้ว การอ่าน ☐ ดีขึ้น ☐ เหมือนเดิม
 ลงชื่อผู้ประเมิน

2. ชื่อผู้อ่าน
 สิ่งที่น่าสนใจ ☐ น้ำเสียง ☐ ท่าทาง ☐ ความถูกต้อง ☐ ความไพเราะ
 สิ่งที่ต้องปรับปรุง ☐ น้ำเสียง ☐ ท่าทาง ☐ ความถูกต้อง ☐ ความไพเราะ
 หลังจากติ - ชมแล้ว การอ่าน ☐ ดีขึ้น ☐ เหมือนเดิม
 ลงชื่อผู้ประเมิน

3. ชื่อผู้อ่าน
 สิ่งที่น่าสนใจ ☐ น้ำเสียง ☐ ท่าทาง ☐ ความถูกต้อง ☐ ความไพเราะ
 สิ่งที่ต้องปรับปรุง ☐ น้ำเสียง ☐ ท่าทาง ☐ ความถูกต้อง ☐ ความไพเราะ
 หลังจากติ - ชมแล้ว การอ่าน ☐ ดีขึ้น ☐ เหมือนเดิม
 ลงชื่อผู้ประเมิน

4. ชื่อผู้อ่าน

สิ่งที่น้ำท่วมเขย ☐ น้ำเสียง ☐ ท่วงนอง ☐ ความถูกต้อง ☐ ความไพเราะ

สิ่งที่ควรปรับปรุง ☐ น้ำเสียง ☐ ท่วงนอง ☐ ความถูกต้อง ☐ ความไพเราะ

หลังจากที่ - ชมแล้ว การอ่าน ☐ ก็ขึ้น ☐ เหมือนเดิม

ลงชื่อผู้ประเมิน

คาบที่ 3 - 4

วรรณวิจักขณ์ - นิราศพระบาท

ทักษะพัฒนา - การสื่อสารด้วยภาษาไทย

เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดมุ่งหมายทั่วไป เพื่อให้นักเรียน

1. มีความรู้เกี่ยวกับหลักภาษาในส่วนที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนวรรณคดีไทย
2. ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้องตามหลักภาษา

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

ด้านเนื้อหา

1. ออกเสียงคำศัพท์ที่ควรรู้จากเรื่องนิราศพระบาทได้
 2. เขียนคำศัพท์ที่ควรรู้จากเรื่องนิราศพระบาทและบอกความหมายได้
 3. ยกตัวอย่างคำที่ใช้ในสถานการณ์ที่เป็นร้อยกรองในเรื่องนิราศพระบาท
- จากคำที่เป็นร้อยแก้วที่ครูกำหนดให้ได้

ด้านมนุษยสัมพันธ์

1. แก้ไขข้อหาร่วมกับกลุ่มได้สำเร็จ
2. แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์
3. รู้จักการให้กำลังใจผู้อื่นเพื่อให้ผู้อื่นมีความสุข

ด้านประยุกต์ใช้

1. ประดิษฐ์คำศัพท์ให้เป็นรูปภาพได้
2. บอกวิธีแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดอุปสรรคในการทำงานกลุ่มได้

5. ใช้ความรู้เรื่องคำศัพท์ ความหมาย การใช้คำในสถานการณ์ร้อยแก้ว ร้อยกรอง ไปใช้ในการถอดคำประพันธ์ในการเรียนความต่อไปได้

เนื้อหา

- ทักษะ - การออกเสียงคำ การสะกกดคำ ความหมายของคำ การใช้คำในสถานการณ์ต่าง ๆ (เอกสารหมายเลข 1)
- วรรณวิจักษ์ - กวีที่ควรรู้จากเรื่องนิราศพระบาท (เอกสารหมายเลข 4)

การดำเนินการกิจกรรม

1. ขั้นนำ

1.1 ครูทบทวนเกี่ยวกับคำสั่งเรื่องการบ้านที่ให้นักเรียนไปอ่านเรื่องการสื่อสารด้วยภาษาไทย (การออกเสียงคำ การสะกกดคำ ความหมายของคำ การใช้คำในสถานการณ์ต่าง ๆ) ให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย แล้วครูพูดถึงการออกเสียงเวลาอ่านคำประพันธ์ การสะกกดคำ คำพ้องรูปพ้องเสียง (ตามเอกสารหมายเลข 1)

1.2 ครูยกตัวอย่างคำที่ใช้ในสถานการณ์ที่เป็นร้อยแก้ว เช่น น้ำ ถ้าเป็นภาษาร้อยกรองใช้ วารี ชลธาร ซึ่งนักเรียนจะต้องได้พบหลายคำ ในเรื่องนิราศพระบาท

1.3 แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน (โดยวิธีจับฉลาก) ขออาสาสมัครกลุ่มละ 1 คน ให้เป็นผู้สังเกตการณ์ อาสาสมัครรับใบสังเกตการณ์ (เอกสารหมายเลข 2)

1.4 ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน เลขานุการ

2. ขั้นปฏิบัติ

2.1 ครูพูดว่า "ครูจะให้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแข่งขันเล่นเกม สามีคืบกับไถงานเร็ว (เอกสารหมายเลข 3) กลุ่มที่ชนะจะได้รางวัล"

2.2 ครูชูของอุปกรณ์การเล่นเกม แล้วอธิบายดังนี้

อีกสักครู ครูจะแจกของนี้ให้แต่ละกลุ่ม กลุ่มละ 1 ของ ภายในของจะมีชิ้นส่วนอยู่ 20 ชิ้น เมื่อครูเริ่มให้สัญญาณเล่นเกม ให้ประธานแต่ละกลุ่มเปิดของ แล้วหยิบชิ้นส่วนภายในของออกมาแจกให้เพื่อนสมาชิกคนละ 4 ชิ้น เมื่อนักเรียนได้ชิ้นส่วนคนละ 4 ชิ้น ทุกคนแล้ว ให้นักเรียนต่อชิ้นส่วนที่ประธานแจกให้คนละ 4 ชิ้น ให้เกิดเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส จำนวน 5 รูป ให้มีขนาดเท่ากันทุกรูป สมาชิกทุกคนจะต้องต่อรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสวางไว้ตรงหน้าตัวเองคนละ 1 รูป

กติกามีดังนี้

ก. ถ้านักเรียนไม่สามารถต่อชิ้นส่วน 4 ชิ้น ที่ประธานแจกให้เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสได้ อนุญาตให้แลกเปลี่ยนชิ้นส่วนกันในกลุ่มได้ แต่มีข้อแม้ว่า

- ห้ามพูด
- ห้ามขอหรือส่งสัญญาณใด ๆ ที่จะเป็นการขอชิ้นส่วนของคนอื่น

ข. ชิ้นส่วนใดที่ไม่ต้องการให้วางไว้ตรงกลางกลุ่ม

ค. เมื่อต่อชิ้นส่วนได้เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสทุกคนแล้วให้ทุกคนในกลุ่มยืนขึ้นแล้วปรบมือพร้อมกัน ให้เลขานุการกลุ่มมารับกระดาษคำตอบจากครู เพื่อไปบันทึกคำศัพท์ที่ปรากฏอยู่ในแผ่นสี่เหลี่ยมจัตุรัสทั้งหมด พร้อมกับช่วยกันหาความหมายของคำศัพท์เหล่านั้นในศัพทานุกรมจากหนังสือวรรณวิจักขณ์ หน้า 139 - 168

ง. ให้เวลาทำงาน 20 นาที

2.6 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษางานไว้นบนกระดานดำ

2.7 ครูแจกกระดาษให้แต่ละกลุ่ม กลุ่มละ 1 แผ่น ให้แต่ละกลุ่มเขียนคำคมจากผลงานของกลุ่มอื่น ๆ ตรงจุดที่น่าจะชม โดยให้จับคู่กันชม ดังนี้

กลุ่ม 1 จับคู่ชมกับ กลุ่ม 2

กลุ่ม 3 จับคู่ชมกับ กลุ่ม 4

กลุ่ม 5 จับคู่ชมกับ กลุ่ม 6

2.8 ครูชมเชยผลงานของทุกกลุ่ม

3. ขั้นอภิปรายวิเคราะห์ ครูให้ผู้สังเกตการณ์รายงานสิ่งที่ตนสังเกตเห็นด้วยครูกับนักเรียนร่วมกันอภิปรายวิเคราะห์ตามหัวข้อต่อไปนี้

คำถามเนื้อหา

อภิปรายเกี่ยวกับคำศัพท์ที่กำหนดให้ทำงานทั้ง 2 ชิ้น

คำถามนุชนิยมสัมพันธ์ ครูถามนักเรียนว่า

1. ในขณะที่เล่นเกม นักเรียนมีความกังวลหรือไม่ อย่างไร
2. เมื่อนักเรียนต่อรูปเหลี่ยมได้เสร็จก่อนคนอื่น นักเรียนรู้สึกอย่างไร
3. นักเรียนคิดว่าตนมีส่วนช่วยให้งานกลุ่มสำเร็จหรือไม่ อย่างไร
4. การทำงานกลุ่มจะสำเร็จได้เพราะอะไร
5. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการทำงานเป็นกลุ่ม
6. การรู้จักให้กำลังใจซึ่งกันและกันมีความสำคัญหรือไม่ เพราะอะไร

4. ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ ครูใช้คำถาม ถามนักเรียน ดังนี้

1. ทำไมเราต้องรู้ความหมายของศัพท์ก่อนที่จะเรียนบทประพันธ์
2. นักเรียนคิดว่า ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น นักเรียนต้องปรับปรุงตนเองด้านใดบ้าง จึงจะทำงานกลุ่มสำเร็จลงด้วยดี

5. ให้นักเรียนเสนอแนะวิธีแก้ไขเมื่อเกิดอุปสรรคในการทำงานกลุ่มมา
ตอนที่ 1 วิธี

การประเมินผล

ด้านเนื้อหา

ครูแจกกระดาษที่มีคำอธิบายคำศัพท์ แล้วให้นักเรียนใส่ชื่อคำศัพท์ลงไป
เป็นเวลา 5 นาที แล้วให้นักเรียนตรวจคำตอบจากผลงานที่ส่งมาขึ้น

ด้านมนุษยสัมพันธ์

1. ความร่วมมือระหว่างทำงานกลุ่ม
2. การอธิบายเพื่อวิเคราะห์

ด้านประยุกต์ใช้

1. ผลงานกลุ่ม
2. การเสนอความคิดเห็น
3. ความคล่องตัวในการใช้คำศัพท์เหล่านั้น นำไปถอดคำประพันธ์ในคาบ
เรียนต่อไป

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. เอกสารหมายเลข 1 การสื่อสารด้วยภาษาไทย (การออกเสียงคำ
การสะกดคำ ความหมายของคำ การใช้คำในสถานการณ์ต่าง ๆ)
2. เอกสารหมายเลข 2 ใบสังเกตการณ์
3. เอกสารหมายเลข 3 เกม "สามัคคีกันทำงานเร็ว"

4. เอกสารหมายเลข 4 กัณฑ์ที่ควรรู้จากเรื่องนิราศพระบาท
5. กระดาษขนาด 8" x 10" (ไวทอมคำถาม)
6. กระดาษสีขาวขนาด 15" x 20" จำนวน 6 แผ่น
7. สีเมจิก 6 ชุด
8. รางวัด 1 กลอง (สำหรับงานชิ้นแรก)

มอบหมายการบ้าน

ให้นักเรียนไปอ่านเรื่องนิราศพระบาทจากหนังสือวรรณวิจักขณ์หน้า 92 - 107
มาลงหน้า

เอกสารหมายเลข 1 การสื่อสารด้วยภาษาไทย (การออกเสียงคำ การสะกดคำ
ความหมายของคำ การใช้คำในสถานการณ์ต่าง ๆ)

การออกเสียงคำ

การออกเสียงคำมีความสำคัญในการสื่อสาร เพราะคำที่ออกเสียงอย่างหนึ่ง
ย่อมมีความหมายเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง เมื่อออกเสียงคำนั้นผิดไป ความหมายย่อม
ผิดไปด้วย

สำหรับการออกเสียงในคำประพันธ์นั้น ต้องอ่านตามหลักความไพเราะใน
คำประพันธ์ เช่น

เป็นสิ่งของฉลองคุณมุสิก้า คำว่า มุสิก้า อ่าน มุ - ลิกา (คุณ - มุน)
ควยเรียบรองมุสิก้าเป็นขำบาท คำว่า มุสิก้า อ่าน มุ - ลี - กา
เวลาออกเสียงอ่านคำประพันธ์จึงต้องระวังจึงจะเกิดความไพเราะได้

การสะกดคำ

ถ้าเราสื่อสารด้วยการเขียน การสะกดคำให้ถูกต้องเป็นสิ่งจำเป็นมาก ปัญหาในการสะกดคำเกิดจากคำที่มีเสียงเดียวกัน แต่เขียนได้หลายอย่าง คำเหล่านี้เรียกว่า คำพ้องเสียง เช่น

เกตุ เกศ เกษ
หนา นา

ซึ่งในนิราศพระบาทก็มีคำพวกนี้อยู่มาก เช่น

ถึงบางระกำไกรกรมระย้าใจ

เป็นพู่ช่อฤาษีภูษิตาจหลอก

ความหมายของคำ

การใช้คำสื่อสารกันได้ก็ต่อเมื่อเรารู้ความหมายของคำดีพอ เช่น เมื่อเราอ่านคำประพันธ์ ถ้าเราไม่รู้อความหมายของคำศัพท์เราก็แปลไม่ได้ หรือถ้าแปลได้ก็อาจเกิดความไม่ครบถ้วน ไพเราะ ดังนั้นในการอ่านคำประพันธ์เราจึงต้องรู้ความหมายของคำ เช่น

เห็นชีตันบนประสกลีกาหลุม คำว่า ชีตัน แปลว่า พระสงฆ์ ถ้าเราไม่รู้อความหมาย อาจแปลว่า แมชี ทำให้ความหมายผิดไปได้

การใช้คำในสถานการณ์ต่าง ๆ

มีคำไทยอยู่หลายคำที่ถือว่า มีความหมายเหมือนกัน แต่แท้ที่จริงแล้ว คำที่มีความหมายเหมือนกันจะใช้แทนกันทุกกรณีไม่ได้ ทั้งนี้เพราะการใช้คำขึ้นอยู่กับสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น

1. คำหนึ่งใช้ในภาษาพูดอีกคำหนึ่ง ใช้ในภาษาเขียน เช่น โรงหนัง - โรงภาพยนตร์

2. คำหนึ่งใช้กับคนกลุ่มหนึ่ง อีกคำหนึ่งใช้กับคนอีกกลุ่มหนึ่ง เช่น กิน - เสวย
ฉัน ฯลฯ

3. คำบางคำใช้ในสถานการณ์ขบขัน อีกคำหนึ่งใช้ในสถานการณ์ขบขัน
เช่น น้ำ - วารี ไฟ - อัดคือ

เอกสารหมายเลข 2 ใบสังเกตการณ์

คำชี้แจง ขอให้ผู้สังเกตการณ์ สังเกตการทำงานของแต่ละคน ดังนี้

1. เกมก่อรูปเหลี่ยม

1.1 ผู้ที่ก่อรูปเหลี่ยมได้สำเร็จเป็นคนแรกในกลุ่ม คือ

.....

1.2 ผู้ที่ทำงานของตนเสร็จแล้ว ก็พยายามช่วยเหลืองานของคนอื่น คือ ...

.....

.....

1.3 ผู้ที่แสดงความกังวลใจในการทำงานของตน คือ

.....

.....

1.4 ผู้ที่พยายามฝ่าฝืนกติกา คือ

.....

.....

2. เกมหาศัพท์วาทศิลป์

2.1 ผู้ที่เริ่มวาทศิลป์ก่อนเป็นคนแรก คือ

2.2 ผู้ที่มีความคิดแปลก ๆ ตีในกรวาทศิลป์ คือ

2.3 ทุกคนช่วยเหลือกันทำงานหรือไม่ อย่างไร

.....

2.4 มีปัญหาอะไรในกลุ่มนี้บ้าง

.....

เอกสารหมายเลข 3 เกม "สามัคคีกับไถ่งานเร็ว"

ความมุ่งหมาย

1. เพื่อวิเคราะห์วิธีการของการร่วมมือในการแก้ปัญหาในกลุ่ม
2. เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนยอมรับพฤติกรรมของคน
3. เพื่อแสดงให้เห็นปัญหา อุปสรรค และองค์ประกอบในการทำงานร่วมกัน

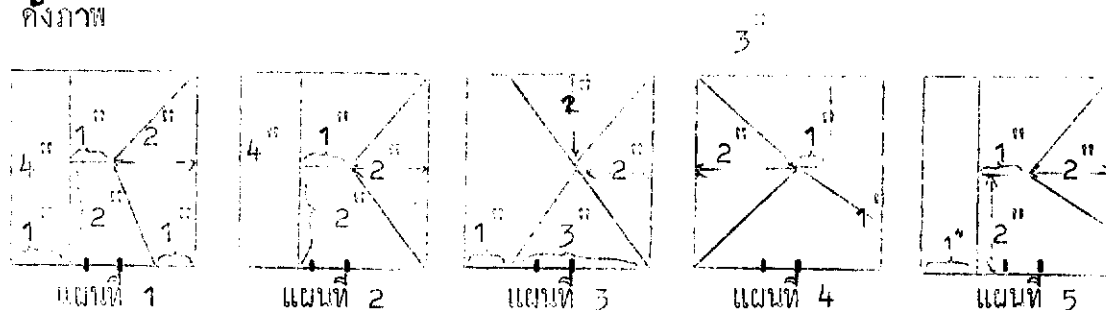
ขนาดของกลุ่ม

จำนวน 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์กลุ่มละ 1 คน และเป็นผู้เล่นเกมกลุ่มละ 5 คน

เวลา 20 นาที

อุปกรณ์ แผ่นกระดาษสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด 4" x 4" จำนวน 5 แผ่น แบ่งเป็นส่วน ๆ

ดังภาพ

แผ่นที่ 1 เขียนศัพท์คำว่า มุสิก้า แม่แปรง จี๊ต๊น รากษส

แผ่นที่ 2 เขียนศัพท์คำว่า สปีคั กะโปเด รัคสะคน กุณูชร

- แผนที่ 3 เขียนศัพท์คำว่า นกบินกรวด ดอกไม้รอง ดอกไม้พุ่ม พลุ
 แผนที่ 4 เขียนศัพท์คำว่า ใบระกา ฐานบัว นาคสะดุ้ง กรูขี้เหล็ก
 แผนที่ 5 เขียนศัพท์คำว่า กำมพฤกษ์ มัธยมี่ จักรกฤษณ์ ระงัด

หมายเหตุ

1. เวลาเขียนให้เขียนลงในชิ้นส่วนแต่ละชิ้น
2. คัดชิ้นส่วนออกเป็นชิ้น ๆ คละกันแล้วจัดใส่กล่องรวม 20 ชิ้น

เอกสารหมายเลข 4 ศัพท์ที่ควรรู้จากเรื่องนิราศพระบาท

1. มุลิกา - คนรับใช้ มหากเล็ก
2. ชีตน์ - พระสงฆ์
3. แม่แปรง - หญิงแก่ที่ยังไม่มีสามีผูกจาดจันและเป็นหัวหน้าของหมู่สาว ๆ
4. รากนส - ยักษ์
5. สัปคับ - ที่นั่งบนหลังช้าง
6. กะโปเล - กาบปูเลหรือกานพมากหรือส่วนของใบพอกที่ห่อหุ้มลำต้น
7. รัศคน - เครื่องผูกกุ่มหรือสัปคับแล้วล้อมรอบอกข้างตรึงไว้
8. กุญชร - ช้าง
9. นกบินกรวด - ชื่อดอกไม้ไฟ เวลาจุดพุ่งขึ้น และร้องเป็นเสียงนก
10. ดอกไม้รอง - ชื่อดอกไม้ไฟ เวลาจุดพุ่มมีเสียงดัง
11. ดอกไม้พุ่ม - ชื่อดอกไม้ไฟที่ทำเป็นพุ่มซ้อนกันหลายชั้น
12. พลุ - พลุ
13. ใบระกา - เป็นชื่อต้นไม้ หรือปูนที่เป็นกรีบ ๆ ติดประกอบตามยาวของหน้าจั่ว
14. ฐานบัว - ฐานที่มีผิวกลายเป็นรูปกลีบบัว
15. นาคสะดุ้ง - ตัวนาคที่อยู่ตรงหน้าบันทั้งสองข้าง

16. ครูทอด้ - ครูหน้าตรงไม่เสียวหรือแฉลบ
 17. กำพฤษ - เพี้ยนจากคนกำปฤษ คนไม้ที่เขาแขวนสิ่งของสำหรับ
 ให้ทานในงานวัด
 18. ป้อรลี - ที่ลืมห้า วันลืมห้า
 19. ส้ามคั้ง - มากล้น เป็นภาษาพูดของชาวบ้าน
 20. ระจิด - ภาษาไทยถิ่น แปลว่า มีความรู้สึกไม่สบายใจ มีอารมณ์
 หวั่นไหวในภาษาเขมรระจิด แปลว่า เวลาค่ำ

ศัพท์ที่ใช้ในภาษาร้อยกรอง

- ป่า - ชฎี หิมวา อัญวา พนาสัย ไพธนต์ ไพธลันท์ พนาวัน พนาสัท
 กอกไม้ - บุปผา มาลัย ผกา มาลี มาลา
 นก - บัณฑุ บัณเฑาะ สุกษา สุกสิน
 ทองฟ้า - นภา นางค์ โภยม ลัคณานต์
 ปลา - มัจฉา
 น้ำ - กระแสสินธุ สายชล วารี ขลาสินธุ ธาร ธาร

คาบที่ 5 - 6

วรรณวิจักขณ์ - นิราศพระบาท

เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดมุ่งหมายทั่วไป เพื่อให้นักเรียน

1. ถอดคำประพันธ์ได้
2. เข้าใจเนื้อเรื่อง ความคิดและกลวิธีในการแต่งนิราศของสุนทรภู่
3. เกิดอารมณ์ร่วมกับกวีและมีพัฒนาการด้านสุนทรียภาพตามวัยและศักยภาพ

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

ด้านเนื้อหา

1. ถอดคำประพันธ์เป็นร้อยแก้วที่สละสลวยได้
2. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ ของตัวละครที่ปรากฏในนิราศได้
3. เขียนแสดงความรู้สึกประทับใจในบทกลอนตอนใดตอนหนึ่งได้อย่างมีเหตุผลและสรุปข้อคิดได้

ด้านมนุษยสัมพันธ์

1. รับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม
2. กล้าแสดงความคิดเห็น
3. รู้จักใช้เหตุผลในการตัดสินปัญหา
4. ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

ด้านประยุกต์ใช้

1. ถอดคำประพันธ์คำกลอนอื่น ๆ นอกจากบทเรียนเป็นร้อยแก้วที่สละสลวยได้
2. บอกถึงงานที่ต้องรับผิดชอบในชีวิตประจำวันได้ 1 เรื่อง และยกตัวอย่างผู้ที่ใคร่หาว่ามีความรับผิดชอบได้

เนื้อหา

ถอดคำประพันธ์เรื่องนิราศพระบาท

การดำเนินการกิจกรรม

1. ขั้นนำ

1.1 ครูบอกกับนักเรียนว่า วันนี้เราจะถอดคำประพันธ์เรื่องนิราศพระบาทก่อนจะถอดคำประพันธ์ครูจะให้นักเรียนดูสไลด์ สถานที่ต่าง ๆ ในพุทธบาทสระบุรี เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดภาพพจน์ได้ดียิ่งขึ้น (ใช้เวลาฉายสไลด์ประมาณ 20 นาที)

1.2 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน ที่เหลือ 6 คน ให้เป็นผู้สังเกตการณ์กลุ่มละ 1 คน และเป็นผู้ช่วยครู 3 คน ให้ผู้สังเกตการณ์รับใบสังเกตการณ์ (เอกสารหมายเลข 1) แต่ละกลุ่มเลือกประธาน

2. ขั้นปฏิบัติ

2.1 ครูแจกเอกสารวิธีถอดคำประพันธ์ (เอกสารหมายเลข 2) ให้แก่เรียนในกลุ่มทุกคนศึกษาภายในเวลา 5 นาที แล้วเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยจนเป็นที่พอใจ

2.2 ครูชูการ์ดให้นักเรียนดู แล้วพูดว่า "ในภาคนี้จะมีชิ้นส่วนคำกลอน เรื่องนิราศพระบาทซึ่งตัดออกเป็นส่วน ๆ รวม 52 ชิ้น ครูจะให้นักเรียนแข่งขันถอดคำประพันธ์ ว่ากลุ่มใดจะถอดคำประพันธ์ได้มากที่สุด โดยมีกติกา ดังนี้"

2.2.1 เมื่อครูให้สัญญาณเริ่ม ให้ประธานแต่ละกลุ่มวิ่งมาหยิบชิ้นส่วนไป 4 ชิ้น แล้วนำไปแจกให้เพื่อนร่วมกลุ่มให้ช่วยกันถอดคำประพันธ์ออกเป็นร้อยแก้วที่สละสลวยลงในกระดาษชาร์ตสีซึ่งครูจะแจกให้ก่อนกลุ่มละ 24 แผ่น กลุ่ม 1 ได้ สีเขียว กลุ่ม 2 ได้ สีเหลือง กลุ่ม 3 ได้ สีชมพู (กระดาษชาร์ตสีขนาด $3'' \times 4''$)

2.2.2 สมาชิกในกลุ่มต้องถอดคำประพันธ์ตอนที่ตนเองรับผิดชอบให้เสร็จก่อน (2 คน ต่อ 1 ชิ้น) แล้วมอบให้ประธานกลุ่ม เมื่อประธานกลุ่มใดชิ้นส่วนครบ 4 ชิ้นตามเดิม จึงจะมีสิทธิ์ไปหยิบชิ้นส่วนครั้งใหม่ได้ ดังนั้นถ้าใครทำเสร็จก่อนควรจะไปช่วยเพื่อนที่ยังทำงานไม่เสร็จ

2.2.3 เมื่อประธานกลุ่มใดงานจนครบ 4 ชิ้น ให้มอบหมายชิ้นส่วนที่ถอดคำประพันธ์เสร็จแล้วให้กับผู้ช่วยครู แล้วไปหยิบชิ้นส่วนใหม่ได้อีก 4 ชิ้น นำไปแจกเพื่อนร่วมกลุ่มให้ถอดคำประพันธ์อีก

2.2.4 ผู้ช่วยครูจะนำชิ้นส่วนขึ้นติดไว้ในแผ่นชาร์ตใหญ่ กลุ่มใดถอดได้มากที่สุด ครูมีรางวัลมอบให้ (การติดกระดาษสี ให้ติดคู่กับคำประพันธ์ตอนที่ถอดออก ซึ่งจะตอกลงหมายเหตุไว้ตรงกัน)

2.3 เมื่อการถอดคำประพันธ์เสร็จสิ้นลงแล้วครูให้ผู้ช่วยครูช่วยกันนับชิ้นส่วนสีต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในแผ่นชาร์ตใหญ่ กลุ่มที่ถอดคำประพันธ์ได้มากที่สุดจะสังเกตได้จากการมีจำนวนกระดาษสีกลุ่มตนมากที่สุด

2.4 ครูให้อีก 2 กลุ่มที่เหลือปรบมือเป็นรางวัลให้กับกลุ่มที่ถอดคำประพันธ์ได้มากที่สุด

2.5 ครูแจกกระดาษให้นักเรียนคนละ 1 แผ่น แล้วให้นักเรียนอ่านผลงานที่คิดไว้บนชาร์ตใหญ่ให้บันทึกการถอดคำประพันธ์ตอนที่นักเรียนรอบมาช่วย และให้เหตุผลด้วยว่า ทำไมชอบคำประพันธ์ตอนนั้นเพราะเหตุใด

2.6 ครูสุ่มเรียกนักเรียนให้ตอบเหตุผลในการชอบคำประพันธ์ตอนนั้น ๆ

3. ขั้นตอนการวิเคราะห์ ให้ผู้สังเกตการณ์รายงานสิ่งที่ตนสังเกตแล้วครูกับนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ตามหัวข้อต่อไปนี้

ด้านเนื้อหา

1. ให้นักเรียนช่วยกันสรุปการเกินทางของสุนทรภู่จากเรื่องนิราศ

พระบาท

2. ถามพฤติกรรมของตัวละครที่ปรากฏในบทนิราศ

ด้านมนุษยสัมพันธ์

1. ความรับผิดชอบของแต่ละคนในการทำงานกลุ่มมีความสำคัญเพียงไร

เพราะเหตุใด

2. ทำไมเราต้องช่วยเหลือกันและกันในการทำงานกลุ่ม

4. ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

1. ครูมอบหมายการบ้านให้นักเรียนไปหาคำกลอนต่าง ๆ ที่นักเรียนชอบ แล้วถอดคำประพันธ์มาส่งครู

2. ให้นักเรียนบอกถึงงานที่ต้องรับผิดชอบในชีวิตประจำวันมาคนละ 1 เรื่อง และให้ยกตัวอย่างผู้ที่ได้อิทธิพลจากความรับผิดชอบ

การประเมินผล

งานเนื้อหา

1. การตอบคำถาม
2. การแสดงความคิดเห็น

งานมนุษยสัมพันธ์

1. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการบอกค่าประพันธ์
2. การอภิปรายเวลาวิเคราะห์

งานประยุกต์ใช้

1. ความถูกต้องของการบ้าน
2. การแสดงความคิดเห็น

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารหมายเลข 1 การบอกค่าประพันธ์
2. เอกสารหมายเลข 2 ใบสังเกตการณ์
3. กระดาษชิ้นส่วนคำกลอนนิราศพระบาทซึ่งตัดแบ่งออกเป็นตอน ๆ จำนวน

52 ชิ้น

4. กระดาษชาร์ตสีอื่นเล็ก ๆ ขนาด 3" x 4" สีเขียว, เหลือง, ชมพู

ลักษณะ 24 ชิ้น

5. ดาด 1 ใบ
6. กระดาษชาร์ตสำหรับบรรจุค่าประพันธ์ที่ถอดแล้วทั้งหมด
7. กระดาษขาว 8" x 10" จำนวน 30 แผ่น

มอบหมายการบ้าน

1. ให้นักเรียนไปอ่านเรื่องการพูดชั้นพื้นฐาน (การเล่าเรื่องราวที่ได้อ่านหรือฟังมา) จากหนังสือทักษะพัฒนา หน้า 73 - 74 มาลงหน้า
2. ให้นักเรียนไปย่อเรื่องนิราศพระบาท มาส่งเป็นการบ้าน ความยาวไม่เกิน 2 หน้า กระดาษรายงาน

เอกสารหมายเลข 1 ใบสังเกตการณ์

ให้ผู้สังเกตการณ์สังเกตการทำงานของกลุ่ม ดังนี้

1. บรรยากาศของการทำงาน

.....

2. สมาชิกในกลุ่มมีความรับผิดชอบในงานเพียงไร อย่างไร

.....

3. มีการช่วยเหลือกันอย่างไรในการทำงานกลุ่ม

.....

เอกสารหมายเลข 2 วิธีถอดคำประพันธ์

วิธีถอดคำประพันธ์ มีหลักที่สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ

1. ต้องทราบที่มาของคำประพันธ์ว่า มาจากเรื่องใดตอนใด ใครพูดกับใคร
2. มีความรู้ในความหมายของคำศัพท์ทั้งทางตรงและทางอ้อม
3. คำใดที่ให้ความหมายไม่กระจ่าง ต้องขยายความให้ชัดเจนแต่อย่าเกิน

เพื่อความเดิม

ตัวอย่าง

ถึงสามแสนแฉ่งความตามสำเนียง	แต่แรกเรียกสามแสนทั้งกรุงศรี
ประชุมอุกฤษฏ์รูปในวารี	ไม่เคยสิ้นที่ชลธารบาดาลดิน
จึงสาปนามสามแสนเป็นชื่อคั่ง	เออชาวกรุงกลับเรียกสามแสนสิ้น
นี้หรือรักจะมิน่าเป็นราคน	แค่ชื่อคั่งเจียวยังกลายเป็นหลายคำ
ขอใจนุชที่ฉันสุจริตรัก	ให้แนบนกเหมือนพระพุทธรูปเลขาฆ่า
ถึงแสนคนจะมาวอนระอ้อนนำ	สักแสนคำอย่าได้เคลื่อนไหวเหมือนใจ

ศัพท์ที่ควรรู้ คือ วารี, ชลธาร ซึ่งหมายถึง ลำน้ำ, ธารน้ำ

ราคน

หมายถึง มัวหมอง

นุช

แปลว่า ผู้หญิง (ในที่นี้ต้องแปลออกมาว่า

หมายถึง นางจัน)

คำประพันธ์ที่ถอดแล้ว

ถึงคำบลสามแสนซึ่งมีประวัติว่า เคิมชื่อสามแสน เนื่องจากมีพระพุทธรูป
ลอยน้ำมาจนที่ท่าน้ำ ได้มีประชาชนสามแสนคนช่วยกันอุกชักก็ไม่สามารถนำพระพุทธรูป
ขึ้นจากน้ำได้ ตอนหลังชื่อสามแสนกลายเป็นสามแสน แล้วความรักหรือจะไม่มีวันเปลี่ยน

ไปเพราะที่ดินยังเปลี่ยนไปได้ จึงใคร่ยากให้น้ำใจนางจัน หนักแน่นเหมือน
พระพุทธรูปนั้น อย่าหลงเชื่อคำของคนอื่นง่าย ๆ

คาบที่ 7 - 8

ทักษะพัฒนา - การพูดขั้นพื้นฐาน

วรรณวิจักขณ์ - นิราศพระบาท

เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดมุ่งหมายทั่วไป เพื่อให้นักเรียน

1. มีทักษะในการเล่าเรื่องราวจากการได้อ่านหรือฟังมาได้
2. เห็นคุณค่าในการศึกษาเรื่องนิราศพระบาท

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

ด้านเนื้อหา

1. เกิดทักษะในการเล่าเรื่องราวจากการได้อ่านหรือฟังมาได้
2. บอกคุณค่าที่ได้จากการศึกษาเรื่องนิราศพระบาทในด้านต่าง ๆ ได้
 - ก. คุณค่าด้านความไพเราะในคำประพันธ์
 - ข. คุณค่าในแง่ความรู้ด้านภูมิศาสตร์
 - ค. คุณค่าในแง่ความรู้ด้านสถาปัตยกรรม
 - ง. คุณค่าในแง่ความรู้ด้านประวัติศาสตร์
 - จ. คุณค่าในแง่ปรัชญาคติชีวิตที่แฝงอยู่

ด้านมนุษยสัมพันธ์

1. เกิดความตั้งใจในการรับฟังคำพูดของผู้อื่น
2. บอกวิธีวางแผนร่วมกันในการทำงานกลุ่ม
3. บอกถึงความสำคัญของการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
4. อธิบายถึงคุณค่าในการโต้แย้งอย่างมีเหตุผล

คำถามประยุกต์ใช้

1. บอกวิธีที่ประสานความคิดในการทำงานกลุ่มได้
2. บอกประโยชน์ของการวางแผนงานอย่างมีระบบ
3. เลือกคติโวหารไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

เนื้อหา

ทักษะพัฒนา - การเล่าเรื่องราวที่ได้อ่านหรือฟังมา (เอกสารหมายเลข 1)

วรรณวิจักขณ์ - การสรุปคุณค่าที่ได้จากการศึกษาเรื่องนิราศพระบาท (เอกสารหมายเลข 2)

การดำเนินกิจกรรม

กิจกรรม 1 การเล่าเรื่องราวที่ได้อ่านหรือฟังมา

1. ขั้นนำ

1.1 ครูให้นักเรียนสรุปเนื้อหาวิธีเล่าเรื่องราวที่ได้อ่านหรือฟังมาจากการบ้านที่ครูสั่งให้ไปศึกษาทำความเข้าใจแล้ว

1.2 แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 12 คน อีก 2 คน ให้เป็นผู้สังเกตการณ์ประจำกลุ่มละ 1 คน อีก 4 คน ให้เป็นกรรมการตัดสิน ครูเป็นกรรมการกลาง

1.3 ให้ผู้สังเกตการณ์รับใบสังเกตการณ์ (เอกสารหมายเลข 3) ให้กรรมการตัดสินรับกติกาการตัดสิน (เอกสารหมายเลข 4) แล้วให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม

2. ขั้นปฏิบัติ

2.1 ครูบอกนักเรียนว่า “ครูจะให้ให้นักเรียนเล่าเรื่องย่อนิราศพระบาทจากการที่นักเรียนได้อ่านหรือฟังมาในคามที่แล้ว ๆ แต่จะให้เล่าเป็นกลุ่มโดยเล่าต่อกันทีละคน ให้เวลาเล่าคนละ 1 นาที เมื่อหมดเวลา 12 นาที เรื่องจะต้องจบพอดี กลุ่มใดเล่าได้ดีที่สุดจะได้รับรางวัล ให้แต่ละกลุ่มวางแผนก่อนเล่า 5 นาที

2.2 แต่ละกลุ่มเล่าเรื่องย่อนิราศพระบาทโดยเล่าทีละกลุ่ม

2.3 ให้กรรมการตัดสินประกาศผล

2.4 ครูมอบรางวัลแก่กลุ่มที่ชนะการเล่าเรื่อง

3. ขั้นอภิปรายวิเคราะห์ ครูให้ผู้สังเกตการณ์รายงานสิ่งที่ตนสังเกตแล้วครูกับนักเรียนร่วมกันอภิปรายวิเคราะห์ในหัวข้อต่อไปนี้

คำถามเนื้อหา

ให้บอกวิธีเล่าเรื่องราวที่ได้อ่านหรือฟังมา

คำถามนุชนิยมสัมพันธ์

1. การวางแผนร่วมกันก่อนทำงานกลุ่มมีความสำคัญหรือไม่
อย่างไร

2. เมื่อกลุ่มเกิดปัญหาการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าทำได้อย่างไร
มีผลอย่างไรต่องานกลุ่ม

3. การตั้งใจฟังคำพูดของคนอื่นมีความสำคัญอย่างไร

4. ขั้นสรุป และประยุกต์ใช้ ครูให้นักเรียนบอกวิธีประสานความคิดในการทำงานกลุ่ม

การประเมินผล

คำถามเนื้อหา

การบอกวิธีเล่าเรื่องราวที่ได้อ่านหรือฟังมา

คำถามนุขสัมพันธ์

1. การวางแผนขณะทำงานกลุ่ม
2. การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเมื่องานกลุ่มเกิดปัญหา
3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเล่าเรื่อง

คำถามประยุกต์ใช้

การบอกวิธีประสานความคิดในการทำงานกลุ่ม

การดำเนินกิจกรรม

กิจกรรม 2 การสรุปคุณค่าที่ได้จากการศึกษาเรื่องนิราศพระบาท

1. ขั้นนำ

1.1 ครูถามนักเรียนว่า เมื่อนักเรียนได้ศึกษาเรื่องนิราศพระบาทจนจบแล้ว นักเรียนคิดว่า การศึกษาเรื่องนิราศพระบาท นักเรียนได้พบคุณค่าทางด้านใดบ้าง (ความไพเราะ, ภูมิศาสตร์, ประวัติศาสตร์, คติ, วนศาสตร์, สัตวศาสตร์, ธรรมชาติ, พฤติกรรมของคน ฯลฯ)

1.2 ครูชมเชยคำตอบของนักเรียนแล้วบอกกับนักเรียนว่า วันนี้ครูจะให้ให้นักเรียนสรุปคุณค่าที่ได้จากการศึกษาเรื่องนิราศพระบาทตามหัวข้อต่อไปนี้

- ก. ความไพเราะของบทประพันธ์
- ข. คุณค่าเกี่ยวกับความรู้ด้านภูมิศาสตร์

- ค. คุณค่าเกี่ยวกับความรู้ด้านประวัติศาสตร์
- ง. คุณค่าเกี่ยวกับความรู้ด้านสถาปัตยกรรม
- จ. คุณค่าเกี่ยวกับปรัชญาคติชีวิต

2. ขั้นปฏิบัติ

2.1 ครูถามนักเรียนว่า นักเรียนมีความสนใจในคุณค่าด้านใดบ้างใน 5 ด้านที่กล่าวมาแล้ว ให้นักเรียนที่มีความสนใจในคุณค่าด้านเดียวกันไปรวมกัน แล้วให้ช่วยกันสรุปคุณค่าตามหัวข้อที่กลุ่มสนใจ ยกตัวอย่างคำถามลงในเรื่องประกอบรวบรวมใส่กระดาษที่ครูแจกให้กลุ่มละ 1 แผ่น และให้วาดรูปประกอบด้วย

2.2 ขออาสาสมัครกลุ่มละ 1 คน ทำหน้าที่สังเกตการณ์และรับใบสังเกตการณ์ (เอกสารหมายเลข 5)

2.3 ให้เวลาทำงานกลุ่มละ 20 นาที

2.4 ส่งตัวแทนกลุ่มออกมารายงานผลงานของกลุ่มแล้วตีคณผลงานไว้ที่หน้าชั้นทุกกลุ่ม ครูชมเชยผลงานของนักเรียน

3. ขั้นอภิปรายวิเคราะห์ ครูให้ผู้สังเกตการณ์รายงานสิ่งที่ตนสังเกต แล้วครูกับนักเรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ด้านเนื้อหา

อภิปรายเกี่ยวกับคุณค่าของเรื่องนิราศพระบาท

ด้านมนุษยสัมพันธ์

ความคิดเห็นของแต่ละคนมีความสำคัญต่องานกลุ่มเพียงใด เพราะ

เหตุใด

4. ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

1. ให้นักเรียนบอกข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรมครั้งนี้มาคนละ

1 ข้อ

2. แจกกระดาษให้นักเรียนคนละ 1 แผ่น ให้นักเรียนค้นหาที่ได้จากการศึกษาเรื่อง นิราศพระบาทจากผลงานกลุ่มที่แสดงไว้

การประเมินผล

งานเนื้อหา

การอธิบายเกี่ยวกับคุณค่าที่ได้จากการศึกษาเรื่องนิราศพระบาท

กานมนษยสัมพันธ์

1. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานกลุ่ม
2. การอธิบายเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้สังเกตการณ์สังเกตพบ
3. การอธิบายเพื่อวิเคราะห์

งานประยุกต์ใช้

1. การบอกข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม
2. การรู้จักเลือกบันทึกคุณค่าจากเรื่องนิราศพระบาท

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารหมายเลข 1 การเล่าเรื่องราวที่อ่านหรือฟังมา
2. เอกสารหมายเลข 2 คุณค่าที่ได้ศึกษาเรื่องนิราศพระบาท
3. เอกสารหมายเลข 3 ใบสังเกตการณ์กิจกรรมเล่าเรื่อง ฯ
4. เอกสารหมายเลข 4 กติกาการตัดสิน
5. เอกสารหมายเลข 5 ใบสังเกตการณ์กิจกรรมสรุปคุณค่า ฯ
6. กระดาษสีขาวขนาด 8" x 10" จำนวน 5 แผ่น

7. สีเมจิก 5 ชุด
8. กระดาษ 8" x 10" จำนวน 30 แผ่นไว้บันทึกคุณค่าด้านต่าง ๆ จากผลงานกลุ่ม
9. กริ่งเวลา

เอกสารหมายเลข 1 การเล่าเรื่องราวที่ได้อ่านหรือฟังมา

การเล่าเรื่องราวที่ได้อ่านหรือฟังมา อาจเป็นนิทาน นิยาย นวนิยาย จากหนังสือพิมพ์หรือจากการเล่า วิธีการเล่าเรื่องราวที่ได้อ่านหรือฟังมามีหลักการดังนี้

1. เล่าเนื้อหาและประเด็นสำคัญว่ามีอะไรบ้าง ไม่ต้องกล่าวถึงรายละเอียด
2. ภาษาที่ใช้ในการเล่าควรเป็นภาษาง่าย ๆ ไม่ใช่ศัพท์ยากกล่าวเป็นประโยคสั้น ๆ
3. น้ำเสียงชัดเจนน่าฟัง แสดงความรู้สึกและอารมณ์ต่าง ๆ บ้าง
4. ใช้กิริยาอาการประกอบการเล่าเรื่องตามความเหมาะสม
5. ลำดับเรื่องได้ถูกต้อง ไม่หลงลืมตอนสำคัญ
6. มีการสรุปให้ข้อคิดในตอนท้ายหรือทิ้งแง่ใหญ่ให้คิด

เอกสารหมายเลข 2 คุณค่าที่ได้จากการศึกษาเรื่องนิราศพระบาท

1. คุณค่าด้านความไพเราะของบทประพันธ์
เรื่องนิราศพระบาทให้คุณค่าด้านความไพเราะของบทประพันธ์มาก โดยเฉพาะการเล่นสัมผัสใน ทั้งสัมผัสสระและสัมผัสอักษร สุนทรภู์แต่งได้ดีมาก นอกจากนี้ สุนทรภู์ยังนำสถานที่ต่าง ๆ มาเกี่ยวข้องกับเรื่องราวส่วนตัว แสดงความรู้สึกนึกคิดโดยวิธีการเล่นเสียง เล่นคำ ทำให้เกิดความหมายและเกิดภาพพจน์

2. คุณค่าเกี่ยวกับความรู้ด้านภูมิศาสตร์

ในนิราศพระบาทได้ให้คุณค่าเกี่ยวกับความรู้ด้านภูมิศาสตร์ในสมัยนั้นมาก เช่น สภาพของแม่น้ำลำคลอง ป่าเขา ซึ่งในปัจจุบันเปลี่ยนสภาพไปแล้ว นอกจากนี้ สุนทรภู่ยังพรรณนาให้เห็นความงดงามของธรรมชาติ เช่น ถ้ำต่าง ๆ น้ำตกธารเกษม และความรกร้างเป็นป่าดงของบางปะอิน กรุงศรีอยุธยา

3. คุณค่าเกี่ยวกับความรู้ด้านประวัติศาสตร์

ในนิราศพระบาทให้คุณค่าเกี่ยวกับความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ได้แก่ เส้นทาง การคมนาคมของคนในสมัยนั้นที่สะดวกที่สุด ได้แก่ การเดินทางทางน้ำ ซึ่งต้องใช้เรือ โดยการแจวเรือ พายเรือ หรือต่อแพ ไปตามน้ำ ถ้าไปทางบกก็ใช้เกวียน ชีช้าง หรือขี่ม้า นอกจากนี้ยังได้มีโอกาสเห็นความเป็นอยู่ของชาวชนบทและชาวกรุงในสมัยนั้น การแต่งกายของชายหญิง ตลอดจนการสร้างบ้านเรือนของชาวมอญ

4. คุณค่าเกี่ยวกับความรู้ด้านสถาปัตยกรรม

ในนิราศพระบาทได้กล่าวถึง ศิลปะการก่อสร้างทางด้านสถาปัตยกรรม เช่น การพรรณนามณฑป ศิลปวัตถุ และโบราณสถานได้อย่างชัดเจนแจ่มแจ้ง เช่น ส่วนต่าง ๆ ของมณฑปและกรุงเก่า (อยุธยา)

5. คุณค่าด้านปรัชญาคติชีวิต

ในนิราศพระบาทให้คุณค่าด้านปรัชญาคติชีวิตไว้มาก เมื่อสุนทรภู่เดินทางผ่านที่ใดก็สามารถนำสถานที่นั้น ๆ มาเปรียบเทียบเป็นคติชีวิตได้มากมาย เช่น ตอนเห็นเกาะกลางน้ำ เห็นคนป็นต้นตาล าลา แสดงว่า สุนทรภู่เป็นผู้ศึกษาธรรมชาติ สนใจในเรื่องที่อยู่รอบตัว

เอกสารหมายเลข 3 ใบสังเกตการณ์กิจกรรมเล่าเรื่อง

1. บรรยายภาคในการวางแผนงานเป็นอย่างไร

.....

2. ใคร เป็นผู้วางแผนได้ดีที่สุด

.....

3. มีอุปสรรคขัดขวางในการวางแผนงานหรือไม่ อย่างไร

.....

4. กลุ่มนี้วางแผนได้เสร็จทันเวลาหรือไม่

.....

5. กลุ่มนี้วางแผนอย่างไร

.....

6. มีใครในกลุ่มที่เล่าเกินเวลาที่กำหนดให้ (1 นาที)

.....

เอกสารหมายเลข 4 กติกาการตัดสิน การเล่าเรื่องย่อนิราศพระบาท

คำชี้แจง ให้ผู้ตัดสินแต่ละคนใช้กติกาการตัดสิน ดังนี้

กลุ่ม	เล่าได้ เนื้อหา สำคัญ (10)	ใช้ภาษา ง่าย ๆ (10)	น้ำเสียง ชัดเจน น่าฟัง (10)	ใช้กริยา ประกอบ การเล่า (10)	การสรุป ข้อคิด ตอนจบ (10)	รวม (50)
1						
2						

สรุปว่า กลุ่มที่เล่าได้ดีที่สุดคือ กลุ่มที่ ...

ลงชื่อ (กรรมการ)

เอกสารหมายเลข 5

ใบสังเกตการณ์กิจกรรมสรุปคุณค่าที่ได้จากการศึกษาเรื่อง นิราศพระบาท
คำชี้แจง

ขอให้ผู้สังเกตการณ์สังเกตพฤติกรรมของคนในกลุ่ม ดังนี้

1. เขียนชื่อคนในกลุ่มที่พูดแสดงความคิดเห็น
2. ชี้คจำนวนครั้งที่เขาพูดแสดงความคิดเห็นแล้วรวมจำนวนไว้ เช่น 41 //

1. ชื่อ จำนวนครั้งที่แสดงความคิดเห็น ครั้ง
2. ชื่อ จำนวนครั้งที่แสดงความคิดเห็น ครั้ง
3. ชื่อ จำนวนครั้งที่แสดงความคิดเห็น ครั้ง
4. ชื่อ จำนวนครั้งที่แสดงความคิดเห็น ครั้ง
5. ชื่อ จำนวนครั้งที่แสดงความคิดเห็น ครั้ง

แผนการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

คาบที่ 1 - 2

ทักษะพัฒนา - ทักษะภาษาในการส่งและรับสาร

วรรณวิจักขณ์ - พระบรมราโชวาท

เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดมุ่งหมายทั่วไป

เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการฝึกฝนตนเอง ให้สามารถรับและส่งสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

ด้านเนื้อหา

1. รู้หลักการอ่านด้านการสรุปประเด็น ที่ความ วิเคราะห์ ประเมินค่า
สิ่งที่อ่าน
2. มีทักษะในการอ่าน

ด้านมนุษยสัมพันธ์

1. ถ่ายทอดวัฒนธรรมด้านคำสั่งสอนได้
2. กล้าแสดงความคิดเห็น
3. เคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
4. รู้จักสำรวจตัวเอง

คำถามประยุกต์ใช้

1. มีความสำคัญ ช่วยกันสร้าง กระบวนการสัมพันธ์ในครอบครัว
2. มีทัศนคติที่ดีต่อคำสอนรูปแบบต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพของตน
3. บอกข้อใดเปรียบของผู้ที่รู้จักหลักการอ่าน
4. ประยุกต์หลักการอ่านไปใช้ในการอ่านเรื่องพระบรมราชาบาทในคาบ

ต่อไปได้

เนื้อหา

ทักษะพัฒนา - การอ่าน (เอกสารหมายเลข 1)

วรรณวิจักขณ์ - บทนำเรื่องพระบรมราชาบาท

การดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นนำ

1.1 ครูถามนักเรียนว่า "ครูอาจารย์เคยสอนอะไรแก่นักเรียนบ้าง นักเรียนทำได้กี่เปอร์เซ็นต์ ให้นักเรียนกรอกคำสอนลงในแบบสอบถาม (เอกสารหมายเลข 2) ใช้เวลา 5 นาที ต่างคนต่างเขียนลงมือทำได้"

1.2 แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน (โดยวิธีจับฉลาก) ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน, เลขานุการ และครูพี่เลี้ยง "สมมติว่าขณะนี้กลุ่มของนักเรียนมีลูกอายุ 10 ขวบ นักเรียนคิดว่าจะสอนลูกอย่างไร เขาจึงจะเติบโตขึ้นเป็นคนดี" ให้นักเรียนช่วยกันคิดคำสอนให้มากที่สุดภายในเวลา 5 นาที (ทำในเอกสารหมายเลข 3)

1.3 ส่งตัวแทนมารายงานผลงานกลุ่ม

1.4 คัดผลงานทั้งกลุ่ม - เคี้ยว

1.5 ครูชมเชยผลงานทุกกลุ่มและทุกคน

2. ขั้นปฏิบัติ

2.1 ครูบอกกับนักเรียนว่า เรื่องของคำสั่งสอนของพ่อแม่ที่มีต่อลูกเป็นวัฒนธรรมของไทยที่สมควรได้รับการสืบทอดต่อไป ดังนั้นการที่นักเรียนช่วยกันคิดคำสอนลูกให้ลงหน้า นับว่าเป็นมีจุดหมายอันดีที่เราจะได้นำไปถ่ายทอดวัฒนธรรมคำสอนแบบไทย ๆ ของเราไว้

ในการเรียนคราวหน้า เราจะได้อ่านเรื่องพระบรมราชาโชวาท ซึ่งรัชกาลที่ 5 ทรงสั่งสอนพระราชโอรสของท่าน คำสอนของพระองค์จับใจมาก แต่เนื่องจากภาษาที่ใช้ในการพระราชทานพระบรมราชาโชวาท เราอาจไม่คุ้นเคย เพราะรัชกาลที่ 5 ทรงพระราชนิพนธ์ไว้นานแล้ว จึงควรมีหลักการในการอ่าน ดังนั้นวันนี้เราจะเรียนหลักการอ่าน ด้านการจับประเด็น คือความ วิเคราะห์ ประเมินค่าสิ่งที่เราจะได้อ่านก่อน เพื่อประยุกต์หลักการนี้ไปใช้ในคำต่อไป

2.2 ครูให้นักเรียนศึกษาเรื่องการอ่านจากหนังสือทักษะพัฒนาหน้า 36 - 40 ให้เวลา 10 นาที แล้วให้ซักถามข้อสงสัยจนพอใจ

2.3 ครูบอกกับนักเรียนว่า "เพื่อทดสอบว่า เมื่อนักเรียนได้เรียนทฤษฎีแล้ว นักเรียนมีความเข้าใจทฤษฎีสามารถนำไปใช้ได้เพียงใด ดังนั้นครูจะให้อ่านเอกสารคนละแผ่น แล้วทำตามคำสั่งที่ตั้งไว้ในเอกสารนั้น ต่างคนต่างวิเคราะห์ ลงมือทำภายใน 5 นาที"

2.4 แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ขออาสาสมัครกลุ่มละ 1 คน ให้เป็นผู้สังเกตการณ์ และรับใบสังเกตการณ์ (เอกสารหมายเลข 4)

2.5 ให้แต่ละคนอ่านผลงานการวิเคราะห์ สิ่งทีอ่านให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มฟัง แล้วถามเพื่อนว่า ใครมีความเห็นเพิ่มเติมบ้าง บันทึกไว้ในแผ่นเอกสาร

2.6 ศึกษาผลงานการวิเคราะห์สิ่งที่ได้อ่านไว้ที่ป้ายประกาศ แล้วให้แต่ละคนเดินอ่านผลงานของเพื่อน ๆ

2.7 ครูชมเชยงานของทุกคน

3. ขั้นอภิปรายวิเคราะห์ ครูใหญ่สังเกตการจํายางงานสิ่งทีได้สังเกต แล้วครูกับนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ในเรื่องต่อไปนี้

คำถามเนื้อหา

1. สุ่มอภิปรายข้อความในเอกสารที่ให้นักเรียนวิเคราะห์
2. ครูถามนักเรียนว่า ทำไมเราต้องรู้หลักในการอ่าน

คำถามนุชนยสัมพันธ์

1. ความคิดเห็นของแต่ละคนแต่ละกลุ่มน่าสนใจหรือไม่เพราะอะไร
2. การสืบทอดคำสอนมีประโยชน์ก่อดังคมหรือไม่อย่างไร
3. การที่นักเรียนปฏิบัติตามคำสอนไม่ครบถ้วนเป็นเพราะอะไร จะมี

วิธีการปรับปรุงอย่างไร

4. ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ ครูถามนักเรียนว่า

1. การรู้จักเลือกบทอ่าน มีประโยชน์อย่างไรบ้าง
2. ยกตัวอย่างคำสอนของบุคคลที่นักเรียนพอใจมาคนละ 1 ข้อ

การประเมินผล

คำถามเนื้อหา

1. การอภิปราย
2. การตอบคำถาม

คำถามนุชนยสัมพันธ์

1. ปฏิสัมพันธ์การทำงานกลุ่ม
2. การอภิปรายเวลาวิเคราะห์

งานประยุกต์ใช้

1. การเสนอแนวความคิด
2. การประยุกต์หลักการอ่านไปใช้ในการอ่านเรื่องพระบรมราโชวาทในการเรียนคาบต่อไป

ข้อเสนอแนะการสอน

1. เอกสารหมายเลข 1 การอ่าน
2. เอกสารหมายเลข 2 แบบสอบถาม
3. เอกสารหมายเลข 3 แบบสอบถาม
4. เอกสารหมายเลข 4 ใบสังเกตการณ์
5. เอกสารหมายเลข 5 เอกสารที่ให้อ่านเพื่อวิเคราะห์

มอบหมายการบ้าน

ให้นักเรียนไปอ่านเรื่องพระบรมราโชวาท จากหนังสือวรรณวิจักขณ์ หน้า 36 - 44 มาลงหน้า

เอกสารหมายเลข 1 การอ่าน

การอ่านที่นักเรียนระดับนี้ควรเอาใจใส่ คือ

1. การอ่านเพื่อเก็บความรู้และการอ่านเอาเรื่อง คือ การอ่านเพื่อเก็บเอาความรู้เป็นกิจกรรมที่สำคัญ ถ้าเราอ่านเอาเรื่องก็ต้องสามารถเล่าเรื่องย่อ ๆ ให้คนอื่นฟังได้

2. การอ่านวิเคราะห์ คือ การอ่านพิจารณาส่วนต่าง ๆ ของบทที่อ่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างละเอียดถี่ถ้วน มักใช้กับการอ่านหนังสือวิชาการ หนังสือเรียน นอกจากนั้นในการอ่านวรรณกรรมก็ต้องอ่านแบบวิเคราะห์เช่นเดียวกัน

3. การอ่านตีความ เมื่อเราอ่านรู้เรื่องแล้วก็ต้องพยายามตีความ การตีความนั้นจะเป็นไปตามประสบการณ์และความรู้สึกของแต่ละคน

4. การประเมินค่าสิ่งที่เราอ่าน คือ การซึ่งบอกได้ว่า สิ่งที่เราอ่านมีความดีคุณค่า บกพร่องคุณค่า ดังนั้นเราต้องพิจารณารูปแบบและจุดประสงค์ในการเขียนของผู้เขียน พิจารณาดังคุณภาพของถ้อยคำสำนวนที่ใช้ เราไม่จำเป็นต้องหวังว่า การประเมินผลของเราถูกต้องหรือไม่ ตรงกับความคิดเห็นของใครอย่างไร เพราะความคิดเห็นของแต่ละคนไม่เหมือนกัน

เอกสารหมายเลข 2 แบบสอบถาม

คำสั่ง ให้นักเรียนนึกถึงคำสั่งสอนของครู - อาจารย์ ว่าท่านเคยสอนนักเรียนว่าอย่างไร ให้ตอบ 3 ข้อ

คำสั่งสอน	จำนวนเปอร์เซ็นต์ที่ทำได้
ครูอาจารย์เคยสอนอะไรแก่นักเรียนบ้าง	
1.	
.....	
2.	
.....	
3.	
.....	

เอกสารหมายเลข 3

คำสั่ง ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันคิดคำสอนที่จะใช้สอนลูกอายุ 10 ขวบ มาให้มากที่สุดภายในเวลา 5 นาที

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____
11. _____
12. _____
13. _____
14. _____
15. _____
16. _____
17. _____
18. _____
19. _____
20. _____

เอกสารหมายเลข 4 ใบสังเกตการณ์

ขอให้ผู้สังเกตการณ์ สังเกตพฤติกรรมในการฟังของเพื่อนในกลุ่มดังต่อไปนี้

ก. ผู้ที่แสดงความสนใจต่อการฟังคือ

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

ข. ผู้ฟังโดยการจดบันทึก คือ

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

ค. เมื่อฟังจบแล้ว ผู้ที่สามารถเสริมความคิดของเพื่อนได้ คือ

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

ง. ทานั่งฟังของแต่ละคน (นั่งเอกเซนก กางแขน เขยิบขา ฯลฯ)

1. _____	ทานั่ง _____
2. _____	ทานั่ง _____
3. _____	ทานั่ง _____
4. _____	ทานั่ง _____
5. _____	ทานั่ง _____

เอกสารหมายเลข 5 เอกสารที่ให้อ่านเพื่อวิเคราะห์

1. แมกะลาฐจักแต่งแปลงใหญ่ก็จะมีลูกคุณเล้าหมาคาบ
จนแต่ฝึกศึกษาวิชาการไม่เป็นนานจะพานพบสุขสบาย
ให้นักเรียนจับประเด็น ที่ความ วิเคราะห์ ประเมินค่าคำกลอนนี้ ตามหลัก
การที่เรียนมาแล้วตอบคำถามต่อไปนี้

ก. สิ่งที่คุณเขียนปากให้คิดในคำกลอนนี้ คืออะไร

ข. คำกลอนนี้ดีหรือไม่อย่างไร จงให้เหตุผลประกอบ

หมายเหตุ

และทุกคนจะได้เอกสารตามลักษณะข้างต้นคนละ 1 แผ่น ดังนั้นข้อความที่ให้
วิเคราะห์จะมีดังนี้

2. ดีแต่ปากวากยวณสอนผู้อื่น	มีคำกลอนเหลือรับนับไม่ไหว
สอนตนเองฝึกตนเองบ้างเป็นไร	สอนเขาได้เราทำได้นั่นแหละดี
3. คนอื่นชั่วชั่วชั่วชั่วชั่ว	โทษของชั่วกลับไม่รู้คุณค่าอัน
เพียวคำหั้นตีคนอื่นทุกคืนวัน	หากคนนั้นตีคนบ้างคือทางเจริญ

4. อยากได้อะไรที่ไม่ดีนั้นมีมาก
 อยากได้อะไรที่ดีก็อย่ารีรอ
 5. เป็นคนที่ใหญ่โตใหญ่โตรูปร่าง
 คนจะดีใจที่ควงหักศอก
 6. อันปราสาทราชวังฝังรากลึก
 ที่สุดใครก็ถล่มจมลงดิน
 7. ปรามภูกิฬีปีศาจอาจปราบได้
 ด้วยความอยากยากใจปราบไม่ลง
 8. อันคนโง่ขี้ขลาดโง่โง่ดาด
 คนฉลาดคนฉลาดในไม่แหว่งพราย
 9. เมื่อทำดีมีคนคิดคอยอิจฉา
 ทำอย่างไรก็ไม่สิ้นเล่ห์ลั่นคน
 10. ผู้มีเกียรติคือผู้ประพฤติธรรม
 แม้เศรษฐีมีอำนาจเกรียงไกร
 11. คนไม่ใหญ่โตอยู่โดดเพียงโดดเดียว
 เรื่องอำนาจขาดบริวารงานมีภัย
 12. ชีวิตนั้นอ่อนน้อมอย่าชักช้า
 มุ่งละบาปบำเพ็ญบุญหนุนนำตน
 13. ที่ละบาทอาจประจบครบเป็นร้อย
 หากมีน้อยใจมารากราณจม
 14. พระขางนอกพระขางในมิให้ครบ
 พระนอกก็แต่ขางในใจคังมาร
 15. มีเงินทองกองล้นพันธุเขา
 อันความตายหมายไว้ทั่วทุกตัวคน
- คืออยากหากไม่ทำนาข้าวหนอ
 คือขอพรแต่ก็ไม่ดีเลย
 บัญชาสร้างเขาเป็นใหญ่ให้ตระหนัก
 แรงคัมภีร์ลให้จึงได้ดี
 อีกทั้งฝึกเรือนโรงโครงเหล็กหิน
 ทุกสิ่งสิ้นเสื่อมสลายไม่จีรัง
 คอยเมาเฝ้าชาวของทองประสังค
 ใจยังคงอยากไม่เว้นเช่นไม่พอ
 ลวดสามารถอาจหาญชำนานหลาย
 จักไว้ฉายให้โลกถือฝีมือเอง
 ก่อนขอความนันทารายไรเหตุผล
 อย่างกังวลคนอิจฉาจารย์งาน
 เป็นประจำยังจิตคิดนิสย
 ชาคธรรมใครได้เกียรติก็จอมปลอม
 ถูกลมเรียวกระโชกโยกหักได้
 เหมือนไม้ใหญ่ไว้กำบังต้องพังกั้น
 เร่งรีบหาความดีที่วิฤต
 อย่าเป็นคนรกโลกโฉลกทราม
 ยามมีน้อยใจน้อยคอยสะสม
 จะตรอมตรมคราแก่แก่ไม่ทัน
 จะประสบโชคความหาศาล
 พระไม่หาญคุ้มครองปกป้องภัย
 จะซื้อเอาชีวิตไว้ก็ไรผล
 คิดสินบนสักเท่าไรก็ไม่มีเงิน

16. กตัญญูทเวทีแสนดีเลิศ
เป็นรากแก้วขวัญคนดี
17. ถึงเหล็กกล้าศิลาแดงแข็งเท่าแข็ง
จิตมนุษย์สุดแกร่งยากลำบากจึง
18. อันชั่วดีมีจนคนทั้งสิ้น
เราก็จิตเขาใจให้ระง
19. เป็นมนุษย์สุดคืออยู่ที่จิต
จะคลื่นหมื่นแสนล้วนแคลนกลอน
20. กองทัพดีเพราะมีขุนศึกกล้า
ทำงานใหญ่ใครคนดีมีฝีมือ
21. คนทำงานนั้นมียาก
มีหน้าที่แต่ถึงขวางไรอย่างอาบ
22. การทำบุญไรชนทุนบุญได้
การทำใจใสสะอาดปราศระออง
23. อันความดีมีค่ากว่าความสุข
แก่ความสุขเสื่อมทรามไปตามวัย
24. คนจะดีไซ้เพราะมีพระ
พระจะช่วยอวยชัยและให้พร
25. มีอำนาจวาสนาอภัยของ
สิวิตรไม่ว่าสิ่งจริง
26. ใครจะรักใครจะชังช่างเขาเด็ก
ทำกิจไถยากถูกจิตมิตรทุกคน
27. งานบุญอาภรณ์เครื่องประดับ
งามเพียงตรงคงล้ำกว่างามใด

เป็นเครื่องเชิดชูสง่าเพิ่มราศี
เป็นสักขีชี้ให้เห็นว่าเป็นคน
นายช่างเก่งเต็มไค้ตั้งใจหวัง
ว่าไม่พังเสียอย่างเดียวเดียวไม่ลง
ไม่ควรหมิ่นหยามหยามตามประสงค์
อย่ามัวหลงถือเกียรติเหยียดหยามกัน
ทำพุดคิดในแนวธรรมพระพร้าสอน
คือแนนอนคือดวงจิตปิศอบาย
เป็นหัวหน้างานดีก็มีชื่อ
งานนั้นหรือจะสำเร็จเสร็จจงใจ
คือแก้ปากงานไม่ทำเลวล้ำหลาย
ตัวสลายแต่งงานเสียเปลี่ยดังลม
บุญมีไว้ขอหาเป็นค่าของ
เป็นครรตองของบุญทุนไม่เปลื่อง
คืออำนวยอวยสุขทุกสมัย
คือคงไว้ซึ่งความดีไม่มีแปร
แต่โดยละขอธรรมคำสั่งสอน
แต่ใครผู้มึนธรรมประจำใจ
หลงดำพองคนองจิตคิดโอหัง
อนิจจังทั้งนั้นหมั่นคณิง
เรามุ่งเทอดแต่ความดีมีเหตุผล
เทพเบื้องบนยังถูกคำยิ่งกว่าเรา
ยอมแปรกดับความงามตามสมัย
คืองามใจใฝ่ธรรมประจำจิต

28. กุละคอนโชนหนึ่งแล้วยังจิต
มีโคกสุขสมรมประคัง
29. ถึงรูปหลออลอลักษณ์ลักปานไหน
ชีวิตนี้ไม่枉枉กงการ
30. ซาติผู้ตีไซตีที่ทรพิณ
หรือโคตรเงาเข้าพวงบัวสังการ

มองชีวิตงานเล่นเช่นโชนหนึ่ง
ไม่กี่ครั้งก็อาลัยกลับเข้าโรง
ที่สุดไซ้เฝ้าเหม็นเป็นเหยื่อหนอน
ความม้วยมรณ์เท่านั้นเป็นความจริง
หรือปริญาบัตร์หรือหลักฐาน
เครื่องหมายอ่านผู้คือผู้ธรรม

ภาพที่ 3 - 4

ทัศนศึกษา - การพัฒนาสมรรถภาพในการฟัง

วรรณวิจักขณ์ - พระบรมราโชวาท

เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดมุ่งหมายทั่วไป เพื่อให้นักเรียน

1. ได้อ่านและเข้าใจบทความที่แสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ อันจะนำมาประพฤติปฏิบัติได้
2. ได้ศึกษาสำนวนภาษาในสมัยก่อนเทียบกับสมัยปัจจุบัน
3. มีความรู้เรื่องการปรับปรุงประสิทธิภาพในการฟัง

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

ด้านเนื้อหา

1. บอกได้ว่าถ้อยคำภาษาไทยในบทนี้ ตรงไหนมีลักษณะแปลกไปจากภาษาที่ใช้ในปัจจุบัน
2. สรุปข้อคิดเห็นของผู้แต่งที่เป็นสาระสำคัญได้
3. เรียบเรียงสาระสำคัญได้เป็นสำนวนปัจจุบันอย่างกระทัดรัดได้
4. บอกวิธีปรับปรุงประสิทธิภาพในการฟังได้

ด้านมนุษยสัมพันธ์

1. รู้จักถ่ายทอดประเด็นสำคัญของเรื่องพระบรมราโชวาทให้เพื่อน ๆ คนรู้จัก หรือเมื่อได้รับเชิญให้ไปพูดได้

2. รู้จักประเมินทักษะการฟังของตน และบอกวิธีพัฒนาตนเองด้านนี้ได้
3. บอกลักษณะของผู้ฟังที่ดีได้

ด้านประยุกต์ใช้

1. บอกได้ว่าเรื่องพระบรมราโชวาทนี้นำไปใช้กับใครได้บ้าง
2. นำข้อคิด คำสอนจากพระบรมราโชวาทมาใช้ในโอกาสต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันทั้ง เพื่อส่วนตัวและเพื่อส่วนรวมได้

เนื้อหา

- ทักษะพัฒนา - วิธีปรับปรุงประสิทธิภาพในการฟัง (เอกสารหมายเลข 1)
 วรรณวิจักขณ์ - เนื้อเรื่องพระบรมราโชวาท (เอกสารหมายเลข 2)

การดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นนำ

ครูทบทวนเรื่องหลักการอ่าน คำนึงการตีความ วิเคราะห์ ประเมินค่า
 สิ่งที่ได้อ่าน ซึ่งนักเรียนได้เรียนตั้งแต่คาบที่แล้ว

2. ขั้นปฏิบัติ

2.1 ครูพูดกับนักเรียนว่า "สมมุติว่าวันที่ 23 ตุลาคม 2528 ที่จะถึงนี้
 นักเรียนได้รับเชิญให้ไปพูดที่ศาลากลางจังหวัดในหัวข้อเรื่อง พระบรมราโชวาท ของ
พระปรมหาราชที่ยังจับใจอยู่เสมอ ให้กับผู้นำเยาวชนที่มาจากต่างจังหวัดจำนวน 60 คน
 ขอให้นักเรียนเตรียมร่างบทพูดโดยศึกษาจากการอ่านเรื่องพระบรมราโชวาท โดยเรียบเรียง
 ให้เป็นสำนวนภาษาปัจจุบัน ให้เวลาอ่านเรื่องและเตรียมร่างบทพูด 20 นาที ทุกคนต้อง
 พูดคนละ 2 นาที เฉพาะประเด็นสำคัญและข้อคิดเห็นของนักเรียน"

2.2 ครูแจกกระดาษให้คนละ 1 แผ่นไว้ร่างบทพูด

2.3 นักเรียนศึกษาเรื่องพระบรมราโชวาท และเตรียมร่างบทพูด ภายในเวลา 20 นาที

2.4 เมื่อครบกำหนดเวลา แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน เลือกประธานคอยควบคุมเวลา ให้นักเรียนทุกคนพูดให้เพื่อนในกลุ่มฟังคนละ 2 นาที แล้วให้กลุ่มตัดสินว่า ใครพูดได้ดีที่สุดในกลุ่ม ให้ส่งตัวแทนมาพูดหน้าชั้นกลุ่มละ 1 คน

2.5 เมื่อได้ตัวแทนนักพูดแต่ละกลุ่มแล้ว ให้ตัวแทนกลุ่มออกไปเตรียมพูดหน้าห้อง

2.6 ครูเรียกให้เข้ามาพูดทีละคน คนละ 3 นาที

2.7 ครูชมเชยการพูดของทุกคน

2.8 ให้นักเรียนประเมินทักษะการฟังของตนโดยใช้แบบสอบถาม

(เอกสารหมายเลข 3)

3. ชั้นอภิปรายวิเคราะห์ ครูตั้งคำถามนักเรียนว่า

ด้านเนื้อหา

1. ในเรื่องพระบรมราโชวาทมีคำไหนบ้างที่ใช้คำคิดไปจากภาษาที่ใช้ในปัจจุบัน

2. สาระสำคัญของพระบรมราโชวาทมีว่าอย่างไร

3. วิธีปรับปรุงประสิทธิภาพในการฟังมีอะไรบ้าง

ด้านมนุษยสัมพันธ์

1. การพัฒนาตัวเองด้านการฟังควรทำอย่างไร

2. ผู้พูดที่ดีควรมีลักษณะอย่างไร

4. ขั้นประยุกต์ใช้ ครูถามนักเรียนว่า

1. พระบรมราโชวาทนี้สามารถรู้กับใครไ้บ้าง
2. เราสามารถนำข้อความในพระบรมราโชวาทไปใช้ในโอกาสใด

ไ้บ้าง

การประเมินผล

ด้านเนื้อหา

1. การอภิปราย
2. การตอบคำถามได้

ด้านมนุษยสัมพันธ์

1. การพัฒนาตัวเองด้านการฟัง
2. พฤติกรรมในการให้ความร่วมมือ ขณะอภิปราย วิเคราะห์

ด้านประยุกต์ใช้

การนำพระบรมราโชวาทในการคิดและสนทนาในชีวิตประจำวันในการคัดค้าน
ญาติพี่น้องเพื่อนฝูง

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารหมายเลข 1 วิธีปรับปรุงประสิทธิภาพในการฟัง
2. เอกสารหมายเลข 2 เนื้อเรื่องพระบรมราโชวาท (ฉบับย่อ)
3. เอกสารหมายเลข 3 แบบประเมินทักษะการฟัง

4. กระดาษขนาด 8" x 10" ไม้เตรียมร่างมทชุด ประมาณ 30 แผ่น
5. กรึงเวลา

มอบหมายการบ้าน

ให้นักเรียนไปอ่านเรื่องการเขียนจดหมายส่วนตัวจากหนังสือทัศนพัฒนาหน้า
100 - 102 มาดวงหน้า

เอกสารหมายเลข 1 วิธีปรับปรุงประสิทธิภาพในการฟัง

1. เตรียมตัวก่อนฟัง
2. เลือกที่นั่งให้เหมาะสม
3. ฟังด้วยความตั้งใจจริง
4. ฟังโดยมีปฏิสัมพันธ์กับผู้พูดอย่างจริงจัง
5. รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพที่ผิดปกติในการฟัง
6. จดบันทึกสิ่งที่ได้ฟังอย่างถูกวิธีและนำไปใช้ประโยชน์

เอกสารหมายเลข 2 เนื้อเรื่องพระบรมราโชวาท (ฉบับย่อ)

เรื่องพระบรมราโชวาทนี้เป็นพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงพระราชนิพนธ์เมื่อ พ.ศ. 2428 ลักษณะคำประพันธ์เป็นความเรียง ซึ่งทรงเขียนในทำนองพระราชหัตถเลขา ถึงพระเจ้าลูกยาเธอ 4 พระองค์ คือ กรมหลวงจันทบุรีนฤนาถ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ กรมหลวงปราจิณกิติบดี และกรมหลวงนครไชยศรีสุรเดช เมื่อจะเสด็จไปทรงศึกษาวิชาการ ณ ประเทศในยุโรป วัดอุประสงค์ ก็เพื่อทรงสั่งสอนพระเจ้าลูกยาเธอทั้ง 4 พระองค์ ให้ปฏิบัติตนให้ถูกต้องและดีงามในขณะที่ทรงศึกษาอยู่ต่างประเทศ เนื้อความโดยย่อของพระบรมราโชวาทมีดังนี้

1. ให้ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนและอย่าถ้อยคำคิดว่า เป็นเจ้า
2. ให้รู้จักใช้เงินอย่างประหยัด และให้รู้คุณค่าของเงิน เพราะเป็นเงิน
พระคลังข้างที่
3. ให้นำความรู้ที่ได้เล่าเรียนมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ
4. ให้ประพฤติตนเป็นคนดี อ่อนน้อม วาง่าย สอนง่าย และเชื่อฟังผู้ตักเตือน
5. ไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ไม่สร้างหนี้สิน และให้ถือคติอยู่เสมอว่า เงินทุกบาท
ทุกสตางค์เป็นของประชาชน
6. ให้เรียนภาษาต่างประเทศ 3 ภาษา คือ อังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมัน
ในขณะเดียวกันก็ไม่ละทิ้งภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาประจำชาติ
7. ให้เชื่อฟังผู้ดูแลแทนพระองค์ หากขัดขึ้นจะถูกลงโทษทันที

เอกสารหมายเลข 3 แบบประเมินทักษะการฟัง

ขอให้นักเรียนประเมินทักษะการฟังของตนเอง โดยใช้เครื่องหมาย X ในข้อ
ที่ไม่ใช่พฤติกรรมของนักเรียน และ ✓ ในข้อที่เป็นพฤติกรรมจริง ๆ ของนักเรียน

- () 1. ฟังจับใจความได้ดี
- () 2. ฟังอย่างมีสมาธิ
- () 3. ถ้ามืดเมื่อไม่เข้าใจ
- () 4. ฟังแล้วมักคิดตาม
- () 5. ขณะฟังมักสบตาผู้พูด
- () 6. ฟังเรื่องซ้ำโดยไม่รำคาญ
- () 7. ไม่พอใจเมื่อมีผู้ทำเสียงรบกวนการฟัง
- () 8. เตรียมตัวพร้อมในการฟังทุกครั้ง
- () 9. ชอบเป็นฝ่ายฟัง

- () 10. ชอบฟังพอ ๆ กับชอบพูด
- () 11. มักฟังอะไรไ้ไม่นาน ๆ
- () 12. เวลาฟังมักชอบนั่งข้างหน้า
- () 13. เวลาฟังเมื่อรู้สึกง่วงสามารถเฝื่อนใจไว้ได้
- () 14. ฟังแล้วไม่พอใจก็เก็บความรู้สึกไว้ได้
- () 15. ฟังแล้วชอบจดบันทึก
- () 16. นำสิ่งที่ได้จากการจดบันทึก หรือฟังไปใช้ประโยชน์เสมอ
- () 17. ไม่เลือกคนที่พูดให้ฟัง
- () 18. ไม่เลือกเรื่องที่จะฟัง
- () 19. ฟังควยใจเป็นกลางเสมอ
- () 20. ฟังแล้วมักวิจารณ์พูด พูดโกศหรือไม่
- จำนวนข้อ (✓) มี ข้อ
- จำนวนข้อ (✕) มี ข้อ

(ครู) เฉลย

ถ้านักเรียนมีข้อ ✕ มากกว่า 10 ข้อ ควรปรับปรุงตัวเองเรื่องการฟัง

ตอนที่ 5 - 6

ทักษะพัฒนา - การสื่อสารผ่านทางจดหมาย

วรรณวิจักขณ์ - พระบรมราโชวาท

จุดมุ่งหมายทั่วไป

เพื่อให้นักเรียนเห็นทางในการนำข้อคิดไปใช้ในชีวิตประจำวัน

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม นักเรียนสามารถ

ตามเนื้อหา

1. อภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดอย่างมีเหตุผล
2. สรุปข้อคิดที่ได้จากการศึกษาเรื่องพระบรมราโชวาทได้
3. เขียนจดหมายส่วนตัวได้ถูกต้องเหมาะสม

ตามมนุษยสัมพันธ์

1. ใช้เหตุผลในการตัดสินปัญหาของกลุ่ม
2. เห็นผลดีของการช่วยเหลือกันและเห็นผลเสียของการไม่ช่วยเหลือกัน

ในการทำงานกลุ่ม

3. รู้จักประชุมแก้ปัญหาาร่วมกัน
4. รู้จักตัวเองจากการวิจารณ์ของผู้อื่น
5. ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
6. รู้จักแบ่งปันความรู้ความคิดซึ่งกันและกัน
7. เกิดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

งานประยุกต์ใช้

1. เลือกข้อคิดและคติชีวิตไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
2. บอกข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรมคนละ 1 ข้อ

เนื้อหา

ทักษะพัฒนา - การเขียนจดหมายส่วนตัว

วรรณวิจักขณ์ - การสรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่องพระบรมราโชวาท (เอกสารหมายเลข 1)

การดำเนินกิจกรรม กิจกรรม 1 - เกมของนำโชค

1. ขั้นนำ

1.1 ครูบอกนักเรียนว่า ครูจะทบทวนบทเรียนในคาบที่แล้วด้วยการให้นักเรียนเล่นเกมของนำโชค, (เอกสารหมายเลข 2)

1.2 แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน โดยวิธีนับสอง แล้วให้นักเรียนอาสาสมัครเป็นผู้ช่วยครู 1 คน และเป็นผู้จับเวลา 1 คน นอกนั้นเป็นผู้เล่นเกม ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานกลุ่ม

1.3 ครูอธิบายกติกาของเกมของนำโชค (เอกสารหมายเลข 2)

2. ขั้นปฏิบัติ

2.1 นักเรียนเล่นเกมของนำโชค

2.2 ครูแจกรางวัลแก่กลุ่มที่ชนะ

3. ชั้นอภิปรายวิเคราะห์ ครูกับนักเรียนร่วมกันอภิปรายวิเคราะห์ในหัวข้อต่อไปนี้

คำถามเนื้อหา

อภิปรายเนื้อหาตามที่ใช้ถามในเกมของนำโชค

คำถามนุชนิยมสัมพันธ์

1. กลุ่มที่ชนะ ชนะเพราะอะไร
2. การทำงานถ้าไม่ร่วมมือกันผลจะเป็นอย่างไร
3. ถ้าสมาชิกในกลุ่มไม่ร่วมมือในการทำงาน สมาชิกคนอื่น ๆ

ควรทำอย่างไร

4. นักเรียนทำอะไรในการตัดสินใจ เมื่อเกิดข้อขัดแย้งทางความคิดในการทำงานกลุ่ม

5. นักเรียนชอบวิธีทบทวนด้วยวิธีนี้ไหม เพราะเหตุใด

4. ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ ครูให้คำถาม ถามนักเรียนดังนี้
- ปัจจัยที่ทำให้ทำงานกลุ่มสำเร็จมีอะไรบ้าง บอกมาคนละ 1 ข้อ

การประเมินผล

คำถามเนื้อหา

1. การตอบคำถามเวลาเล่นเกม
2. การอภิปราย

คำถามแบบสัมพันธ์

1. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเลนเกม
2. อภิปรายเวลาวิเคราะห์

คำถามประยุกต์ใช้

การแสดงความคิดเห็น

การดำเนินกิจกรรม กิจกรรมที่ 2 - การสรุปข้อคิดจากเรื่อง

1. ขั้นนำ

- 1.1 แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 7 คน ที่เหลือ 2 คน เป็นผู้สังเกตการณ์ และรับใบสังเกตการณ์ (เอกสารหมายเลข 3)
- 1.2 ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม

2. ขั้นปฏิบัติ

2.1 ครูพูดว่า "สมมุติว่าขณะนี้นักเรียนไม่ได้พักอยู่กับพ่อแม่ แต่มาอยู่หอพักเอกชนไม่มีคนคอยว่ากล่าวตักเตือนเกี่ยวกับความประพฤติ ซึ่งเป็นอันตราย
 นักสำหรับภาวะสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยสิ่งชั่วร้ายให้ใจแตกได้ง่าย แต่นักเรียนโชคดี
 ที่ได้อ่านเรื่องพระบรมราชาโฆวาท จึงคิดที่จะนำข้อคิดจากพระบรมราชาโฆวาทไว้เตือน
 ตัวเองเสมอทางด้าน 1. การศึกษา 2. การวางตัว 3. ความประพฤติ
 4. ความมีระเบียบวินัย 5. การใช้จ่าย

ให้นักเรียนช่วยกันคิดว่า นักเรียนจะต้องประพฤติตัวอย่างไร
 จากข้อคิด 5 ข้อนั้นช่วยกันคิดให้มากที่สุด วาครูประกอบด้วย"

2.2 ครูแจกกระดาษโรเนียวสันสีขาว ชนิด 80 แกรม ขนาด 8" x 10" (พับครึ่ง 4" x 5") ให้กลุ่มละ 5 แผ่น ให้นักเรียนวาดรูปจากข้อคิดต่าง ๆ ไว้ทางครึ่งซ้าย และบอกข้อคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวตามพระบรมราโชวาทไว้ทางครึ่งขวา

2.3 ให้เวลาแต่ละกลุ่มทำงาน 20 นาที

2.4 ส่งตัวแทนกลุ่มมารายงานและติดประกาศผลงานกลุ่ม

2.5 ครูชมเชยผลงานของทุกกลุ่ม

3. ขั้นอภิปรายวิเคราะห์ ครูให้ผู้สังเกตการณ์รายงานสิ่งที่ตนสังเกตเห็น แล้วครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายวิเคราะห์ดังนี้

คำถาม

ให้นักเรียนสรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

คำถามนุชนิยมสัมพันธ์

ให้นักเรียนบอกลักษณะผู้นำและผู้ร่วมกลุ่มที่ดี

4. ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ครูแจกกระดาษขนาด 8" x 10" ให้นักเรียนคนละ 1 แผ่น ให้เขียนข้อคิดที่ได้แล้วจากข้อคิดที่นักเรียนรอบจากผลงานทั้งหมด

การประเมินผล

คำถาม

1. การตอบคำถาม

2. การแสดงความคิดเห็น

กานมณษยสัมพันธ

1. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างงานกลุ่ม
2. การอภิปรายเวลาวิเคราะห์

กานประยุกตใช้

การรู้จักคัดเลือกข้อคิดที่ดีจากผลงานกลุ่มไปใช้

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารหมายเลข 1 การสรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่องพระบรมราโชวาทเพื่อนำไปใช้
2. เอกสารหมายเลข 2 เกมของนำโชค
3. เอกสารหมายเลข 3 ใบสังเกตการณ์
4. กระดาษโรเนียวสันชนิด 80 แกรม ขนาด 8" x 10" (พับครึ่งเหลือ 4" x 5") จำนวน 25 แผ่น
5. กระดาษขนาด 8" x 10" จำนวน 30 แผ่น
6. กระดาษไขเขียนจดหมายจำนวน 30 แผ่น
7. สีเมจิก 5 ชุด
8. รางวัด 1 กลอง

มอบหมายการบ้าน

ให้นักเรียนเขียนจดหมายตักเตือนน้องเกี่ยวกับความประพฤติที่ไม่เหมาะสม
ส่งเป็นการบ้าน

เอกสารหมายเลข 1 การสรุปข้อคิดจากเรื่องเพื่อนำไปใช้

ข้อคิดจากพระบรมราโชวาท นักเรียนสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันใน
ด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. การวางตัว

- ไม่โอ้อวด
- ไม่หยิ่งผยอง
- วางตัวให้เหมาะสมกับสถานที่ เวลา โอกาส

ฯลฯ

2. ความประพฤติ

- ไม่เกะกะเกราะและรบกวนผู้อื่น
- วาสนอนอ่อนง่าย
- สุภาพอ่อนน้อม
- ไม่ถือทิฐิมานะในทางที่ผิด

ฯลฯ

3. การศึกษาเล่าเรียน

- ตั้งใจเรียนอย่างดีที่สุด
- ตั้งใจศึกษาภาษาไทยเพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนวิชาอื่น ๆ

ฯลฯ

4. ความมีระเบียบวินัย

- ปฏิบัติตามกฎหมายของโรงเรียน
- ปฏิบัติตามกฎหมาย
- เชื่อฟังผู้ปกครอง

ฯลฯ

5. การใช้เงิน

- ไม่สุรุ่ยสุร่าย
- ไม่สร้างหนี้สิน
- ประหยัดและอดออม

ฯลฯ

เอกสารหมายเลข 2 เกมของน้ำโขง

ความมุ่งหมาย

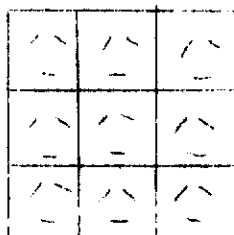
1. เพื่อทบทวนเนื้อเรื่องพระบรมราโชวาท
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากเรื่องพระบรมราโชวาท มาใช้แข่งขันตอบปัญหาได้

ขนาดของกลุ่ม จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน ขออาสาสมัคร 2 คน เป็นผู้จับเวลา 1 คน และเป็นผู้ช่วยครู 1 คน นอกนั้นเป็นผู้เล่นเกม

เวลา 40 นาที

อุปกรณ์

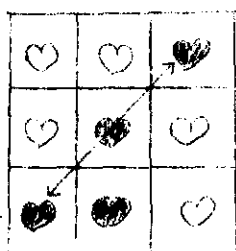
1. แผนภูมิขนาด $1\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ ฟุต แต่ละคานแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ เป็นตารางสี่เหลี่ยมจัตุรัสเล็ก ๆ ทั้งหมด 9 รูป แผนภูมินี้ทำด้วยกระดาษแข็ง เจาะทำที่เสียบบัตรเล็ก ๆ ไว้ในสี่เหลี่ยมจัตุรัสแต่ละรูป

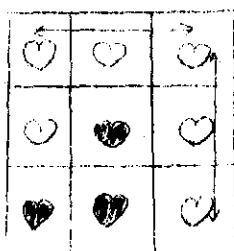
2. กระดานบัตรคำ 2 ชุด ทำเป็นสัญลักษณ์ของผู้เล่นทั้ง 2 ฝ่าย ชุดละ 8 ใบ ให้ฝ่ายหนึ่งใช้สัญลักษณ์ ♡ สีฟ้า อีกฝ่ายหนึ่งใช้สัญลักษณ์ ♣ สีเหลือง

การดำเนินกิจกรรม

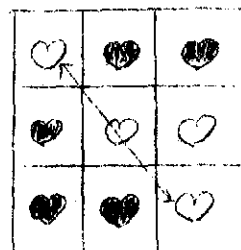
1. แบ่งผู้เล่นออกเป็น 2 ฝ่าย
2. คิดแผนภูมิบนกระดานคำ แจกบัตรสัญลักษณ์ ♡ สีฟ้า และ ♣ สีเหลืองให้ผู้เล่นแต่ละฝ่าย
3. ครูให้ตัวแทนแต่ละฝ่ายออกมาจับฉลากว่าฝ่ายใดจะเริ่มก่อน ฝ่ายที่ได้เล่นก่อนจะจับฉลากคำถามจากเนื้อเรื่องที่ครูกำหนดให้ ครูอ่านคำถามให้ฟัง ฝ่ายนั้นจะปรึกษากันในกลุ่มภายในเวลา 30 วินาที แล้วให้ตัวแทนตอบ ถ้าตอบถูกต้องจะได้ 1 คะแนน และมีสิทธิ์นำบัตรรูปหัวใจไปติดในช่องสีเหลี่ยมจัตุรัสได้ 1 บัตร ถ้าตอบผิดอีกฝ่ายหนึ่งจะมีสิทธิ์ตอบได้ จากนั้นอีกฝ่ายก็ออกมาจับฉลากคำถามเช่นเดียวกัน การเล่นดำเนินไปเรื่อย ๆ ถ้าฝ่ายใดสามารถติดบัตรหัวใจครบ 3 บัตร ในแนวตั้งหรือแนวนอนแบบมุมใดก็จะชนะไป เล่นทั้งหมด 3 เกม ถ้าฝ่ายใดชนะ 2 ใน 3 เกม ก็จะเป็นทีมชนะเลิศ ดังนั้นต่างฝ่ายต่างต้องพยายามอย่าให้อีกฝ่ายหนึ่งติดบัตรได้เรียงกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

♣ เป็นฝ่ายชนะ

♡ เป็นฝ่ายชนะ

♡ เป็นฝ่ายชนะ

คำถามที่กำหนดไว้มีดังนี้ (พิมพ์ใส่กระดาษสี่แผ่นเล็ก ๆ หลาย ๆ สี)

1. จงให้ความหมายของเงินเบี้ยหวัด
2. พระคลังข้างที่คืออะไร
3. เงินประจำปีสำหรับพระบรมวงศานุวงศ์ซึ่งจ่ายปีละ 2 งวาท เรียบกว่าอะไร
4. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงมีพระประสงค์อย่างไรจึงได้โปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าลูกยาเธอทั้ง 4 พระองค์เสด็จไปเรียนวิชาการ ณ ต่างประเทศ
5. เพราะเหตุใด ร. 5 จึงไม่พระราชทานพระบรมราโชวาทให้พระเจ้าลูกยาเธอไว้ยศเป็นเจ้า ขณะทรงศึกษาวิชาการในยุโรป
6. เพราะเหตุใด ร. 5 จึงทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาของพระเจ้าลูกยาเธอ
7. ร. 5 ทรงปรารภว่า ผู้ที่เป็นลูกพระเจ้าแผ่นดิน จะต้องมีความประพฤติอย่างไร
8. เพราะเหตุใด ร.5 จึงกำหนดให้พระเจ้าลูกยาเธอศึกษาภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส ให้แม่นยำ
9. เพราะเหตุใด ร.5 จึงมีกระแสพระราชดำรัสให้พระเจ้าลูกยาเธอเขียนหนังสือถึงพระองค์ท่าน 2 ฉบับ ฉบับหนึ่งเป็นภาษาต่างประเทศ อีกฉบับแปลเป็นภาษาไทย
10. พระบรมราโชวาทนี้แสดงให้เห็น ร.5 ทรงสั่งสอนให้พระเจ้าลูกยาเธอบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่บ้านเมืองอย่างไร
11. คำว่า ทำใจโตมือโต หมายความว่าอย่างไร
12. คำว่าเป็นการ เก่งการก็ ถ้าเป็นสมัยปัจจุบันควรใช้คำว่าอะไร
13. พระบรมราโชวาทตอนใดที่แสดงว่า ร.5 เป็นนักประชาธิปไตย

14. การไปเรียนต่างประเทศมีข้อดีข้อเสียอย่างไร

15. ถ้าจะเทียบกับชีวิตปัจจุบันที่มีปัญหาคาใจด้านใดในสังคม ควรจะ
ประพาศตัวอย่างไรจึงจะสอดคล้องกับพระบรมราโชวาทที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่พระราชโอรส

เอกสารหมายเลข 3 ใบสังเกตการณ์

ให้ผู้สังเกตการณ์สังเกตการทำงานของกลุ่มที่ตนรับผิดชอบ ดังนี้

1. การวางแผนงาน

2. บรรยากาศ

3. ความร่วมมือ

4. ความสามารถเฉพาะของแต่ละบุคคล

แผนการสอนโดยวิธีสอนตามคู่มือครู

คาบที่ 1 - 2

วรรณวิจักขณ์ - นิราศพระบาท

เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียน

1. เข้าใจรูปแบบของนิราศโดยเฉพาะที่เขียนเป็นกลอน
2. รู้จักวิธีอ่านกลอนนิราศให้เป็นทำนองเสนาะได้ไพเราะถูกต้อง

จุดประสงค์ปลายทาง นักเรียนสามารถ

1. บอกความหมายของคำว่า "นิราศ" ได้
2. บอกลักษณะของกลอนนิราศได้
3. อ่านกลอนนิราศเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง

เนื้อหา

ลักษณะของกลอนนิราศ

การอ่านทำนองเสนาะ

การดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นนำ

ครูแสดงภาพพระพุทธรูปและเล่าตำนานเกี่ยวกับพระพุทธรูปแล้ว

สนทนานำเข้าสู่เรื่องนิราศพระบาท

2. ขั้นสอน

2.1 ครูยกตัวอย่างคำกลอนของสุนทรภู่จากเรื่องพระอภัยมณี
 "ถึงม้วยคินสินพามหาสมุทร ไม่สิ้นสุดความรักสมิครสมาน
 แม่นอยู่ในไทรหลาสุธาร ขอพบพานพิศวาสไมคลาคคลา
 แม่นือเย็นเป็นหวงมหรณพ พี่ขอพบกรีสวัสดิ์เป็นมัจฉา
 แม่นเป็นบัวศัพทีเป็นกุมรา เขยฉกาโกสุมประทุมทอง
 แม่นเป็นถ้ำอำไพใครเป็นหงส์ จะรอนลงดังสู่เป็นคู่สอง
 ขอติดตามทรมสงวนนวลละออง เป็นคู่ครองพิศวาสทุกชาติไป"
 แล้วถามว่าใครเป็นผู้แต่งคำกลอนนี้ ซึ่งจะได้คำตอบคือสุนทรภู่ (ครูแสดง
 ภาพสุนทรภู่)

2.2 ครูให้นักเรียนอ่านประวัติของสุนทรภู่ และบทนำเรื่องนิราศ
 พระบาท แล้วครูกับนักเรียนอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับความหมายของคำว่า "นิราศ"
 และสาเหตุการแต่งนิราศพระบาท

2.3 ครูนำแผนผังของกลอนสุภาพและกลอนนิราศมาให้นักเรียนดู
 แล้วให้นักเรียนช่วยกันเปรียบเทียบลักษณะแตกต่างและลักษณะเหมือนกันระหว่าง
 กลอนทั้งสอง

2.4 ให้นักเรียนอ่านกลอนนิราศพระบาทเป็นตอน ๆ โดยอ่านแบบ
 บรรณาคา

2.5 ครูเปิดเทปทำนองเสนาะกลอนนิราศพระบาทของสุนทรภู่

2.6 ให้นักเรียนอ่านกลอนนิราศพระบาทเป็นตอน ๆ โดยอ่านแบบ
 ทำนองเสนาะ

2.7 ครูติชมการอ่านและแก้ไขข้อบกพร่อง

3. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียนแล้วให้นักเรียนบันทึกไว้

การประเมินผล

1. พฤติกรรมในการเรียน
2. การซักถาม อภิปราย
3. ความเข้าใจระในการอ่านทำนองเสนาะ

สื่อการเรียนการสอน

1. ภาพพระพุทธรูป
2. แผนผังกลอนสุภาพและกลอนนิราศ
3. เครื่องบันทึกเสียง
4. แถบบันทึกเสียง

มอบหมายการบ้าน

ให้นักเรียนไปอ่านหนังสือที่พัฒนา หน้า 14 - 20 เรื่องการสื่อสารด้วยภาษาไทย (การออกเสียงคำ การสะกดคำ ความหมายของคำ การใช้คำในสถานการณ์ต่าง ๆ) มาลงหน้า

คาบที่ 3 - 4
 ทักษะพัฒนา - การสื่อสารด้วยภาษาไทย
 วรรณวิจักขณ์ - นิราศพระบาท
 เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียน

1. มีความรู้เกี่ยวกับหลักภาษาในส่วนที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนวรรณคดี
2. ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้องตามหลักภาษา

จุดประสงค์นำทาง เมื่อจบบทเรียนแล้ว นักเรียนควรจะสามารถ

1. ออกเสียงคำศัพท์ที่ควรรู้จากเรื่องนิราศพระบาทได้
2. เขียนคำศัพท์ที่ควรรู้จากเรื่องนิราศพระบาทและบอกความหมายได้
3. ยกตัวอย่างคำที่ใช้ในสถานการณ์ที่เป็นร้อยกรองในเรื่องนิราศพระบาทจากคำที่เป็นร้อยแก้วที่ครูกำหนดให้ได้

เนื้อหา

ทักษะพัฒนา - การออกเสียงคำ, การสะกดคำ, ความหมายของคำ,
 การใช้คำในสถานการณ์ต่าง ๆ
 วรรณวิจักขณ์ - ศัพท์ที่ควรรู้จากเรื่องนิราศพระบาท

การดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นนำ

ครูยกตัวอย่างคำ ข้อความ และประโยคที่เขียนผิด ๆ ไขผิดความหมาย เช่น กว๊ายเขียว, โปรดช่วยกันรักษาความสะอาด, ยูรายรวกระสุนใส่เจ้าหน้าที่หนึ่งนัก แล้วสนทนาถึงผลเสียการสื่อสารที่ผิด ๆ

2. ขั้นสอน

2.1 ครูให้นักเรียนอ่านเรื่องการสื่อสารด้วยภาษาไทย (การออกเสียงคำ, การสะกดคำ, ความหมายของคำ, การใช้คำในสถานการณ์ต่าง ๆ) จากหนังสือทักษะพัฒนา ให้เวลาอ่าน 10 นาที แล้วครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกัน

2.2 ครูบอกกับนักเรียนว่าในคาบหน้าเราจะเรียนการถอดคำประพันธ์ เรื่องนิราศพระบาท ซึ่งเราจะต้องรู้ศัพท์, ความหมายของศัพท์ และรู้ว่คำในภาษาร้อยแก้ว เมื่อใช้ในภาษาร้อยกรองใช้อย่างไรบ้าง จึงจะเหมาะกับสถานการณ์ ครูสอนเน้น และยกตัวอย่างคำเหล่านี้ให้นักเรียนออกเสียงและหาความหมายจากบัตรคำ แล้วพูดถึงการออกเสียงเวลาอ่านคำประพันธ์ การสะกดคำ คำพ้องรูปพ้องเสียงที่ปรากฏในเรื่องนิราศพระบาท เช่น พุค - ภูติ ฯลฯ

2.3 ให้นักเรียนหาศัพท์ยากจากเรื่องนิราศพระบาท ครูจดไว้บนกระดานแล้วครูให้นักเรียนเปิดศัพทานุกรมจากหนังสือวรรณวิจักขณ์ เพื่อหาความหมายภายในเวลา 20 นาที โดยทำลงในกระดาษที่ครูแจกให้

2.4 ครูยกตัวอย่างคำที่ใช้ในสถานการณ์ที่เป็นร้อยแก้วร้อยกรอง เช่น น้ำ ไชว วารี ชลธาร

2.5 ครูให้นักเรียนช่วยกันหาคำที่ใช้ในภาษาร้อยกรองจากเรื่องนิราศพระบาทจากคำที่ครูกำหนดให้ต่อไปนี้

ป่า -
 คอกไม้ -
 นก -
 ทองฟ้า -
 น้ำ -
 ปลา -

3. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนสรุปบทเรียนร่วมกัน และให้บันทึกหัวข้อสำคัญ ศัพท์
 ต่าง ๆ ลงในสมุดเพื่อใช้ในการเรียนการถอดคำประพันธ์ในคาบหน้า

การประเมินผล

1. การซักถาม
2. การอภิปราย
3. ความสนใจในเวลาเรียน
4. การยกตัวอย่างคำศัพท์

สื่อการเรียนการสอน

1. บัตรคำ
2. กระดาษคำตอบ

มอบหมายการบ้าน

ให้นักเรียนไปอ่านเรื่องนิราศพระบาท จากหนังสือวรรณวิจิตร หน้า
 92 - 107 มาล่วงหน้า

คาบที่ 5 - 6

วรรณวิจักขณ์ - นิราศพระบาท (การถอดคำประพันธ์)

เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียน

1. ถอดคำประพันธ์ได้
2. เข้าใจเนื้อเรื่องความคิดและกลวิธีในการแต่งนิราศของสุนทรภู่
3. เกิดอารมณ์ร่วมกับกวี และมีพัฒนาการด้านสุนทรียภาพตามวัยและ

ศักยภาพ

จุดประสงค์นำทาง นักเรียนสามารถ

1. ถอดคำประพันธ์เป็นร้อยแก้วที่สละสลวยได้
2. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลที่กล่าวในนิราศได้
3. เขียนแสดงความรู้สึกระประทับใจในบทกลอนตอนใดตอนหนึ่งได้อย่างมีเหตุผลและสรุปข้อคิดได้

การดำเนินกิจกรรม1. ขั้นนำ

ครูบอกกับนักเรียนว่า วันนี้เราจะถอดคำประพันธ์นิราศพระบาทกัน แต่ครูจะให้ดูสไลด์สถานที่ต่าง ๆ ในพระพุทธรบาทสระบุรีก่อน เพื่อให้นักเรียนเกิดภาพพจน์ได้ดียิ่งขึ้น ใช้เวลาฉายสไลด์ประมาณ 20 นาที โดยครูบรรยายภาพประกอบการฉายสไลด์ด้วย

2. ขั้นสอน

2.1 ครูศึกษาค้นคว้าซึ่งเป็นข้อความในนิราศพระบาท 4 คำกลอน ให้นักเรียนอ่านทำนองเสนาะตามที่เรียนไปแล้ว และให้นักเรียนช่วยกันถอดคำประพันธ์เป็นร้อยแก้ว ครูวิจารณ์ แก้ไข และให้หลักการถอดคำประพันธ์ที่ถูกต้อง

2.2 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ กลุ่มละ 5 คน กำหนดให้อ่านนิราศพระบาทกลุ่มละ 3 หน้า แล้วให้ทำงานต่อไปนี้

ก. สรุปความของเนื้อหาในตอนนั้น ๆ ว่าผู้แต่งเดินทางไปไหนบ้าง และแต่ละแห่งกล่าวถึงอะไร และกล่าววาทะอย่างไร

ข. วิเคราะห์แสดงความคิดเห็นว่าบทกลอนตอนใดที่ไพเราะ ชวนซึ่งประทับใจบ้าง เพราะเหตุใด

2.3 ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มรายงานผลงาน

2.4 ครูให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลที่สุนทรภู่กล่าวถึงในนิราศพระบาท

3. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียนและเส้นทางการเดินทางของสุนทรภู่ในนิราศพระบาท

การประเมินผล

1. ความสนใจในการเรียน
2. ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม
3. ผลจากการทำงานกลุ่ม
4. การอภิปรายร่วมกัน

สื่อการเรียนการสอน

1. แผนภูมิคำกลอน 4 คำกลอน
2. กระดาษสำหรับทำงานกลุ่ม

มอบหมายการบ้าน

1. ให้นักเรียนไปอ่านเรื่องการพูดยั้วชิ้นพื้นฐาน (การเอาเรื่องราวที่ได้
อ่านหรือฟังมา) จากหนังสือทักษะพัฒนา หน้า 73 - 74 มาลงหน้า
2. ให้นักเรียนไปย่อเรื่องนิราศพระบาทมาลงเป็นการบ้าน ความยาว
ไม่เกิน 2 หน้ากระดาษรายงาน

คาบที่ 7 - 8

ทักษะพัฒนา - การพูดขึ้นพื้นฐาน

วรรณวิจักขณ์ - นิราศพระบาท

เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียน

1. มีทักษะในการเล่าเรื่องราวจากการได้อ่านหรือฟังมาได้
2. มีความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะต่างๆ ของเรื่องนิราศพระบาท

จุดประสงค์นำทาง เมื่อเรียนจบแล้วนักเรียนควรจะสามารถ

1. มีทักษะในการเล่าเรื่องที่ได้อ่านหรือฟังมาได้
2. บอกคุณค่าของเรื่องนิราศพระบาทในด้านต่าง ๆ ได้แก่
 - 2.1 ความไพเราะในด้านคำประพันธ์
 - 2.2 คุณค่าในแง่ความรู้ในด้านประวัติศาสตร์
 - 2.3 คุณค่าด้านสถาปัตยกรรม
 - 2.4 คุณค่าในแง่ความรู้ด้านภูมิศาสตร์
 - 2.5 คุณค่าด้านปรัชญาชีวิต

เนื้อหา

ทักษะพัฒนา - การเล่าเรื่องราวที่ได้อ่านหรือฟังมา

วรรณวิจักขณ์ - การสรุปคุณค่าที่ได้จากการศึกษาเรื่องนิราศพระบาท

การดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนถึงการพูดในสัปดาห์ประจำวัน ซึ่งบางครั้งอาจจะมีการเล่าเรื่องราวที่ได้อ่านหรือฟังมาให้อีกคนฟัง

2. ขั้นสอน

2.1 ครูกับนักเรียนสนทนากันถึงการเล่าเรื่องราวที่ได้อ่านหรือฟังมาจากหนังสือที่พัฒนา หน้า 73 - 74

2.2 ให้นักเรียนช่วยกันเล่าเรื่องย่อนิราศพระบาทโดยให้เล่าต่อกันคนละ 1 นาที จำนวน 15 คน พอเล่าถึงคนที่ 15 ให้จบเรื่องพอดี (ครูจับฉลากให้นักเรียนออกมาเล่าเรื่อง 15 คน)

2.3 ให้นักเรียนที่ฟังช่วยกันติชมและวิจารณ์การเล่าของเพื่อน

2.4 ครูสรุป ติชม และแก้ไข

2.5 แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ร่วมกันอภิปรายคุณค่าของนิราศพระบาทในแง่ต่อไปนี้

- ก. ความไพเราะในคำประพันธ์
- ข. คุณค่าในแง่ความรู้ทางประวัติศาสตร์
- ค. คุณค่าด้านสถาปัตยกรรมศาสตร์
- ง. คุณค่าในแง่ความรู้ด้านภูมิศาสตร์
- จ. คุณค่าด้านปรัชญาคติชีวิต

3. ขั้นสรุป

ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย แล้วครูกับนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน ให้นักเรียนบันทึกคติชีวิตที่ได้จากเรื่องนิราศพระบาทลงในสมุด

การประเมินผล

1. ความสนใจในเรื่องการเรียน
2. ความร่วมมือในการแสดงกิจกรรม
3. การอภิปราย

ข้อควรเรียนการสอน

1. กริ่งเวลา
2. กระดาษคำตอบงานกลุ่ม 6 แผ่น

แผนการสอนโดยวิธีสอนตามคู่มือครู

คาบที่ 1 - 2

ทักษะพัฒนา - ทักษะภาษาในการส่งและรับสาร

วรรณวิจักขณ์ - พระบรมราโชวาท

เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดประสงค์ปลายทาง

เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการฝึกฝนตนเองให้สามารถรับส่งสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จุดประสงค์นำทาง นักเรียนสามารถ

1. รู้หลักการอ่านด้านการสรุปประเด็น ที่ความ วิเคราะห์ ประเมินค่า
สิ่งที่ได้อ่าน
2. มีทักษะในการอ่าน

เนื้อหา

ทักษะพัฒนา - การอ่าน

วรรณวิจักขณ์ - บทนำเรื่องพระบรมราโชวาท

การดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นนำ

- 1.1 ครูนำภาพที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับคำสอนของบิดาที่มีต่อบุตรให้นักเรียน
ดู (ภาพบิดาสอนเรื่องความสามัคคีด้วยการให้หักไม้)

1.2 ให้นักเรียนเล่าเรื่องจากภาพ

1.3 ครูบอกจุดมุ่งหมายในการเรียนเรื่องพระบรมราโชวาทและยกตัวอย่างคำสอนบางตอน เพื่อสร้างความสนใจ

2. ขั้นสอน

2.1 ครูบอกกับนักเรียนว่า ในการเรียนคราวหน้า เราจะได้เรียนเรื่องพระบรมราโชวาท ซึ่งจะต้องมีการตีความ วิเคราะห์ ประเมินค่าสิ่งที่ได้อ่าน เราจึงควรเรียนเรื่องการอ่านก่อน

2.2 ให้นักเรียนอ่านเรื่องการอ่าน จากบทเรียนเรื่องทักษะภาษาในการส่งและรับสาร ในหนังสือทักษะพัฒนา หน้า 36 - 40 แล้วให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย

2.3 ครูคิดแผนภูมิกำกอลอนไว้มนกระดาน

"เป็นคนใหญ่โตใหญ่เพราะรูปร่าง คนจะตีใจดีที่คงพักตร์"	ปัญญาสร้างเขาเป็นใหญ่ให้ตระหนัก แรงก็ผลักดันให้จึงได้ดี"
---	---

ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า สิ่งที่ยูเขียนฝากไว้ในคำกลอนนี้คืออะไร คำกลอนนี้ดีหรือไม่อย่างไร

2.4 ครูแจกเอกสารให้กับนักเรียนวิเคราะห์ ตีความ ประเมินค่าตามหลักเกณฑ์ที่เรียนมา

3. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนสรุปหลักการอ่านร่วมกัน บันทึกหัวข้อลงสมุด เพื่อประยุกต์ใช้กับการอ่าน เรื่องพระบรมราโชวาทในการเรียนคาบต่อไป

การประเมินผล

1. ความสนใจเรียน
2. การอภิปราย

สื่อการเรียนการสอน

1. แผนภูมิคำกลอน
2. เอกสารที่ให้ให้นักเรียนวิเคราะห์

"กระจกเงาเราส่องมองเป็นนิจ
แต่ดวงใจมีค่ากว่าเป็นทอง
ธรรมนั้นหรือคือกระจกส่องจิต
ทำถูกต้องคลองธรรมนำสุขใจ"

คอยเพ่งพิศดวงหน้าอย่าให้หมอง
ไม่ควรส่องกระจกข้างหรืออย่างไร
ให้เห็นนึกเห็นชอบตอบสงสัย
ทำผิดไว้แก้ไขชอบระบอบธรรม"

คำถาม

1. "การส่องกระจกในที่นี้มีความหมายเปรียบเทียบกับอะไร

.....

.....

2. สิ่งที่คุณเขียนฝากไว้ในคำกลอนนี้คืออะไร

.....

.....

3. คำกลอนนี้ดีหรือไม่อย่างไร

.....

.....

มอบหมายการบ้าน

ให้นักเรียนไปอ่านเรื่องพระบรมราโชวาท จากหนังสือวรรณวิจักขณ์ หน้า
38 - 44 มาดว่งหน้า

คาบที่ 3 - 4

วรรณวิจักขณ์ - พระบรมราโชวาท

เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียน

1. ได้อ่านและเข้าใจบทความที่แสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ อันจะนำมาปฏิบัติได้
2. ได้ศึกษาสำนวนในสมัยก่อนเทียบกับสมัยปัจจุบัน

จุดประสงค์นำทาง เมื่อจบบทเรียนแล้วนักเรียนควรจะสามารถ

1. บอกได้ว่าถ้อยคำภาษาไทยในบทนี้ตรงไหนมีลักษณะแปลกไปจากภาษาที่ใช้ในปัจจุบัน
2. สรุปข้อคิดเห็นของผู้แต่งที่เป็นสาระสำคัญได้
3. เรียบเรียงสาระสำคัญให้เป็นสำนวนปัจจุบันอย่างกระชับรัดกุมได้

เนื้อหา

วรรณวิจักขณ์ - ประวัติ บทนำเรื่อง เนื้อเรื่องพระบรมราโชวาท

การดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นนำ

ครูสนทนาเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระราชกรณียกิจของพระองค์ โดยกล่าวถึงสิ่งที่น่าสนใจกระทำในวันที่ 23 ตุลาคมของทุกปี แล้วนำเข้าสู่บทเรียนเรื่องพระบรมราโชวาท

2. ขั้นตอน

2.1 ครูให้นักเรียนอ่านบทนำเรื่องพระราชประวัติของรัชกาลที่ 5 และเนื้อเรื่องพระบรมราโชวาท (ให้เวลา 10 นาที) จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญของพระบรมราโชวาทนี้

2.2 ครูแนะนำให้นักเรียนเห็นความแตกต่างในการใช้ถ้อยคำในสมัยรัชกาลที่ 5 กับปัจจุบัน และช่วยกันรวบรวมคำที่แตกต่างกันว่า รัชกาลที่ 5 ใช้ถ้อยคำในสมัยปัจจุบันใช้อย่างไร เช่น คุณหญิง ห่าใจโตมือโต เป็นการเก๋การเกี้ยวลา

2.3 ครูทบทวนหลักการอ่าน คำนึงการตีความ วิเคราะห์ ประเมินค่า สิ่งที่ได้อ่านจากการเรียนในคาบที่แล้ว

2.4 ให้นักเรียนช่วยกันตีความ วิเคราะห์ ประเมินค่า เรื่องพระบรมราโชวาท โดยมีครูเป็นผู้แนะแนวทาง และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและสรุปความ

3. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน แล้วให้นักเรียนเรียบเรียงสาระสำคัญลงในสมุด ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน ข้อ 1 หน้า 44 - 45

การประเมินผล

1. ความสนใจในการเรียน
2. การซักถาม
3. การอภิปราย

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. พระบรมฉายาลักษณ์ของรัชกาลที่ 5

มอบหมายการบ้าน

ให้นักเรียนไปอ่านเรื่องการเขียนจดหมายส่วนตัวจากหนังสือทักษะพัฒนา
หน้า 100 - 102 มาลงวงหน้า

คาบที่ 5 - 6

ทักษะพัฒนา - การพัฒนาสมรรถภาพการฟัง, การสื่อสารผ่านจดหมาย

วรรณวิจักขณ์ - พระบรมราโชวาท

เวลา 2 คาบ คาบละ 50 นาที

จุดประสงค์ปลายทาง เพื่อให้นักเรียน

1. มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องวิธีปรับปรุงประสิทธิภาพในการฟัง
2. เห็นทางในการนำข้อคิดจากเรื่องพระบรมราโชวาทไปใช้ในชีวิตรประจำวัน

จุดประสงค์นำทาง นักเรียนสามารถ

1. อภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องได้อย่างมีเหตุผล
2. สรุปข้อคิดที่ได้จากการศึกษาเรื่องพระบรมราโชวาทได้
3. เลือกข้อคิดและคติชีวิตไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้
4. บอกวิธีปรับปรุงประสิทธิภาพในการฟังได้
5. เขียนจดหมายส่วนตัวได้ถูกต้องเหมาะสม

เนื้อหา

ทักษะพัฒนา - การปรับปรุงประสิทธิภาพในการฟัง การเขียนจดหมายส่วนตัว

วรรณวิจักขณ์ - การสรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่องพระบรมราโชวาท

การดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นนำ

ครูนำบัตรคำ "เบี้ยหวัดเงินกลางปีพระคลังข้างที่" มาให้นักเรียน
แข่งขันหาความหมาย

2. ขั้นสอน

2.1 ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุป เรื่องพระบรมราโชวาท

2.2 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ กลุ่มละ 6 คน ให้แสดงความ
คิดเห็นตามหัวข้อต่อไปนี้ (ใช้เวลา 20 นาที)

ก. พระบรมราโชวาทนี้อาจนำมาใช้กับคนทั่วไปได้อย่างไร

ข. จากพระบรมราโชวาทนี้ เราอาจมองเห็นว่า พระบาท
สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงวางแนวพัฒนาประเทศไว้อย่างไร

ค. การไปศึกษาต่างประเทศมีข้อดีข้อเสียอย่างไร

ง. นักเรียนจะนำข้อคิดที่ได้จากเรื่องพระบรมราโชวาทไป
ใช้กับชีวิตนักเรียนได้อย่างไร

2.3 ครูให้นักเรียนส่งตัวแทนมารายงานข้อคิดเห็นของกลุ่ม ให้เวลา
รายงานกลุ่มละ 5 นาที

2.4 ครูให้นักเรียนบอกวิธีปรับปรุงประสิทธิภาพในการฟัง โดยสรุป
จากการฟังเพื่อนรายงาน

2.5 ครูทบทวนถึงวิธีการเขียนจดหมายส่วนตัว แล้วให้นักเรียนเขียน
จดหมายเตือนน้องเกี่ยวกับความประพฤติที่ไม่เหมาะสม

3. ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

การประเมินผล

1. ความสนใจในการเรียน
2. การตอบคำถาม
3. การอภิปรายงานที่ได้รับมอบหมาย
4. ความถูกต้องเหมาะสมของจดหมายที่ให้เขียน

สื่อการเรียนการสอน

1. บัตรคำ
2. กระดาษคำตอบงานกลุ่ม
3. กระดาษใช้เขียนจดหมาย

ภาคผนวก ข

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย

แบบสอบถามทัศนคติต่อวิธีสอบ

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย

เรื่อง นิราศพระบาทและพระบรมราโชวาท

ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 (ปวช. 1)

- คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรที่เป็นคำตอบที่ถูกที่สุดใน
กระดาษคำตอบ
2. แบบทดสอบฉบับนี้มี 50 ข้อ ให้เวลาทำ 50 นาที

เรื่อง นิราศพระบาท

1. กลอนนิราศทองขึ้นต้นด้วยกลอนวรรณคดี

ก. วรรณคดี

ข. วรรณคดี

ค. วรรณคดี

ง. วรรณคดี

จ. วรรณคดี

2. ข้อใดไม่ใช่วิธีการตั้งสื่อนิราศ

ก. ตั้งตามชื่อผู้แต่ง

ข. ตั้งตามเนื้อเรื่อง

ค. ตั้งตามสถานที่ที่ไป

ง. ตั้งตามคำบเลาะทาง

จ. ตั้งตามคำบเลาะของกวี

3. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของนิราศ

- ก. ปลุกใจให้รักชาติ
- ข. ให้ข้อคิดข้อเตือนใจ
- ค. บรรยายสิ่งที่พบเห็น
- ง. พรรณนาถึงความรักความอาลัย
- จ. เปรียบเทียบสิ่งที่ได้พบเห็นกับชีวิตมนุษย์

4. ข้อใดอ่านผิด

- ก. มณฑป อ่านว่า มน - คบ
- ข. สัมบุษ อ่านว่า สัม - บุ - หุค
- ค. น้ำมฤก อ่านว่า น้ำ - มะ - รีก
- ง. โสจรสรง อ่านว่า โสค - สง
- จ. เสวกามาตย์ อ่านว่า เส - วะ - กา - มาค

5. ข้อใดไม่ถูกต้อง

- ก. รากษสคือยักษ์
- ข. ชีตน์คือพระสงฆ์
- ค. มุลิกาคือมหาดเล็ก
- ง. นกบินกรวดคือดอกไม้ไฟ
- จ. ส่ามคิงส์คือสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

6. ขอเพเวตร์เขตสวรรค์ชั้นดุสิต
ให้เหมือนกรุงเราทุกวันไม่พรันใคร
คำที่ขีดเส้นใต้หมายถึงข้อใด

- ก. สุโขทัย - ชนบุรี
- ข. สุโขทัย - อโยธยา
- ค. อโยธยา - ชนบุรี
- ง. ชนบุรี - กรุงเทพฯ
- จ. อโยธยา - กรุงเทพฯ

คลีใจมิตรอย่าให้เหมือนกับกรุงใหญ่
นั้นแลใจเห็นจะครองกับน้องนาน

7. ศัพท์คำใดมีความหมายต่างจากพวก

- ก. สัปคับ
- ข. กุญชร
- ค. ไอยรา
- ง. คชสาร
- จ. คเชนทร์

คำชี้แจง จากข้อ 8 - 9 ข้อใดออกค่าประพันธ์ที่กำหนดให้ได้ผลเฉลยที่สุด

8. ขอใจนูชิตันสุจริตรัก ให้แนนนกเหมือนพุทธรูปเลขาชา

- ก. ขอให้ใจนางที่สุจริตจงหนักแนนมเหมือนพระพุทธรูป
- ข. ขอให้หัวใจนางจงมีน้ำหนักเหมือนพระพุทธรูปงามนี้
- ค. ฉันขอสาบานต่อพระพุทธรูปว่าจะรักนางอย่างมั่นคง
- ง. ขอให้ใจนางที่ฉันรักจงหนักแนนมือน้ำหนักของพระพุทธรูป
- จ. ขอให้ใจนางที่ฉันรักอย่างสุจริตจงมีความงามอย่างพระพุทธรูป

9. เห็นเทพีมีหนามลงรำนน้ำ เปรียบเหมือนคำคนพูดไม่อ่อนหวาน

เห็นกิ่งกิมิดพราเข้าราราน ถึงหนามกรานก็ไม่เหน็บเหมือนเจ็บทรวง

- ก. เห็นคนเทพีมีหนามรำนน้ำอยู่ก็เอามีครีคหนามได้ ไม่เหมือนคนที่พูดจาไม่ไพเราะเพราะพริ้งแล้วมันเจ็บใจ
- ข. เห็นคนเทพีมีหนามเปรียบเหมือนคนพูดจาไม่หวานหู เราสามารถใช้มีครีคหนามถึงเทพีได้ถึงจะเกี่ยวเอาบ้างก็ไม่เจ็บใจเท่าคำพูดของคน
- ค. เห็นคนเทพีมีหนามลงรำนน้ำเปรียบเหมือนคนที่พูดไม่อ่อนหวาน เห็นกิ่งเทพีเกะกะยังเอามีครีคออกได้แต่คำพูดของคนที่ทำให้เจ็บใจไม่มีทางหายได้ง่าย

- ง. เห็นถึงคนเพ็พที่มีหนามรำน้ำอยู่ใกล้ไปแล้ว เหมือนคนที่พูดหยาบคาย
ถึงเพ็พยังสามารถรักษาคนได้ถึงจะเกี่ยวเนื้อตัวเอาบ้างก็ไม่เจ็บเท่า
คำพูดของคนที่ยาบคาย
- จ. เห็นคนเพ็พที่มีหนามอันแหลมคมรำน้ำอยู่เปรียบเหมือนคนพูดจาไม่รีนหู
ถึงเพ็พที่ขวางอยู่ยังไ้มีคตศักริออกไ้ถึงหนามจะเกี่ยวเอาบ้าง
ก็ไม่เจ็บเท่าคำพูดที่ไห้เจ็บใจ

10. ในการไปนมัสการพระพุทธบาทครั้งนี้ เหตุใดสุนทรภู่จึงแสดงความห่วงใยใน
ตัวคนรักมาก

- ก. เพราะคนรักอยู่คนเดียว
- ข. เพราะคนรักกำลังป่วย
- ค. เพราะคนรักกำลังตั้งครรรภ์
- ง. เพราะคนรักกำลังโกรธสุนทรภู่
- จ. เพราะก่อนจะไปไม่ได้บอกไห้คนรักทราบ

11. เจ้าของศาลรักหวานขึ้นเป็นคัน ระวังคนคีนมือระมัดมัน
เหมือนคนคนคำหวานรำคาญครัน ถ้าปลั่งปลันเจ็บอกเหมือนตกลาด
จากคำกลอนนี้แสดงไห้เห็นว่าสุนทรภู่ได้ทเรียนในเรื่องใดมาแล้ว

- ก. การสมาคม
- ข. การครองเรือน
- ค. การเลือกอาชีพ
- ง. การศึกษาเล่าเรียน
- จ. การป้องกันอุบัติเหตุ

12. คำประพันธ์ในข้อ 11 มีความหมายใกล้เคียงกับคำพังเพยในข้อใดน้อยที่สุด
- หน้าเนื้อใจเสือ
 - ปากหวานกันเปรี้ยว
 - ละเลงขนมเบื้องด้วยปาก
 - ปากปราศรยน้ำใจเชือดคอ
 - ต่อหน้ามะพลับลับหลังตะโก
13. คุณย่าเรือนหาเหมือนอย่างไทยไม่ หลังคาใหญ่พื้นเล็กเป็นโลงผี
จากข้อความตอนนี้แสดงให้เห็นว่าการสร้างบ้านเรือนของชาวมอญขึ้นอยู่กับอะไร
- ค่านิยม
 - คุณธรรม
 - วัฒนธรรม
 - สภาพแวดล้อม
 - ความพอใจของตนเอง
14. แต่เป็นไพล่เห็นยวพลัดสุหรัดขาด สองมือพลาตพลัดคว่ำลงต่ำถึง
กรมการบ้านป่าเขาอาศัย ทำโกรธซึ่งเรียกพวกผู้ชายเร็ว
การที่กรมการบ้านป่ามีพฤติกรรมเช่นนั้นเพราะเหตุใด
- มีอารมณ์ขัน
 - ไม่มีความรู้
 - ชอบเข้าหาผู้ใหญ่
 - ไม่รู้จักสำรวมกิริยา
 - ต้องการแสดงความรู้สึกลอยๆ เบิกแฉ

15. พี่คอยแะเขาคกกอยนำเสด็จ ภูเทเวศร์อาร์กษัณรังสรรค์
 เอาเทียนจุดบูชาแก่เทวัญ ให้ป้องกันอันตรายในราวไพร
 ที่สุนทรภู่ว่าเช่นนี้เนื่องมาจากอะไร
- ก. คุณธรรม
 ข. ประเพณี
 ค. วัฒนธรรม
 ง. ความเชื่อ
 จ. อิทธิพลของศาสนา
16. เห็นเขาคกเขาแตกมากลือก อนาคตนี้กล้านำน้าตาไหล
 พืตกยากจากนางมากกลางไพร วิทกใจตกมาถึงศรี
 ว่าคาญจิตคิดไปน่าใจหาย ไม่เว้นวายความเหวสวาสศรีศรี
 คำประพันธ์ตอนนี้แสดงความรู้สึกของสุนทรภู่ในข้อใดน้อยที่สุด
- ก. วาเหว
 ข. เศร้าใจ
 ค. คะนิงหา
 ง. เปื่อหน่าย
 จ. อาลัยรัก
17. เห็นชนเม่นพียงหมายเสียคายนาง เจ้าเคยสาบสอยเส้นกระเด็นราย
 คำประพันธ์ข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่าสุนทรภู่เป็นคนอย่างไร
- ก. เจ้าชู
 ข. ใจออน
 ค. รักสัตว์
 ง. ข้างสังเกศ
 จ. มีอารมณ์อ่อนไหว

18. ที่พูดพูดเขาขาดแล้วหาวคจิต พี่ราคนิตรมาไกลถึงไพรสันต์
 นี่กเจเดียวเดียวทรวงถึงดวงจันทร์ จะรอกันเหมือนเขาที่เฝ้าไร่
 ขอความนี้ฉันให้ทราบว่าเป็นคนอย่างไร

- ก. ใจอ่อน
- ข. ชี้อลาด
- ค. ใจโลเล
- ง. ขวางเปรียบเทียบ
- จ. สนใจในธรรมชาติ

19. ข้อใดแสดงความละเอียดถี่ถ้วนของกวีมากที่สุด

ก. บานหาวรลนแลลนลายมุก	นำตมุกในกระหนกคุณกณ
เป็นนาคครุฑยุคเหี่ยวใบเกรียวรีด	รูปยักษ์ยืนยืนกอดกระบองกุม
ข. นาคสะคุ้งรุงรังกระดิ่งหอย	ใบโพธิ์ร้อยระเรงอยู่เหง่งหง่าง
เสียงประสานกังสดานกระดิ่งดัง	วิเวกวังเวงในหัวใจครัน
ค. ผนังในมณฑปทั้งสี่ด้าน	โอฬาราทองหาผาผนัง
จำเพาะมีสี่ด้านทวารมั่ง	ที่ขึ้นนั่งคาคด้วยแผ่นเงินงาม
ง. ศาลารมีทั้งระยั้งห้อย	เขาคืบคืบไปยั้งคำไม้ขาดเสียง
คงด้นทมรมรอบคิริเรียง	มีภูริเรียงอยู่บนเขาเป็นหล่นไป
จ. ทวาราทรงหน้าบันไคนาค	มีรูปราษสสองอสูรขยัน
แตรยะแยกโอรุ้อาสองตามัน	ยืนยั้งพันแยกเขี้ยวอยู่อย่างเป็น

20. การตั้งชื่อสถานที่บางแห่งในนิราศพระบาทแสดงให้เห็นว่า วรรณคดีที่มีอิทธิพลต่อคนสมัยนั้นมากที่สุดน่าจะเป็นวรรณคดีเรื่องใด
- อุณรุท
 - อิเหนา
 - ไกรทอง
 - สุวรรณหงส์
 - รามเกียรติ์
21. ข้อใดไม่ใช่ข้อคิด ความรู้ที่ได้จากเรื่องนิราศพระบาท
- การคมนาคมสมัยโบราณ
 - ความเจียมใจของคนโบราณ
 - ความจงรักภักดีต่อเชื้อพระวงศ์
 - ศรัทธาของประชาชนต่อพระพุทธศาสนา
 - ความเคร่งครัดต่อหน้าที่ของคนโบราณ
22. ข้อใดเป็นการนำความรู้จากเรื่องนิราศพระบาทไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมที่สุด
- เขียนจดหมายถึงคนที่เรารักทุกวัน
 - เขียนบันทึกเหตุการณ์ประจำวันทุกวัน
 - เขียนบันทึกการเดินทางขณะท่องเที่ยว
 - เขียนกลอนนิราศส่งครูให้ทันตามกำหนด
 - เขียนบันทึกข่าวที่อ่านได้จากหนังสือพิมพ์
23. คนไทยสมัยสุนทรภู่กับสมัยปัจจุบันมีอุปนิสัยที่แตกต่างกันมากที่สุดในข้อใด
- รักสนุก
 - ชอบทำบุญ
 - เชื่อฟังผู้ใหญ่
 - รักสิ่งสวยงาม
 - ชอบท่องเที่ยว

คำชี้แจง จงใช้ตัวเลือกต่อไปนี้บอกลักษณะเด่นของคำกลอนในข้อ 24 - 26

- ก. ภาพพจน์
- ข. การเล่นคำ
- ค. ลักษณะสัมผัส
- ง. โวหารอุปมาอุปไมย
- จ. การเขียนเสียงธรรมชาติ

24. แมงกู่เจบเหมือนพี่เคยประคองซิค
เห็นรักรวงผลิผลัดสลับใบ	นิ้งนิ้งนิกน้ำว่าคาไหล
เหมือนรักใจขวัญเมืองที่เคื่องเรา
25. ทวารตรงหน้าบันไคนาค
สยบแยกโอษฐ์อำสองตามัน
บันไคนาคนาคในบันไคนั้น
ขยำเขี้ยวทบปากเหมือนนาคเป็น	มีรูปราชนสสองอสุรขันธ์
ยืนยงพันแยกเขี้ยวอยู่อย่างเป็น
คุมก้นเพียงจะเลื้อยออกโลดเล่น
คาเขม่นมองมุงสะกุงกาย
26. ทั้งจากที่จากคสองเป็นสองซอ
โอ้วจากข้างมารวมประจวบทาง	ยังจากกลั่นก็ขึ้นในคลองขวาง
ทั้งจากบางจากไปจรระบบ
27. ข้อใดคือสิ่งที่สำคัญที่สุดในการเล่าเรื่องราวที่ได้อ่านหรือฟังมา	
ก. การใช้ภาษา	
ข. การใช้เสียง	
ค. การใช้ท่าทาง	
ง. สาระสำคัญของเรื่อง	
จ. บุคคลสำคัญของเรื่อง	

28. การเล่าเรื่องที่ควรใช้ระดับเสียงอย่างไร

- ก. เสียงอ่อย ๆ ตามจังหวะ
- ข. เสียงเบา ๆ เพื่อให้คนติดตาม
- ค. เสียงดังมาก ๆ เพื่อเรียกความสนใจ
- ง. เสียงแสดงความเศร้าใจเมื่อถึงตอนโศก
- จ. เสียงดังชัดเจนเน้นระดับเสียงให้พอเหมาะ

เรื่อง พระบรมราโชวาท

29. พระบรมราโชวาทตอนใดที่ไม่ใช่สำนวนภาษาปัจจุบัน

- ก. ไปรับจ้างเขาเป็นเสมียนไม่ได้
- ข. จงประพฤติดามโอวาทที่จะกล่าวต่อไป
- ค. จะทำสิ่งใดต้องระวังตัวไปเสียทุกอย่าง
- ง. การซึ่งใช้เงินพระคลังข้างที่ไม่ใช่เงินแผ่นดิน
- จ. เพราะฉะนั้นจึงเป็นคนอ่อนน้อมวานอบสอนง่าย

30. ถ้อยคำในข้อใดผิดไปจากสำนวนภาษาปัจจุบัน

- ก. กลับเห็นเป็นการ เกการก็
- ข. อย่าให้เป็นขี้นขี้นมานะไปในทางที่ผิด
- ค. เงินทองที่แลเห็นมาก ๆ ไม่ได้เป็นของหามาได้โดยง่าย
- ง. จงเข้าใจว่าภาษาต่างประเทศเป็นเพียงพื้นของความรู้
- จ. ขอบอกให้รู้แต่ตนมีอำนาจใดเป็นทมิฬจะไม่ยอมให้หนีให้เลย

31. "วิชาความรู้ในหนังสือภาษาไทยที่มีผู้แต่งไว้นั้นเป็นแต่เพียงของเก่า ๆ มีน้อย เพราะมีได้สมาคมกับชนชาติอื่น ๆ มาช้านาน เหมือนวิชาการในประเทศยุโรป ที่ใคร่สอบสวนซึ่งกันและกันจนเจริญรุ่งเรืองมากแล้วนั้น ฝ่ายหนังสือจึงไม่พอที่จะ เอาเรียน จึงต้องไปเรียนภาษาอื่น เพื่อจะได้เรียนวิชาให้กว้างขวางออกแล้ว จะเอากลับมาใช้เป็นภาษาไทยทั้งสิ้น" พระบรมราโชวาทนี้มีใจความสำคัญ ความข้อใด

- ก. วิชาความรู้ของไทยมีน้อย ควรแปลจากต่างประเทศมาใช้
- ข. การแปลวิชาความรู้จากต่างประเทศเป็นภาษาไทยนั้นเป็นสิ่งสำคัญ
- ค. วิชาการในยุโรปเจริญกว่าของไทย เพราะมีการแลกเปลี่ยนความรู้อยู่เสมอ
- ง. วิชาความรู้ของไทยมีน้อยจึงให้ไปเรียนที่ยุโรป เพื่อจะได้รู้กว้างขวางขึ้นกว่าเดิม
- จ. วิชาความรู้ของไทยมีน้อย จึงให้ไปศึกษาของประเทศในยุโรป เพื่อนำความรู้เหล่านั้นมาแปลใช้ในประเทศไทย

32. "เมื่อไปอยู่ที่แห่งใดจงประพฤติการให้เรียบร้อยตามแบบอย่างที่เขาตั้งไว้" พระบรมราโชวาทตอนนี้นำให้ประพฤติการตามข้อใด

- ก. ให้รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน
- ข. รักษาภักดิ์วาจาให้เรียบร้อย
- ค. ให้รักษาระเบียบวินัยของที่นั้น ๆ
- ง. ให้ปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่นได้
- จ. ให้เชื่อฟังคำสั่งของครูบาอาจารย์

33. "ถ้าถือตัวว่าเป็นเจ้านายแล้วนี่ ๑ อยู่ตลอดชีวิตก็เป็นสมายดังนั้น จะไม่ผิดอันใดกับสัตว์เครื่องนุ่งอย่างเลวสัตว์เครื่องนุ่งเกิดมาเกิน ๑ นอน ๑ แล้วก็ตายไป แต่บางอย่างยังมีเขามีหนังเป็นประโยชน์ได้บ้าง แต่หากคนประพฤติอย่างสัตว์เครื่องนุ่งแล้วก็จะไม่มีประโยชน์อันใด ยิ่งกว่าสัตว์เครื่องนุ่งบางพวกไปอีก"

พระบรมราชาโชวาทตอนนี้งกล่าวถึงเรื่องใด

- ก. ความมานะอดทน
 - ข. การทำตัวให้มีคุณค่า
 - ค. การวางตัวในสังคม
 - ง. ความขยันหมั่นเพียร
 - จ. ความสำนึกในหน้าที่
34. ข้อใดสรุปสาระสำคัญของพระบรมราชาโชวาทได้ครบถ้วนที่สุด
- ก. ไม่ไวยศและไม่ฟุ้งซ่านสุริยสุราย
 - ข. ประหยัด หมั่นเรียน รักษาหัวใจผู้อื่น
 - ค. เว้นจากการเป็นหนี้สินและไม่รบกวนผู้อื่น
 - ง. ไม่ไวยศ ไม่ฟุ้งซ่าน เว้นจากการเป็นหนี้สิน
 - จ. ประพฤติตนดี เรียนรู้ ใช้จ่ายอย่างประหยัด
35. จากเรื่องพระบรมราชาโชวาทแสดงให้เห็นแผนพัฒนาของรัชกาลที่ 5 ว่าทรงเริ่มต้นจากจุดใด
- ก. การเปลี่ยนแปลงระบอบราชการ
 - ข. การส่งบุคคลไปเรียนต่อต่างประเทศ
 - ค. การนำวิชาการจากต่างประเทศมาใช้
 - ง. การสะสมเงินแผ่นดินเพื่อไว้สงเคราะห์ราษฎร
 - จ. การส่งเสริมการศึกษาเพื่อนำความรู้มาใช้ประโยชน์

36. รัชกาลที่ 5 ทรงมีเหตุผลประการใดจึงตรัสว่า "แต่ในกำหนดอายุยังไม่ถึง 21 ปีเต็ม จะเรียกเอาเงินมาใช้สอยเองไม่ได้"

- ก. พระเจ้าลูกยาเธอยังไม่บรรลุนิติภาวะ
- ข. อาจทำให้พระเจ้าลูกยาเธอเกิดความเคืองครุ่น
- ค. ต้องการฝึกพระเจ้าลูกยาเธอให้อยู่ในระเบียบวินัย
- ง. เกรงว่าพระเจ้าลูกยาเธอจะใช้จ่ายอย่างสุรุยสุราย
- จ. พระเจ้าลูกยาเธอยังไม่เป็นผู้ใหญ่พอที่จะวินิจฉัยว่าสิ่งใดถูกผิด

37. ข้อใดแสดงว่ารัชกาลที่ 5 ทรงเห็นการณ์ไกล

- ก. "ชีวิตสังขารของมนุษย์ไม่ยั่งยืนยืดยาวเหมือนเหล็กเหมือนศิลา"
- ข. "ตัวเองเป็นผู้ได้เงินจากรามรฐ์เลี้ยงพสกนิกรที่จะเลี้ยงชีวิตและเกียรติยศเท่านั้น"
- ค. "...ภาษาไทยและหนังสือที่เป็นภาษาของตัว หนังสือของตัวเองจะคงให้อยู่เป็นนิรันดร์"
- ง. "...เจ้านายจะเป็นผู้ไ้ดำรราชการชื่อเสียงดี ก็อาศัยได้แต่สติปัญญา ความรู้และความเพียรของตัว เพราะฉะนั้นจงอุทิศสาคัญความเพียรอย่างยิ่ง"
- จ. "...วิชาที่จะออกไปเรียนนั้นก็คงต้องเรียนภาษาและหนังสือใน 3 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษฝรั่งเศสและเยอรมัน ... แต่วิชาอื่นที่จะเรียนต่อไปให้เป็นวิชาที่ชำนาญในกิจการ"

38. ในเรื่องพระบรมราชาวาทที่มีข้อความตอนใดที่แสดงถึงความทันสมัยในยุคนั้น
- ถ้ารู้ภาษาต่างประเทศไม่รู้เขียนอ่านแปลเป็นภาษาไทยได้ก็ไม่มีประโยชน์อันใด
 - เงินรายได้นี้ฝากไว้ที่แบงก์... เป็นเงินสำหรับขั้นต้น 5 ปี วิชาชั้นหลังอีก 5 ปี เงินที่ฝากไว้ที่แบงก์คงจะมีดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น
 - อย่าได้ถือตัวว่าเป็นลูกเจ้าลูกแผ่นดิน พอมีอำนาจยิ่งใหญ่ในเมือง... จงประพฤติตัวหันมาทางที่ถูกอยู่เสมอเถิด
 - ผู้ใดฝรั่งเขามั่งมีกันมาสืบตระกูลด้วยดอกเบี้ย ค่าเช่าต่าง ๆ ตัวเองเป็นผู้ได้เงินจากรัฐบาลเลี้ยงพอสมควรที่จะเลี้ยงชีวิตและเกียรตินยศเท่านั้น อย่าไปอวดมั่งอวดมีทำเท่าเทียมเขาให้ฝรั่งชานเป็นอันขาด
 - จงรู้ตัวเป็นนิจเถิดว่าเกิดมาเป็นเจ้านายมียศศักดิ์มากจริงอยู่ แต่ไม่เป็นการจำเป็นเลยที่ผู้ใดเป็นพระเจ้าแผ่นดินขึ้นจะต้องใช้ราชการอันเป็นช่องทางที่จะหาเกียรติยศและทรัพย์สินสมบัติ
39. พระบรมราชาวาทตอนใดมีคำกล่าวที่เป็นลักษณะ
- เจ้านายจะซื้อขายอันใดก็แพงกว่าคนสามัญ
 - ทำใจโตมือโตโดยถือว่าเป็นเจ้านายมั่งมีมาก
 - เป็นเครื่องล่อหลอตาคนทั้งปวงให้พอใจดูพอใจฟัง
 - เจ้านายจะหาช่องทางทำราชการได้ยากกว่าลูกขุนนาง
 - ชีวิตสังขารมนุษย์ไม่ยั่งยืนยืดยาวเหมือนเหล็กเหมือนศิลา
40. ข้อใดในพระบรมราชาวาทที่ผู้จะไปศึกษาต่างประเทศควรยึดมั่นให้มากที่สุด
- เมื่อไปอยู่ที่แห่งใดจงประพฤติการให้เรียบร้อย
 - จงเป็นคนอ่อนน้อมว่านอนสอนง่าย อย่าให้เป็นขี้หมูมะเนในทางที่ผิด
 - อย่าตื่นตัวเองว่าไปว่าเรียนภาษาฝรั่งแล้วลืมภาษาไทย กลับเห็นเป็นการเกะการเก้

- ง. เงินนั้นไม่ควรนำมาจำหน่ายในการที่ไม่เป็นประโยชน์ ไม่เป็นเรื่อง
และเป็นการที่ไม่เป็นคุณ
- จ. จงอุทิศหะด้วยความเพียรอย่างยิ่ง เพื่อจะได้มีโอกาสที่จะทำการ
ให้เป็นคุณประโยชน์แก่บ้านเมือง

41. ต่อไปนี้ขอใจเกิดหลังสุด

- ก. เงินถุงแดง
- ข. เงินกลางปี
- ค. เงินเบี้ยหวัด
- ง. เงินพระคลังข้างที่
- จ. เงินทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

42. อะไรเป็นทรัพย์มรดกอันประเสริฐดีกว่าทรัพย์สินเงินทองอื่น ๆ

- ก. ความดี
- ข. ยศศักดิ์
- ค. สติปัญญา
- ง. วิชาความรู้
- จ. ความอ่อนน้อมวานอนสอนง่าย

43. ในพระบรมราชาบาท นุคคลประเภทใดที่น่ายกย่องสรรเสริญและน่าประพฤติดตาม
เป็นเยี่ยงอย่างมากที่สุด

- ก. ผู้ไม่ไว้วางยศศักดิ์
- ข. ผู้มีความอดทน
- ค. ผู้มีความอุตสาหะ
- ง. ผู้ประพฤติดีในทางที่ชอบ
- จ. ผู้ที่ใช้จ่ายเงินอย่างคุ้มค่าจะเป็นผู้มีฐานะดีก็ตาม

44. ข้อใดเป็นการนำข้อคิดจากเรื่องพระบรมราโชวาทมาใช้ได้อย่างเหมาะสมมากที่สุดกับชีวิตนักเรียน

- ก. การไม่หลงลืมตน
- ข. การรักเกียรติในฐานะที่เป็นคนไทย
- ค. การระมัดระวังในการใช้ภาษาให้ถูกต้อง
- ง. การตั้งใจศึกษาเล่าเรียนเพื่อนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อบ้านเมือง
- จ. การไปศึกษาเล่าเรียนในต่างแดนเพื่อพัฒนาสติปัญญาให้เท่าเทียมชาวต่างชาติ

45. คุณค่าที่ทันสมัยอยู่เสมอของพระบรมราโชวาทของรัชกาลที่ 5 ได้แก่ข้อใด

- ก. เป็นแบบฉบับของเรียงความแบบเทศนาโวหาร
- ข. เป็นวิธีสอนอันทันสมัยที่จะช่วยให้บุคคลมีคุณธรรมประจำใจ
- ค. เป็นแนวทางสำหรับสอนผู้ที่จะไปศึกษาต่อยังต่างประเทศได้
- ง. เน้นให้เห็นความสำคัญของวิชาภาษาและวิชาการปกครอง
- จ. เป็นแนวทางการประพาสอันถูกต้องของนักเรียนและบุคคลทั่วไป

46. ข้อใดเป็นหลักในการอ่านที่ความ

- ก. ทำความเข้าใจกับกลวิธีในการเขียน
- ข. จัดลำดับความสำคัญของข้อความ
- ค. ทำความเข้าใจกับเรื่องที่อ่านอย่างถ่องแท้
- ง. ทำความเข้าใจกับเจตนารมณ์ของผู้เขียน
- จ. ค้นหาความแตกต่างระหว่างใจความสำคัญกับใจความประกอบ

47. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะการฟังที่ดี

- ก. ฟังด้วยเห็นคุณค่าในเรื่องที่ฟัง
- ข. ฟังด้วยความสนใจในเรื่องที่ฟัง
- ค. ฟังด้วยความตั้งใจมีสมาธิตลอดเวลา
- ง. ฟังด้วยความสนใจจดจำสาระสำคัญ
- จ. ฟังด้วยความพิจารณาบุคคลิกของผู้พูดว่าน่าเชื่อถือเพียงใด

48. ข้อใดไม่ใช่วิธีปรับปรุงประสิทธิภาพในการฟัง

- ก. ฟังแล้ววางเฉย
- ข. เตรียมตัวก่อนฟัง
- ค. เลือกที่นั่งให้เหมาะสม
- ง. ฟังแล้วบันทึกเสมอ
- จ. รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพที่ผิดปกติ

49. เราควรใช้ภาษาในการเขียนจดหมายส่วนตัวอย่างไร

- ก. ใช้ภาษาพูดทั่วไป
- ข. ใช้ภาษาพูดที่สุภาพ
- ค. ใช้ภาษาเขียนทั่วไป
- ง. ใช้ภาษาเขียนที่สุภาพ
- จ. ใช้ภาษาสามัญทั่วไป

50. เพราะเหตุใดในการเขียนจดหมายเราจึงต้องคำนึงถึงความสะดวกเป็นพิเศษ

- ก. เพราะเป็นการแสดงนิสัยของผู้เขียน
- ข. เพราะระเบียบแบบแผนกำหนดไว้เช่นนั้น
- ค. เพราะเป็นการแสดงพื้นเพดั้งเดิมของผู้เขียน
- ง. เพราะเป็นการแสดงว่าผู้เขียนมีความเคารพต่อผู้รับ
- จ. เพราะมีส่วนช่วยให้ผู้รับไปรษณีย์อ่านง่ายและส่งไม่ผิด

แบบสอบถามทัศนคติต่อวิธีสอน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ต้องการถามความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับวิธีสอนของครูโดยจะมีข้อความให้นักเรียนอ่าน ให้นักเรียนพิจารณาว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนอย่างไร พยายามตอบให้ตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนให้มากที่สุด
2. คำตอบของนักเรียนจะไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อตัวนักเรียน จึงขอให้นักเรียนตอบตามความเป็นจริง ผลจากการสอบถามครั้งนี้จะนำไปใช้เพื่อการวิจัยทางการศึกษาอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยต่อไป

วิธีตอบแบบสอบถาม

ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วขีด ✓ ลงในช่องความเห็นซึ่งมีอยู่ 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยให้ตอบในช่องที่ตรงตามความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด

ความรู้ลึก ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
จากการเรียนวิชา ภาษาไทยด้วยวิธีสอนที่ ผ่านมานักเรียนรู้สึกว่ามีวิธี สอนของครู.....					
1. เปิดโอกาสให้นักเรียน ได้แสดงความคิดเห็น					
2. ทำให้นักเรียนมีโอกาส แลกเปลี่ยนความรู้ กับเพื่อน					
3. ช่วยฝึกการใช้ความคิด อย่างมีเหตุผล					
4. ช่วยฝึกการยอมรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น					
5. ทำให้เรียนวิชา ภาษาไทยด้วยความ สนุกสนาน					
6. มีกิจกรรมที่เหมาะสมกับ เนื้อหา					
7. ทำให้นักเรียนมีโอกาส ใช้ความสามารถที่มีอยู่					

ข้อความ	ความรู้สึก	เห็นด้วย	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
		อย่างยิ่ง				อย่างยิ่ง
8.	ทำให้ได้ฝึกทักษะต่างๆที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต					
9.	ฝึกให้รู้จักรับผิดชอบการทำงานร่วมกัน					
10.	ทำให้สามารถนำแนวคิดจากการเรียนการสอนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้					
11.	ทำให้นักเรียนมีบทบาทในการเรียนมากกว่าครู					
12.	ทำให้รู้จักสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น					
13.	มีกิจกรรมที่น่าสนใจ					
14.	ทำให้รู้จักวิธีทำงานอย่างมีระบบและแบบแผน					
15.	ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
16.	ทำให้รู้สึกว่าได้เรียนภาษาไทยคุ้มค่ากับเวลา					
17.	ช่วยฝึกความรอบคอบในการทำงาน					
18.	ทำให้รู้สึกเบื่อไม่ยากเรียนวิชาภาษาไทย					

ข้อความ	ความรู้สึก	เห็นด้วย	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
		อย่างยิ่ง				อย่างยิ่ง
19.	ทำให้ไม่ยากแสดงความคิดเห็น ในเวลาเรียน					
20.	ทำให้บรรยากาศในการเรียน ดีเยี่ยม					
21.	ทำให้จับประเด็นความรู้ไม่ได้					
22.	ช่วยฝึกการปรับตัวให้เข้ากับ เพื่อน					
23.	ทำให้มีโอกาสทราบข้อบกพร่อง ของตัวเอง					
24.	ทำให้เข้าใจว่าผู้คนที่อยู่แวดล้อม มีความสำคัญต่อการทำงาน					
25.	ทำให้รู้จักสำรวจตัวเอง					
26.	ทำให้รู้จักควบคุมตัวเอง					
27.	ทำให้รู้จักนำและควบคุมผู้อื่น					
28.	ทำให้รู้จักแก้ไขสถานการณ์เมื่อ เกิดข้อขัดข้อง					
29.	ทำให้ได้ฝึกการอยู่รวมกันแบบ ประชาธิปไตย					
30.	ทำให้เห็นความสำคัญของการ ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน					

การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและทัศนคติต่อวิธีสอน
ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 (ปวช.1) ที่เรียนโดย
วิธีการบูรณาการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ

บทคัดย่อ
ของ
พจนานพร เชื้อยงว่อง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
พฤศจิกายน 2528

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาภาษาไทยและทัศนคติต่อวิธีสอน โดยเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่เรียนโดยวิธี
กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับนักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัย
อาชีวศึกษาสุนทร อําเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2528
จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน นักเรียนกลุ่ม
ทดลองสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ นักเรียนกลุ่มควบคุมสอนโดยวิธีสอนตาม
คู่มือครูของกรมวิชาการ ใช้เวลาในการทดลองกลุ่มละ 14 คาบ คาบละ 50 นาที
โดยทั้งสองกลุ่มใช้เนื้อหาเดียวกัน ดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ
Randomized Control - Group Pretest - posttest Design

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ความ
เชื่อมั่น .8163) และแบบสอบถามทัศนคติต่อวิธีสอน (ความเชื่อมั่น .9310)

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและ
ทัศนคติต่อวิธีสอนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
ส่วนทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลัง
การเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A COMPARATIVE STUDY OF ACHIEVEMENT IN THAI AND ATTITUDE
TOWARDS TEACHING TECHNIQUES OF THE FIRST YEAR
VOCATIONAL CERTIFICATE STUDENTS USING THE
GROUP PROCESS APPROACH AND THE
TEACHER'S MANUAL OF THE
EDUCATIONAL TECHNIQUES
DEPARTMENT APPROACH

AN ABSTRACT

BY

POTJANAPORN SIANG-WONG

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

November 1985

The purpose of this study was to compare the achievement in Thai and the attitude towards teaching techniques between the Group Process Approach and the Teacher's Manual of the Educational Techniques Department Approach.

The subjects were 60 of the First Year Vocational Certificate students in Surin Vocational College, Maung District, Surin Province, in the first semester, 1985. Two group of thirty students were randomly selected into the experimental and control group. The Group Process Approach was used in the experimental group and the Teacher's Manual of the Educational Techniques Department Approach was used in the control group. Each group took 14 periods (1 periods = 50 minutes) for studying the same content. The experimental research design was the Randomized Control - Group Pretest-Posttest Design. The Thai language achievement test (reliability .8163) and the inventory checklist on attitude towards the teaching techniques (reliability .9310) were used as the research instruments. The t-test was used for the data analysis.

The findings were that the achievement in Thai and the attitude towards the teaching techniques of the experimental group were significantly higher than the control group at the .05 level. As for the students'

attitudes towards the teaching technique of the experimental group, the Posttest were significantly higher than the Pretest at the .01 level. Whereas the students' attitudes towards the teaching technique of the control group, the Posttest were significantly different from the Pretest at the .01 level.